

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
FEDERALNI ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE

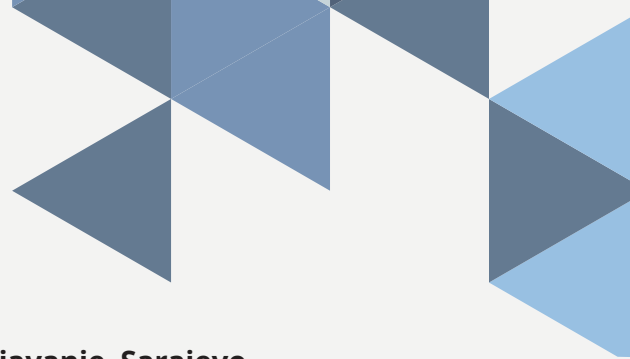

ISTRAŽIVANJE TRŽIŠTA RADA U FEDERACIJI BIH 2021 / 2022.

Finansira
Evropska Unija

**UNAPREĐENJE ISTRAŽIVANJA
TRŽIŠTA RADA**

Izdavač:	Federalni zavod za zapošljavanje Sarajevo 71 000 Sarajevo Đoke Mazalića 3	
Za izdavača:	Ravnateljica	Helena Lončar
Urednik i koordinator istraživanja:	Rukovodilac Jedinice za analizu tržišta rada, statistiku, monitoring i evaluaciju	Dr.sc. Omer Korjenić
Stručna podrška:		Dr.sc. Ljiljan Veselinović Dr.sc. Ranko Markuš
Koordinatori istraživanja u službama za zapošljavanje:		Ramo Sulić Edis Pehlić Daniel Vorgić Mirela Kravić Harun Kahvedžić Senija Hadžić Ivana Rajić Mišković Anita Perić Vjekoslav Novak Ivana Jukić Senada Hodžić Nedžad Ahatović Marijana Ibišević Mirena Perić

Ovaj izvještaj je izrađen uz tehničku podršku projekta „Jačanje kapaciteta institucija tržišta rada unapređivanjem metodologije istraživanja tržišta rada“, koji finansira Evropska unija i provodi konzorcij NIRAS IC Sp z oo, GOPA Worldwide Consultants, GOPA mbH Njemačka i Zavod za zapošljavanje Republike Francuske.

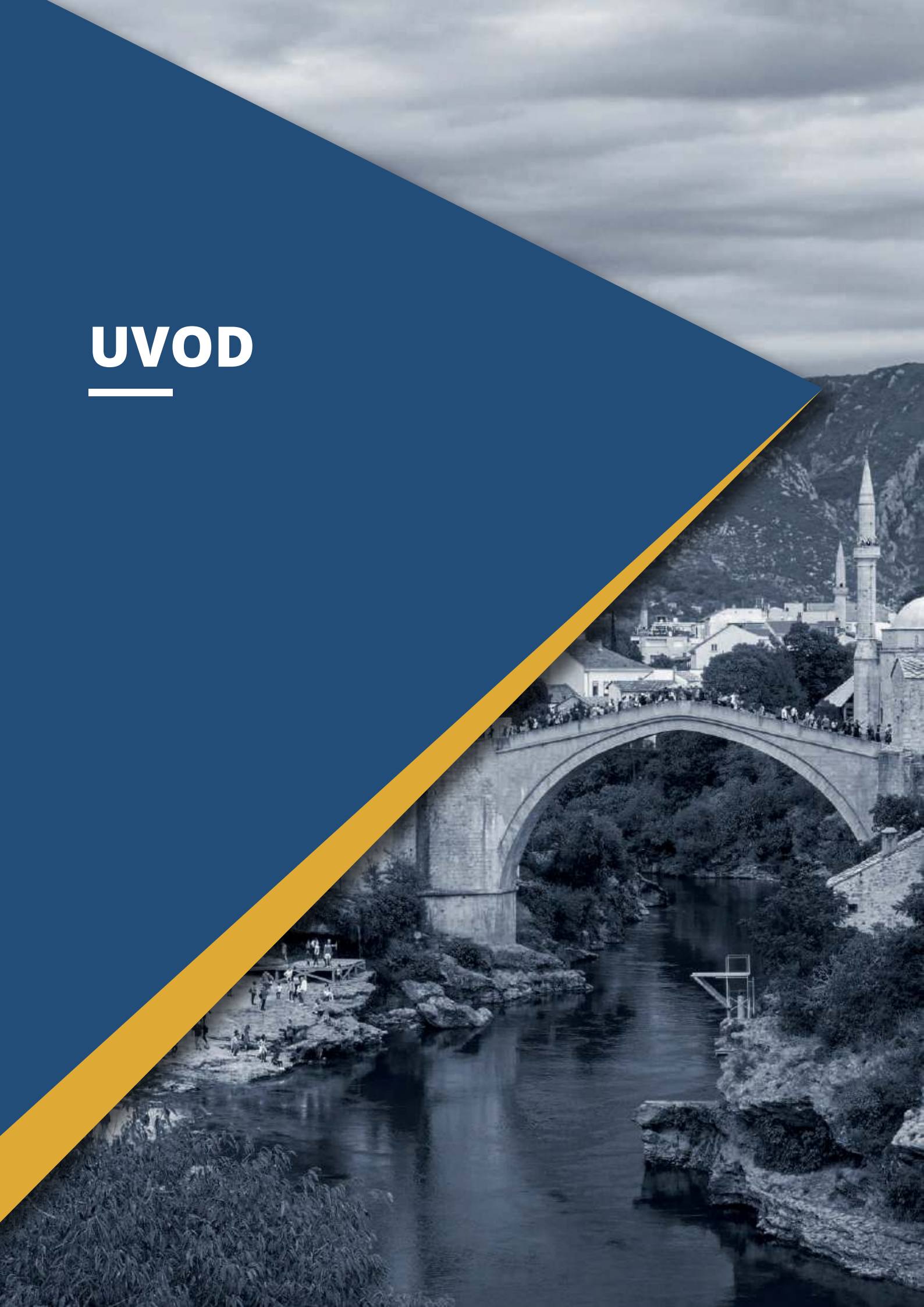
Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost autora i ne odražava nužno stavove Evropske unije.

(C) 2022 European Commission

SADRŽAJ

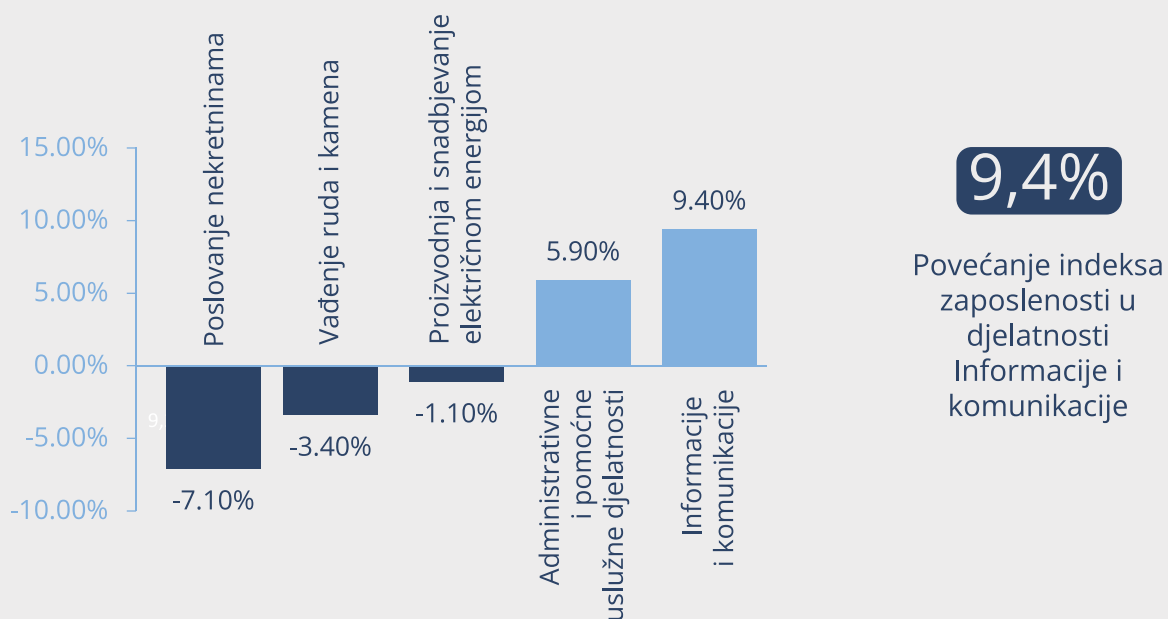
UVOD	7
STANJE NA TRŽIŠTU RADA U FEDERACIJI BiH U 2021. GODINI	9
Zaposlenost u Federaciji BiH u 2021. godini	9
Plaće u Federaciji BiH u 2021. godini	14
Nezaposlenost u Federaciji BiH u 2021. godini	16
Najbrojnija zanimanja na evidencijama nezaposlenih u Federaciji BiH u 2021. godini	19
Zanimanja sa najvećim brojem brisanja iz evidencija službi za zapošljavanje u Federaciji BiH u 2021. godini	27
ANKETIRANJE POSLODAVACA U FEDERACIJI BiH 2021 / 2022 GODINA	31
Cilj i zadaci anketiranja poslodavaca	31
Metodologija i uzorak	31
Struktura anketiranih poslodavaca	32
TRENDVI POSLOVANJA U 2021. GODINI	42
Obim poslovanja i finansijski rezultati poslovanja u 2021. godini	42
Ocjena kvaliteta znanja i vještina trenutno zaposlenih radnika	45
PROBLEMI U ZAPOSŁJAVANJU I PRONALASKU POTREBNIH RADNIKA U 2021. GODINI	47
PROCJENA POSLOVANJA U 2022. GODINI	57
Procjena obima poslovanja i finansijskih rezultata u 2022. godini	57
Procjena rasta plaća u 2022. godini	60
POTREBE ZA ZAPOSŁJAVANJEM U 2022. GODINI	64
Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2022. godini po grupama djelatnosti	64
Iskazane potrebe za zapošljavanjem radnika s naprednim informatičkim znanjima u 2022. godini, po grupama djelatnosti	69
Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2022. godini po stručnoj spremi	71
Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2022. godini po zanimanjima	72
Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2022. godini prema veličini poslodavca	76
Iskazane potrebe za zapošljavanjem teže zapošljivih kategorija radnika u 2022. godini	77
Očekivani višak radnika u 2022. godini	78
Potrebe za dodatnim osposobljavanjem radnika u 2022. godini	79
Mogućnost organiziranja praktične nastave za učenike i studente u 2022. godini	81
Mogućnost organiziranja obuke za nezaposlene osobe u 2022. godini	83
OCJENA SARADNJE POSLODAVACA SA JAVNIM SLUŽBAMA ZA ZAPOSŁJAVANJE U FEDERACIJI BiH	86
OSNOVNI REZULTATI ISTRAŽIVANJA TRŽIŠTA RADA 2021./2022.	94
PREPORUKE	100

UVOD

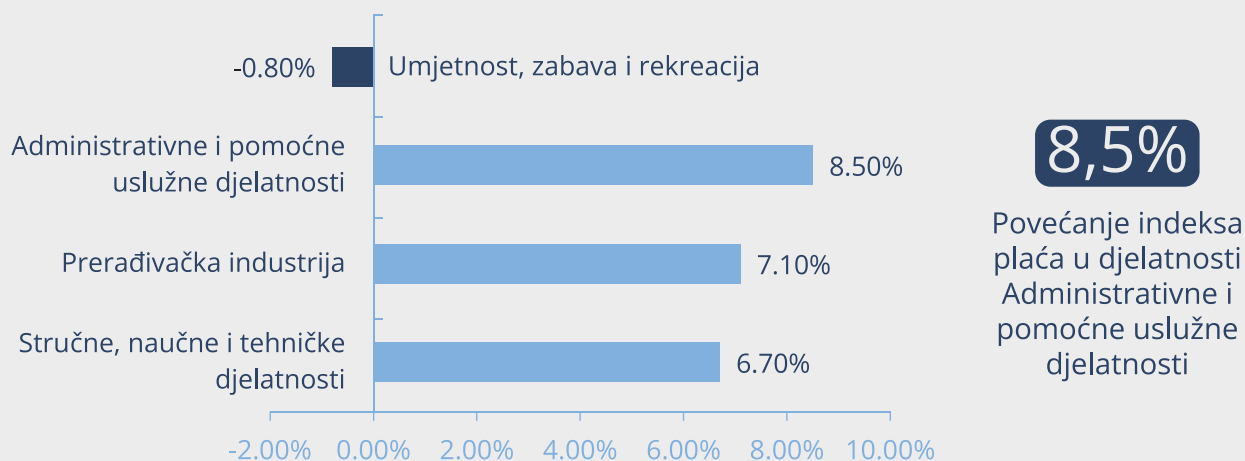

UVOD

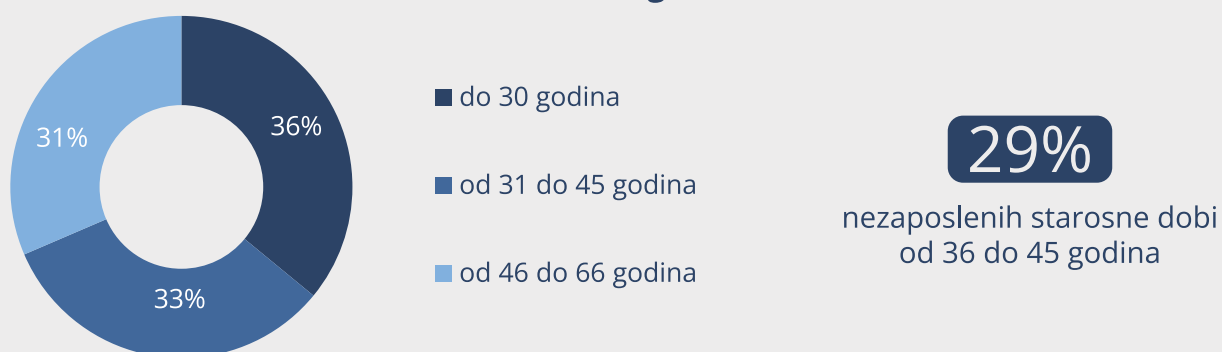
Najznačajnije promjene indeksa zaposlenih u 2021. godini u odnosu na 2020. godinu

Najznačajnije promjene indeksa plaće u 2021. godini u odnosu na 2020. godinu

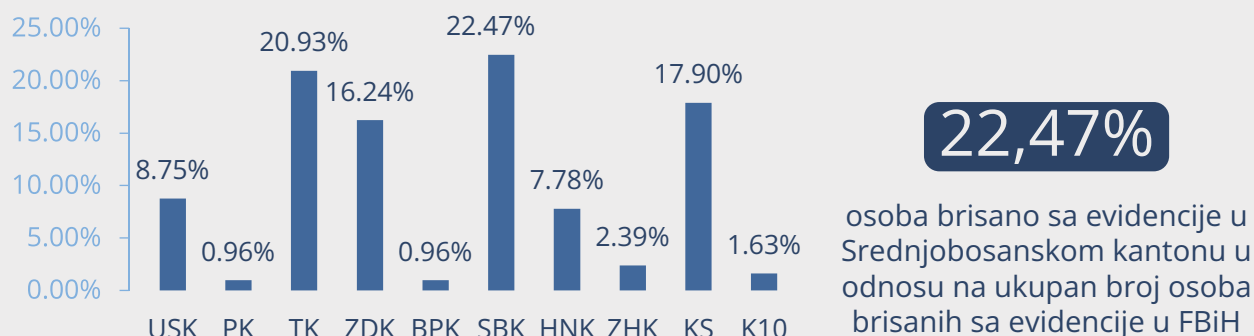

% nezaposlenih prema starosnoj strukturi u 2021. godini

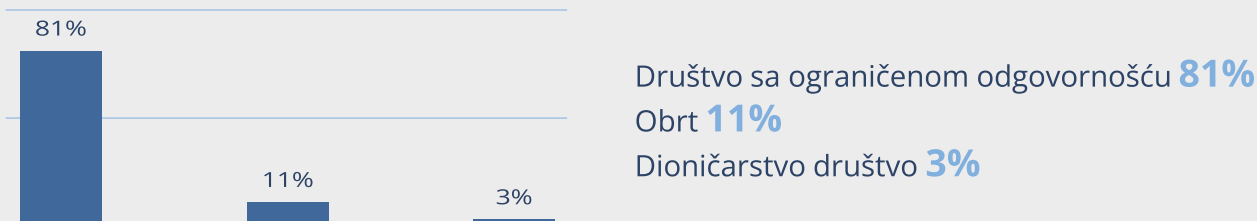

UVOD

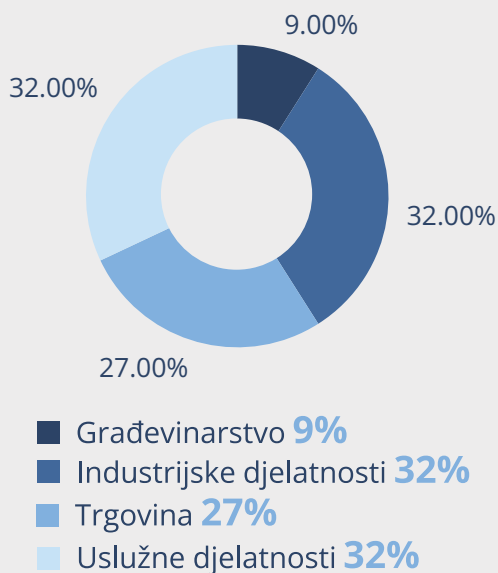
% osoba brisanih iz evidencije u odnosu na FBiH

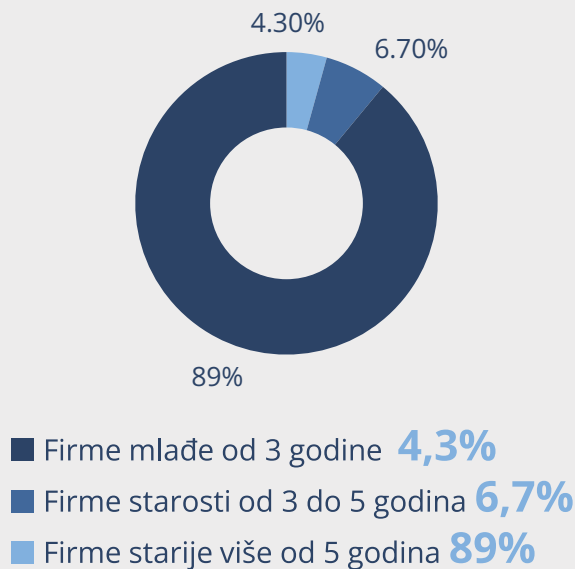
Struktura poslodavaca u uzorku prema vrsti organizacije

Struktura poslodavaca u uzorku prema grupama djelatnosti

Dužina postojanja anketiranih poslodavaca

Struktura poslodavaca u uzorku prema veličini

UVOD

Istraživanje tržišta rada u Federaciji BiH provodi se kao zajednička aktivnost Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje u cilju dobijanja kvantitativnih i kvalitativnih podataka neophodnih za pružanje adekvatnih informacija o kretanjima na tržištu rada. U skladu s članom 8. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba („Službene novine Federacije BiH“, br. 41/01, 22/05 i 9/08), Federalni zavod za zapošljavanje daje instrukciju kantonalnim službama za zapošljavanje za periodično ocjenjivanje tržišta rada tj. provođenje istraživanja tržišta rada. Na osnovu prikupljenih podataka, pripremaju se odgovarajuće informacije i izvještaj o rezultatima ove aktivnosti na nivou Federacije BiH.

Izvještaj o rezultatima istraživanja tržišta rada 2021./2022., kao svojevrsna analiza kretanja i potreba na tržištu rada u Federaciji BiH, izrađen je krajem februara 2022. godine, dok je još uvijek prisutna pandemija COVID-19, ali s tendencijom popuštanja anti-covid mjera u velikom broju država širom svijeta.

Pripreme za provođenje istraživanja tržišta rada izvršene su u posljednjem kvartalu 2021. godine, kroz pripremu metodologije i koncepta provođenja ove aktivnosti. U izradi izvještaja su korišteni primarni i sekundarni izvori podataka. Pored prikupljanja i obrade podataka iz različitih izvora administrativnih podataka (Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje, Federalnog zavoda za statistiku, Porezne uprave Federacije BiH, kantonalnih ministarstva obrazovanja i dr.), u sklopu istraživanja tržišta rada organizirano je i anketiranje poslodavaca koje je provedeno u januaru 2022. godine. Uz podršku projekta „Unapređenje istraživanja tržišta rada“, koji finansira EU, organizovana je obuka koordinatora istraživanja i anketara iz kantonalnih službi za zapošljavanje koji su provodili proces anketiranja poslodavaca. Za potrebe provođenja anketiranja, pripremljen je i odgovarajući priručnik, koji je koncipiran tako da prati pitanja kroz anketu. Po završetku procesa prikupljanja podataka organizirana je obuka na temu pripreme, obrade i analize prikupljenih podataka, odnosno izvještavanja.

Istraživanja tržišta rada su jako značajna za kreiranje politika zapošljavanja, posebno imajući u vidu šokove i promjene do kojih dolazi u ekonomskim tokovima. Tako je npr. proglašenje pandemije u 2020. godini negativno uticalo posebno na djelatnost ugostiteljstva i hotelijerstva, te prerađivačke industrije i transporta, ali lančano nakon toga i na ostale djelatnosti. Ovaj period ostao je u znaku masovnog otpuštanja radnika ali i snažne borbe za očuvanje radnih mjesta korištenjem svih raspoloživih resursa i mjera. Međutim, u 2021. godini dolazi do privrednog oporavka, rasta izvoza i ukupnih privrednih aktivnosti, rasta broja zaposlenih i prosječne plaće kao i naplate poreza i doprinosa, ali i smanjenja broja nezaposlenih osoba, koji je na najnižem nivou u posljednjih 17 godina.

Pored kretanja broja zaposlenih i plaće po djelatnostima, kao i kretanja broja nezaposlenih, u Izvještaju je dat prikaz najbrojnijih zanimanja na evidencijama službi za zapošljavanje po različitim parametrima, kao i prikaz zanimanja sa najvećim brojem brisanja iz evidencija službi za zapošljavanje. Također, u Izvještaju su, na osnovu rezultata anketiranja poslodavaca, prikazane projekcije poslodavaca za 2022. godinu u vezi sa poslovanjem, kao i potražnjom za radnom snagom, tj. projekcije novog zapošljavanja radnika, pregleda traženih zanimanja i kompetencija radnika, te mogućnosti za organizovanje praktične nastave i obuke za učenike, studente i nezaposlene osobe. U tom kontekstu, kao dio istraživanja objavljen je tematski izvještaj dodatak Izvještaju i priložen spisak srednjih škola u Federaciji BiH sa pregledom kako broja upisanih učenika u školskoj 2021./2022., tako i ukupnog broja upisanih učenika po svim smjerovima.

U skladu sa svojom politikom, Federalni zavod za zapošljavanje ovaj izvještaj objavljuje na svom portalu www.fzzz.ba i dostavlja institucijama i organizacijama relevantnim za oblast zapošljavanja i obrazovanja, a nalaze istraživanja, u skladu sa svojim nadležnostima i u saradnji s kantonalnim službama za zapošljavanje, koristi kao inpute za kreiranje politika i provođenje aktivnosti za stabilizaciju stanja na tržištu rada.

An aerial photograph of a city, likely Sarajevo, showing a mix of residential buildings, green spaces, and a large swimming pool in the foreground. A large yellow triangle with a blue diagonal stripe is overlaid on the left side of the image.

STANJE NA TRŽIŠTU RADA U FEDERACIJI BIH U 2021. GODINI

STANJE NA TRŽIŠTU RADA U FEDERACIJI BIH U 2021. GODINI

U ovom dijelu Izvještaja dat je pregled stanja na tržištu rada, na osnovu analize podataka dostupnih u bazama podataka Federalnog zavoda i kantonalnih službi zapošljavanja, Federalnog zavoda za statistiku, Porezne uprave Federacije BiH i dr.

Zaposlenost u Federaciji BiH u 2021. godini

Nakon prekida višegodišnjeg trenda rasta broja zaposlenih, od aprila u 2020. godini, u 2021. godini rast broja zaposlenih osoba u Federaciji BiH je ponovo nastavljen. Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2021. godini prosječno je bilo zaposleno 525.397 radnika, što je u odnosu na prosjek 2020. godine (520.162) više za 5.235 radnika ili 1%. Djelatnosti s najvećim indeksom rasta broja zaposlenih u 2021. godini u odnosu 2021. godinu su: Informacije i komunikacije (9,4%), Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (5,9%), te Stručne, naučne i tehničke djelatnosti (4%). Smanjenje indeksa broja zaposlenih u 2021. u odnosu na 2020. godinu u najvećem omjeru zabilježeno je u sljedećim djelatnostima: Poslovanje nekretninama (-7,1%), Vađenje ruda i kamena (-3,4%), te Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom (-1,1%).

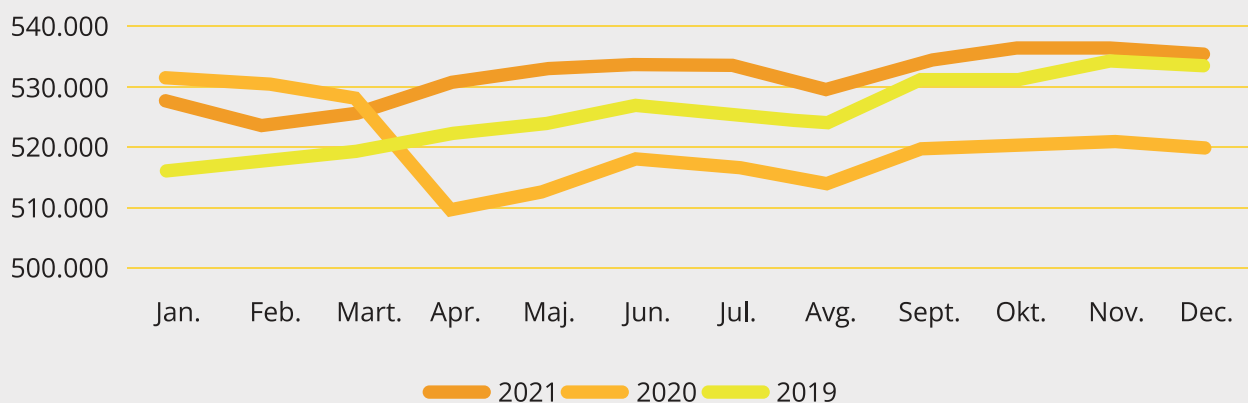
Tabela 1: Broj zaposlenih u Federaciji BiH u 2021. i 2020. godini po djelatnostima¹

Područja		Broj zaposlenih		Indeksi
		Ø 2021	Ø 2020	Ø 2021 Ø 2020
	UKUPNO	525.397	520.162	101,0
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	10.984	10.743	102,2
B	Vađenje ruda i kamena	12.244	12.671	96,6
C	Prerađivačka industrija	103.541	101.729	101,8
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	8.549	8.645	98,9
E	Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	8.446	8.527	99,1
F	Građevinarstvo	26.334	26.363	99,9
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	95.420	95.570	99,8
H	Prijevoz i skladištenje	24.423	24.419	100,0
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	24.679	24.473	100,8
J	Informacije i komunikacije	17.754	16.224	109,4
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	12.034	12.070	99,7
L	Poslovanje nekretninama	2.854	3.073	92,9
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	17.264	16.594	104,0
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	13.197	12.464	105,9
O	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	47.985	48.228	99,5
P	Obrazovanje	43.400	43.113	100,7
Q	Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	36.097	35.360	102,1
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	9.571	9.350	102,4
S	Ostale uslužne djelatnosti	10.621	10.546	100,7

Nakon velikih negativnih promjena u 2020. godini uzrokovanih pandemijom korona virusa Sars CoV 2 tj. COVID-19 (prekid velikog broja lanaca u vanjsko-trgovinskoj razmjeni, opterećenje budžeta, otpuštanja radnika i brojni drugi poremećaji u privrednim aktivnostima) u 2021. godini ipak dolazi do postepene stabilizacije prilika što je vidljivo i kroz povećanje broja zaposlenih u odnosu na 2020. godinu.

¹ Podaci Federalnog zavoda za statistiku - fzs.ba

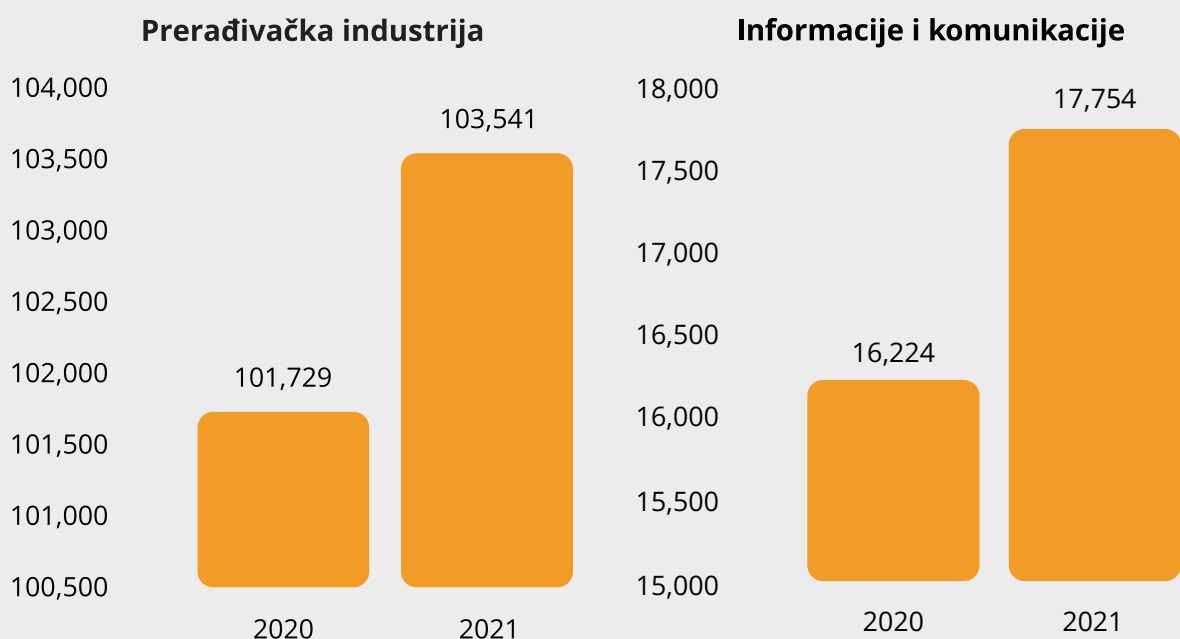
Broj zaposlenih u FBiH u periodu od 2019-2021

Grafikon 1: Broj zaposlenih u Federaciji BiH u periodu 2019. - 2021. godina

Posmatrano u apsolutnim brojevima u djelatnosti 'Prerađivačka industrija', broj zaposlenih u 2021. godini u odnosu na 2020. godinu je povećan za 1.812, što ukazuje na oporavak ove djelatnosti, koja je u 2020. godini imala značajno smanjenje broja zaposlenih. Također, primjetan je kontinuiran i znakovit rast broja zaposlenih u djelatnosti 'Informacije i komunikacije' za 1.530 u odnosu na 2020. godinu, te se s obzirom na razvoj informacijsko-komunikacijskih tehnologija u ovoj djelatnosti može očekivati nastavak rasta broja zaposlenih.

Broj zaposlenih u djelatnosti

Grafikon 2: Rast broja zaposlenih u djelatnosti C

Grafikon 3: Rast broja zaposlenih u djelatnosti J

Posmatrajući spolnu strukturu, žene u zaposlenim u Federaciji BiH u 2021. godini čine 42%. U odnosu na 2020. godinu kod žena se bilježi indeks rasta od 1,8%, a kod muškaraca od 1%.

Tabela 2: Aktivno stanovništvo (zaposleni + nezaposleni) u Federaciji BiH u 2021. godini po spolu¹

Pokazatelji	Ø 2021		Ø 2020		Indeksi	
					Ø 2021 Ø 2020	
	ukupno	žene	ukupno	žene	ukupno	žene
Aktivno stanovništvo (zaposleni + nezaposleni)	837.076	404.619	841.743	405.645	99,4	99,7
Ukupno zaposleni - prosjek	525.397	222.303	520.162	218.280	101,0	101,8
Zaposleni u pravnim subjektima	467.756	198.028	462.410	194.181	101,2	102,0
Zaposleni u obrtu i srodnim djelatnostima	57.641	24.275	57.752	24.099	99,8	100,7
Nezaposleni	311.679	182.316	321.581	187.365	96,9	97,3
Stopa registrirane nezaposlenosti %	37,2	45,1	38,2	46,2		

Prema podacima Porezne uprave Federacije BiH, među zaposlenim na dan 31.12.2021. godine (533.034 zaposlene osobe), prema starosnoj strukturi najbrojniji su bili radnici dobi između 36 i 45 godina (28,8%).²

Mladi dobi do 30 godina čine 21% od ukupnog broja zaposlenih, a radnici dobi od 46 i više čine 37% od ukupnog broja zaposlenih u Federaciji BiH na dan 31.12.2021. godine.

Tabela 3: Broj zaposlenih u Federaciji BiH na dan 31.12.2021. godine po dobnoj i spolnoj strukturi

Starosna struktura	Broj zaposlenih	% u broju zaposlenih	Starosna struktura	%
do 20	9.814	2%	do 30	21%
od 21 - 25	44.242	8%		
od 26 - 30	57.775	11%		
od 31 - 35	71.024	13%	od 31 do 45	42%
od 36 - 45	153.622	29%		
od 46 - 55	122.047	23%	od 46 do 66	37%
od 56 - 65	73.944	14%		
od 66	566	0%		
UKUPNO	533.034	100%		100,00

I pored svih problema uzrokovanih pandemijom COVID-19, i dalje je prisutna neravnoteža između ponude i potražnje na tržištu rada na koju kao evidentan problem ukazuju administrativni podaci službi zazapošljavanje, ali i poslodavci u provedenom anketiranju u sklopu ovog istraživanja. Neusklađenost u pogledu znanja, vještina, kvalifikacija ili regionalnog rasporeda su samo od nekih problema s kojima su se suočavali poslodavci prilikom pronalaska potrebnih radnika. Osim u određenom broju slučajeva deficitarnosti određenog zanimanja, uglavnom se ukazuje na deficitarnost znanja i vještina za konkretno radno mjesto.

¹ Podaci Federalnog zavoda za statistiku - fzs.ba

² Izvještaj o radu Porezne uprave Federacije BiH za 2021. godinu - pufbih.ba

U radno sposobnom stanovništvu i radnoj snazi još uvijek participira veliki broj osoba bez kvalifikacija, ali i onih dobi preko 50 godina života, koje se, bez programskih ili strateških intervencija, suočavaju s rizikom marginalizacije, dugotrajne nezaposlenosti i smanjenim šansama za zaposlenje. Zaposlenost u neformalnoj ekonomiji u ukupnom broju zaposlenih još uvijek ima značajan udio. Posljedično, ovo uzrokuje problem sagledavanja realne stope zaposlenosti i nezaposlenosti, ali i problem socijalnog statusa i mogućnosti ostvarivanja prava osoba koje rade u takvom okruženju.

Obrazovni sistem u rješavanju određenih od pobrojanih problema igra veoma važnu ulogu. Kroz saradnju sa poslodavcima u dijelu koji se odnosi na praktičnu nastavu i izradu nastavnih planova i programa prilagođenih potrebama poslovnih subjekata, kao i povećanje broja sati praktične nastave u srednjem stručnom obrazovanju, moguće je preduprijeti znatan dio problema na tržištu rada, s obzirom na zahtjeve za dodatnim znanjima i vještinama koje poslodavci očekuju od radne snage i imajući u vidu tehnološki razvoj. Rezultati ovog istraživanja pokazuju da veliki broj poslodavaca iskazuje spremnost i nudi resurse za organiziranje praktične nastave za učenike i studente za određena zanimanja. Sve navedeno, zajedno s mjerama aktivne politike zapošljavanja koje provode Federalni zavod za zapošljavanje i kantonalne službe za zapošljavanje, uz njihovo poboljšanje na osnovu nalaza evaluacije, u određenom omjeru može uticati na stabilizaciju prilika na tržištu rada i interventno pružiti podršku u procesu zapošljavanja.

Također, u ovom kontekstu potrebno je naglasiti i problem migracije stručne radne snage (kako zaposlenih tako i nezaposlenih) u države članice Evropske unije, naročito u Njemačku, Austriju i Sloveniju, ali i skandinavske države. Na društvenim mrežama u Bosni i Hercegovini intenzivno se oglašavaju privatne agencije za zapošljavanje s ponudama za zaposlenje različitih zanimanja (naročito zanimanja iz medicinskog, građevinskog i metalnog sektora) u navedenim državama i pružanje pomoći u obavljanju administrativnih poslova u procesu zapošljavanja. Povećanje broja zaposlenih u manjem obimu u odnosu na smanjenje broja nezaposlenih ukazuje na činjenicu da određeni dio radne snage odlazi u inostranstvo.

Najava iz Njemačke o potrebi za zapošljavanjem 400.000 stranih radnika na godišnjem nivou, kao i odluka Vlade Njemačke o povećanju minimalne satnice u 2022. godini sa 9,82 na 12 eura, predstavlja potencijalni rizik sa znatnim posljedicama za tržište rada i u Bosni i Hercegovini. Također, sezonsko zapošljavanje radnika iz Bosne i Hercegovine u susjednim državama posebno utiče na nedostatak radnika u djelatnosti 'Hotelijerstvo i ugostiteljstvo'.

Slijedom toga potencijalno se destabiliziraju ukupni odnosi na tržištu rada u kontekstu ponude i potražnje, kao i ukupni demografski pokazatelji, s obzirom na smanjen natalitet, tj. prirodni priraštaj, te ukupno starenje stanovništva. S tim u vezi, važno je naglasiti da udruženja poslodavaca i privredne komore u Federaciji BiH najavljuju povećanu potražnju za stranom radnom snagom i ukazuju na potrebu liberalizacije zakonodavstva kojim se reguliše zapošljavanje stranaca, kako bi se nedostatak domaće kvalificirane radne snage, između ostalog uzrokovan i odlaskom u inostranstvo, kompenzirao zapošljavanjem stranih radnika.

Rješavanje pomenutih problema na tržištu rada zahtjeva sinergijsko djelovanje svih relevantnih institucija, koje treba dovesti do unapređenja poslovnog ambijenta u smislu adekvatnog smanjenja opterećenja po osnovu poreza i doprinosa, povećanja plaća i poboljšanja uslova na radu, olakšavanja pokretanja poslovne delatnosti, jačanja mjera aktivne politike zapošljavanja (obuka, poduzetništvo, zapošljavanje teže zapošljivih kategorija nezaposlenih osoba), povezivanja obrazovnih institucija i poslovnih subjekata u kontekstu obavljanja praktične nastave, te stimuliranja istraživanja i razvoja.

Plaće u Federaciji BiH u 2021. godini

Među brojnim faktorima koji utiču na potražnju za radnom snagom su plaće i cijena rada. Tržište rada, vrijednost plaća i životni standard neraskidivo su povezani faktori. Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, prosječna neto plaća u Federaciji BiH u 2021. godini je porasla za 4,2% u odnosu na 2020. godinu, a prosječna bruto plaća za 4,8%.

U nominalnim iznosima najveća prosječna neto plaća u 2021. godini je zabilježena u sljedećim djelatnostima: Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom (1.718 KM), Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1.710 KM) i djelatnosti Informacije i komunikacije (1.479 KM).

Po djelatnostima, najveće procentualno povećanje prosječne neto plaće je zabilježeno u sljedećim djelatnostima: Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (8,5%), Prerađivačka industrija (7,1%), i Stručne, naučne i tehničke djelatnosti (6,7%).

Smanjenje prosječne neto plaće zabilježeno je jedino u djelatnosti 'Umjetnost, zabava i rekreacija' (-0,8%).

Sličan omjer po djelatnostima je evidentiran i za prosječnu bruto plaću.

Tabela 4: Plaće u Federaciji BiH po djelatnostima

Plaće u Federaciji BiH po djelatnostima ¹	Neto plaće			Bruto plaće		
	Ø 2021	Ø 2020	Ø 2021	Ø 2021	Ø 2020	Ø 2021 Ø 2020
UKUPNO	996	956	104,2	1.543	1.472	104,8
A-Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	934	912	102,4	1.444	1.389	104,0
B-Vađenje ruda i kamena	1.076	1.054	102,1	1.653	1.623	101,8
C-Prerađivačka industrija	742	693	107,1	1.126	1.046	107,6
D-Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1.718	1.691	101,6	2.763	2.641	104,6
E-Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	948	931	101,8	1.494	1.422	105,1
F-Građevinarstvo	696	657	105,9	1.071	994	107,7
G-Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	738	712	103,7	1.138	1.087	104,7
H-Prijevoz i skladištenje	913	888	102,8	1.401	1.360	103,0
I-Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	550	521	105,6	831	788	105,5
J-Informacije i komunikacije	1.479	1.399	105,7	2.324	2.191	106,1
K-Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1.710	1.655	103,3	2.701	2.602	103,8
L-Poslovanje nekretninama	856	805	106,3	1.314	1.241	105,9
M-Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	1.125	1.054	106,7	1.758	1.641	107,1
N-Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	680	627	108,5	1.043	957	109,0
O-Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	1.384	1.356	102,1	2.157	2.108	102,3
P-Obrazovanje	1.013	982	103,2	1.571	1.518	103,5
Q-Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	1.389	1.335	104,0	2.159	2.086	103,5
R-Umjetnost, zabava i rekreacija	714	720	99,2	1.111	1.103	100,7
S-Ostale uslužne djelatnosti	1.129	1.092	103,4	1.748	1.683	103,9

1 Podaci Federalnog zavoda za statistiku

Nezaposlenost u Federaciji BiH u 2021. godini

Nakon velikog povećanja broja nezaposlenih u 2020. godini usljed povećanog otpuštanja radnika kao posljedice pandemije COVID-19, u 2021. godini u Federaciji BiH broj nezaposlenih ponovo opada. Tako je prosječan broj nezaposlenih u 2021. godini bio 311.679 i, u odnosu na prosjek 2020. godine (321.581), manji je za 9.902, odnosno 3%.

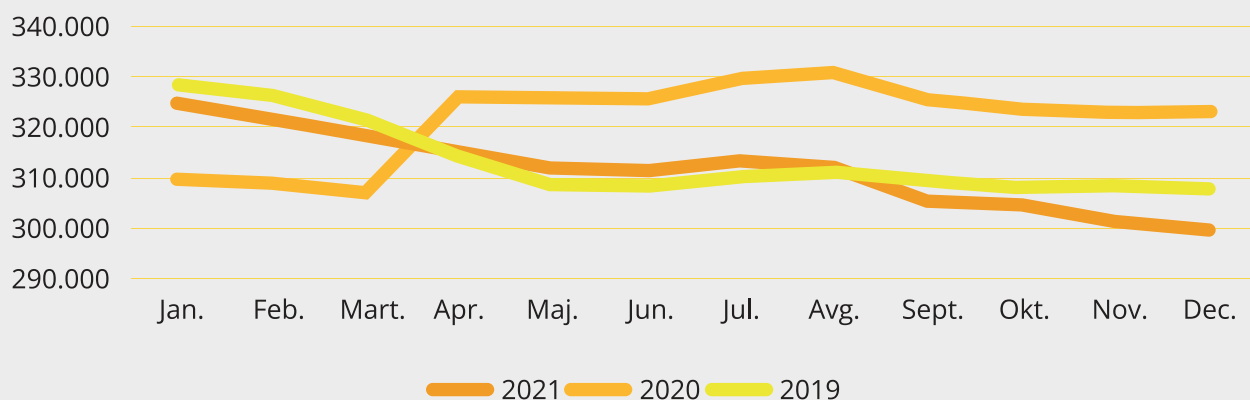
Tabela 5: Pregled osnovnih pokazatelja nezaposlenosti u Federaciji BiH u 2021. godini

Pokazatelji		Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
1.	Broj zaposlenih	516.137	517.693	519.334	522.139	523.852	526.919	525.292	524.009	531.024	530.989	534.119	533.260
2.	Broj nezaposlenih	324.862	321.668	318.648	315.019	311.752	311.389	313.574	312.018	305.395	304.592	301.513	299.717
2.1.	Žene	188.862	187.059	185.868	184.434	182.789	182.070	183.753	183.130	178.699	178.383	176.884	175.866
3.	Stručne osobe	226.401	223.631	221.142	218.245	215.628	215.996	218.457	217.586	211.926	211.595	209.199	207.577
4.	Nestručne osobe	98.461	98.037	97.506	96.774	96.124	95.393	95.117	94.432	93.469	92.997	92.314	92.140
5.	Osobe koje prvi put traže zaposlenje	103.252	101.815	100.326	98.664	97.231	99.050	100.087	99.332	97.993	77.666	96.323	94.655
6	Prijavljeni na evidenciju	9.898	7.630	9.379	8.023	7.019	11.201	11.996	14.239	13.912	14.130	12.964	12.983
6.1.	Prijavljeni na evidenciju zbog prestanka radnog odnosa	7.285	5.431	6.649	6.170	5.305	5.643	7.744	6.894	6.386	6.323	5.642	6.461
7.	Brisani sa evidencije	8.280	10.824	12.399	11.652	10.286	11.564	9.811	15.795	20.535	14.933	16.043	14.779
7.1.	Brisani sa evidencije zbog apostenja	5.075	6.859	8.320	8.024	7.246	8.985	7.419	7.593	10.315	6.455	7.068	5.756

8.	Korisnici novčane naknade	14.741	13.437	13.289	12.568	12.144	11.518	11.213	11.731	12.103	10.696	10.248	9.911
9.	Korisnici zdravstvenog osiguranja	227.786	225.751	223.694	220.940	218.247	217.036	218.086	217.189	213.173	209.961	211.025	210.431
10.	Demobilizirani branioi	40.779	40.581	40.246	39.845	39.627	39.460	39.368	39.118	38.702	31.393	38.302	38.233

U Federaciji BiH u 2021. godini od ukupnog prosječnog broja (311.679) nezaposlenih osoba 182.316 su nezaposlene žene, što je smanjenje za 5.049 ili 2,70% u odnosu na prethodnu godinu. Od ukupnog broja nezaposlenih osoba u Federaciji BiH u 2021. godini muškarci čine 42%, a žena je 58%.

Broj nezaposlenih u FBiH u periodu 2019 - 2021

Grafikon 4: Broj nezaposlenih osoba u Federaciji BiH u periodu 2019. - 2021. godina

Prema kvalifikacionoj strukturi, najviše je nezaposlenih osoba sa III stepenom srednje stručne spreme - KV radnika, 98.371 ili 32%, a zatim slijede NKV radnici kojih je čak 90.130 ili 29%. Od ukupnog broja nezaposlenih osobe sa završenim fakultetom čine 8%.

Tabela 6. Pregled broja nezaposlenih osoba u Federaciji BiH u 2021. godini po stručnoj spremi

Stručna sprema	Nestručne osobe			Stručne osobe				
	NSS	NKV	PKV	KV	SSS	VKV	VŠS	VSS
Prosječan broj nezaposlenih osoba u 2020. godini – ukupno	423	93.170	5.114	101.507	89.839	1.034	5.840	24.654
Prosječan broj nezaposlenih osoba u 2021. godini – ukupno	379	90.130	4.721	98.371	86.765	903	5.946	24.464

U 2021. godini prema starosnoj strukturi najbrojnije među registriranim nezaposlenim osoba bile su osobe dobi između 30 i 49 godina (42%), zatim stariji od 50 godina (34%), te mladi do 30 godina (24%).

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba i Pravilnikom o evidencijama u oblasti zapošljavanja, u 2021. godini u Federaciji BiH na evidenciju službi za zapošljavanje prijavljene su 133.734 osobe, što je manje za 9.310 u odnosu na 2022. godinu. Od ukupnog broja prijavljenih u evidenciji, po prestanku radnog odnosa prijavile su se 75.933 osobe. U istom periodu po raznim osnovama, sa evidencija službi za zapošljavanje u Federaciji BiH odjavljeno je tj. brisano 156.901 osoba, što je za 30.142 više u odnosu na 2021. godinu.

Tabela 7. Pregled osnovnih pokazatelja o promjenama u evidenciji nezaposlenih osoba u Federaciji BiH u 2021. godini¹ (Izvor: Bilten 12/21)

Kanton	Broj ukupno novoprijavljenih osoba u evidenciji nezaposlenih	Broj osoba brisanih iz evidencije	Broj prijavljenih u evidenciji nezaposlenih po prestanku radnog odnosa	Razlozi prestanka radnog odnosa			Zaposleno sa evidencije
				Stečaj, likvidacija, restrukturiranje, privatizacija	Tehnološki ili organizacioni višak	Ostalo (prestanak ugovora na određeno vrijeme, sporazumni raskid ugovora, povreda radne obaveze i sl.)	
Unsko-sanski	11.373	13.729	5.645	10	1.411	4.224	4.401
Posavski	1.249	1.504	607	0	330	277	965
Tuzlanski	26.258	32.835	17.354	154	3.210	13.990	20.450
Zeničko-dobojski	21.682	25.476	15.071	152	2.650	12.269	16.701
Bosansko-podrinjski	1.333	1.505	941	3	129	809	1.295
Srednjobosanski	33.078	35.257	6.875	194	3.546	3.135	9.947
Hercegovačko-neretvanski	10.207	12.203	7.337	237	2.359	4.741	8.772
Zapadnohercegovački	3.339	3.753	1.959	73	735	1.151	2.617
Sarajevo	22.553	28.084	18.689	0	4.682	14.007	22.704
Kanton 10	2.302	2.555	1.455	42	234	1.179	1.263
Federacija BiH	133.374	156.901	75.933	865	19.286	55.782	89.115

Tabela 7.1: Pregled brisanih osoba sa evidencija službi za zapošljavanje zbog zaposlenja u Federaciji BiH u 2021. godini po kvalifikacionoj strukturi i spolu

Stručna sprema	VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
Broj brisanih sa evidencije nezaposlenih osoba zbog zaposlenja - ukupno	16.881	2.578	30.945	40	207	28.103	479	9.882
Broj brisanih sa evidencije nezaposlenih osoba zbog zaposlenja - žene	11.926	1.675	15.835	32	50	9.970	213	5.049

¹ Izvor: Bilten Federalnog zavoda za zapošljavanje 12/21

Najbrojnija zanimanja na evidencijama nezaposlenih u Federaciji BiH u 2021. godini

Posmatrajući pregled najbrojnijih zanimanja po stručnoj spremi sa stanjem na dan 31.12.2021. godine, na evidencijama službi za zapošljavanje u Federaciji BiH, među osobama sa visokom stručnom spremom najbrojniji su bili ekonomisti i pravnici, ali su oni i među najbrojnijim u grupi osoba brisanih iz evidencije zbog zaposlenja, dok su sa srednjom stručnom spremom IV stepena najbrojniji ekonomski tehničari i maturanti gimnazije. Među KV radnicima najbrojniji su prodavači, frizeri, automehaničari i vozači. Još uvijek ponuda na tržištu rada prevazilazi potražnju za ovim zanimanjima.

Tabela 8: Pregled najbrojnijih zanimanja po kantonu, stručnoj spremi i spolu (stanje – 31.12.2021.)

UNSKO-SANSKI KANTON											
VSS	UKUPNO	ŽENA	VSS	UKUPNO	ŽENA	SSS	UKUPNO	ŽENA	KV I VKV	UKUPNO	ŽENA
Ekonomista	221	113	Ekonomista	90	38	Ekonomski tehničar	1025	742	Prodavač	1870	1332
Pravnik	173	92	Inženjer tekstilne tehnologije	31	14	Maturant gimnazije	850	531	Auto-mehaničar	754	436
Medicinska sestra	114	46	Učitelj predškolske djece	21	9	Mašinski tehničar	769	476	Krojač	689	431
Profesor engleskog jezika	78	31	Medicinska sestra	19	7	Medicinska sestra	680	443	Kuhar	631	415
Inženjer prehrambene tehnologije	65	26	Inženjer drvne tehnologije	13	6	Poljoprivredni tehničar	440	229	Bravar	521	287

POSAVSKI KANTON											
VSS	UKUPNO	ŽENA	VŠS	UKUPNO	ŽENA	SSS	UKUPNO	ŽENA	KV I VKV	UKUPNO	ŽENA
Pravnik	16	12	Ekonomista	14	11	Komercijalist	107	70	Prodavač	217	152
Ekonomista	12	7	Kriminalist	14	10	Ekonomista	83	63	Bravar	181	1
Socijalni radnik kulture	8	5	Informatičar	13	4	Medicinska sestra	80	63	Auto-mehaničar	135	1
Inženjer agronomije	7	2	Pravnik	10	7	Poljoprivredni tehničar	80	41	Frizer	85	72
Fizioterapeut	5	5	Socijalni radnik	8	8	Administrativni službenik	66	39	Šivač tekstila	67	51
TUZLANSKI KANTON											
VSS	UKUPNO	ŽENA	VŠS	UKUPNO	ŽENA	SSS	UKUPNO	ŽENA	KV I VKV	UKUPNO	ŽENA
Ekonomista	627	469	Ekonomista	37	26	Maturant gimnazije	2115	1561	Prodavač	4443	4126
Pravnik	529	395	Nastavnik razredne nastave	35	33	Ekonomski tehničar	2095	1798	Frizer	1330	1280
Pedagog	166	149	Pravnik	26	23	Mašinski tehničar	1902	782	Kuhar	1193	901
Profesor razredne nastave	143	133	Ekonomski službenik	10	6	Medicinska sestra	1776	1381	Bravar	1159	22
Inženjer hemijske tehnologije	142	110	Sportski trener	9	0	Hemijski tehničar	866	737	Auto-mehaničar	1145	14

ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON											
VSS	UKUPNO	ŽENA	VŠS	UKUPNO	ŽENA	SSS	UKUPNO	ŽENA	KV I VKV	UKUPNO	ŽENA
Pravnik	461	359	Ekonomista	66	47	Ekonomski tehničar	2338	1921	Prodavač	3037	2709
Ekonomista	396	298	Pravnik	31	22	Maturant gimnazije	1736	1256	Frizer	1950	1873
Mašinski inženjer	156	71	Učitelj predškolske djece	16	15	Mašinski tehničar	968	421	Bravar	1136	42
Profesor engleskog jezika	113	88	Mašinski inženjer	11	4	Medicinska sestra	914	715	Kuhar	1033	851
Socijalni pedagog	89	84	Nastavnik razredne nastave	8	4	Tekstilni tehničar	452	400	Auto-mehaničar	828	10
BOSANSKO-PODRINJSKI KANTON											
VSS	UKUPNO	ŽENA	VŠS	UKUPNO	ŽENA	SSS	UKUPNO	ŽENA	KV I VKV	UKUPNO	ŽENA
Pravnik	39	31	Nastavnik predškol. odgoja	3	2	Ekonomski tehničar	123	92	Krojač	139	112
Psiholog	19	19	Građevinski inženjer	1	0	Mašinski tehničar	115	49	Prodavač	138	119
Bachelor menadžmenta	19	13	Pravnik	1	0	Poljoprivredni tehničar	110	67	Hemičar	67	55
Mašinski inženjer	17	10	Nastavnik historije i geograf	1	1	Maturant gimnazije	99	56	Vozač	59	2
Politolog	9	6	Nastavnik biologije i hemije	1	1	Hemijski tehničar	78	60	Frizer	59	47

SREDNJOBOSANSKI KANTON											
VSS	UKUPNO	ŽENA	VŠS	UKUPNO	ŽENA	SSS	UKUPNO	ŽENA	KV I VKV	UKUPNO	ŽENA
Ekonomist	165	91	Ekonomist	248	184	Ekonomski tehničar	1727	1287	Prodavač	2586	1851
Pravnik	116	71	Pravnik	54	34	Maturant gimnazije	1624	856	Bravar	957	29
Profesor engleskog jezika	43	23	Razredni učitelj	35	15	Medicinski tehničar	869	627	Kon-fekcionar	567	485
Socijalni radnik	45	21	Saobraćajni inženjer	34	5	Mašinski tehničar	845	422	Stolar	382	62
Inženjer poljoprivrede	41	20	Inženjer prehrambene tehnologije	32	8	Elektro-tehničar	144	22	Mašin-bravar	135	2
HERCEGOVAČKO-NERETVANSKI KANTON											
VSS	UKUPNO	ŽENA	VŠS	UKUPNO	ŽENA	SSS	UKUPNO	ŽENA	KV I VKV	UKUPNO	ŽENA
Pravnik	353	266	Ekonomski službenik	228	158	Ekonom. tehničar	1691	1158	Prodavač	1809	1461
Ekonomist	216	160	Pravnik	177	124	Maturant gimnazije	1602	996	Frizer za žene	874	821
Profesor engleskog jezika	159	129	Učitelj predškolske djece	71	70	Mašinski tehničar	770	241	Kuhar	793	482
Inženjer agronomije	133	78	Kriminalist	67	31	Turistički animator	520	314	Bravar	708	11
Pedagog	100	95	Građevinski inženjer	55	26	Elektro-tehničar	474	89	Auto-mehaničar	600	1

ZAPADNOHERCEGOVAČKI KANTON											
VŠS	UKUPNO	ŽENA	VŠS	UKUPNO	ŽENA	SSS	UKUPNO	ŽENA	KV I VKV	UKUPNO	ŽENA
Ekonomist	190	136	Ekonomist	169	121	Ekonomist	912	664	Prodavač	1809	1461
Pravnik	131	89	Pravnik	44	32	Maturant gimnazije	667	391	Frizer	874	821
Profesor hrvatskog jezika	48	41	Učitelj predškolske djece	30	30	Mašinski tehničar	292	130	Kuhar	793	482
Profesor engleskog jezika	48	41	Razredni učitelj	28	24	Elektrotehničar	164	42	Bravar	708	11
Politolog	60	58	Pedagog	17	17	Tehničar cestovnog prometa	89	36	Auto-mehaničar	600	1

SARAJEVO KANTON											
VŠS	UKUPNO	ŽENA	VŠS	UKUPNO	ŽENA	SSS	UKUPNO	ŽENA	KV I VKV	UKUPNO	ŽENA
Ekonomista	1189	780	Ekonomista	186	129	Maturant gimnazije	3136	2116	Prodavač	2905	2422
Pravnik	981	713	Pravnik	91	71	Ekonomski tehničar	2028	1668	Frizer-vlasuljar	905	542
Socijalni radnik	340	312	Nastavnik predškolskog odgoja	37	35	Mašinski tehničar	1653	612	Vozač	895	20
Politolog	339	199	Nastavnik razredne nastave	19	18	Tekstilni tehničar	682	574	Auto-mehaničar	732	4
Novinar	264	207	Građevinski inženjer	19	9	Grafički tehničar	616	378	Bravar	585	30

KANTON 10											
VSS	UKUPNO	ŽENA	VŠS	UKUPNO	ŽENA	SSS	UKUPNO	ŽENA	KV I VKV	UKUPNO	ŽENA
Ekonomista	67	51	Ekonomista	23	18	Maturant gimnazije	364	211	Prodavač	359	289
Pravnik	45	24	Inženjer tekstilne tehnologije	10	6	Ekonomski tehničar	178	148	Elektromehaničar	201	40
Pedagog	41	36	Pravnik	7	5	Mašinski tehničar	122	48	Bravar	178	10
Nastavnik	26	25	Inženjer agronomije	6	3	Ekonomist	116	71	Kuhar	149	100
Socijalni radnik	14	12	Nastavnik predškolskog odgoja	3	3	Šumarski tehničar	79	24	Automehaničar	137	1

Korisnici PIO	246	127.317	227.786	6.579	14.741	620	2.169	69.109	103.252	Nezaposlenih koji prvi put traži zaposlenje Ukupno
	375	126.286	225.751	5.839	13.437	490	1.244	68.313	101.815	Nezaposlenih koji prvi put traži zaposlenje Žena
	390	125.632	223.694	5.934	13.289	665	2.180	67.483	100.326	
	379	124.647	220.940	5.796	12.568	566	1.929	66.623	98.664	
	410	123.423	218.247	5.644	12.144	502	2.519	65.872	97.231	
	410	122.492	217.036	5.283	11.518	732	3.434	66.500	99.050	
	419	123.038	218.080	5.504	11.213	556	2.709	66.860	100.087	
	423	123.421	217.189	5.922	11.731	752	2.762	66.389	99.332	
	438	120.500	213.173	6.087	12.103	643	1.629	65.493	97.993	
	438	118.027	200.001	5.353	10.696	603	2.828	65.252	97.473	
	459	110.027	211.025	4.843	10.248	1.020	3.467	64.684	96.323	
	464	110.220	210.431	4.505	9.911	597	3.653	63.787	94.655	
	404	121.253	216.946	5.607	11.967	646	2.544	66.364	98.850	
	472	123.330	221.208	6.161	14.620	736	2.009	71.353	106.047	
	-16,76%	-1,71%	-1,96%	-9,87%	-22,17%	-14,02%	21,02%	-7,52%	-7,28%	

Zanimanja sa najvećim brojem brisanja iz evidencija službi za zapošljavanje u Federaciji BiH u 2021. godini

U 2021. godini iz evidencija službi za zapošljavanje u Federaciji BiH osobe sa zanimanjem prodavač su bile najčešće brisane zbog zaposlenja iz evidencija (4.343 puta). U strukturi KV radnika po broju brisanja iz evidencija zbog zaposlenja slijede automehaničari (2.353), frizeri (2.316). U strukturi radnika sa SSS, po broju brisanja iz evidencija službi za zapošljavanje zbog zaposlenja je ekonomskih tehničara (2.920), maturanata gimnazije (2.860) i mašinskih tehničara (2.503). Kod osoba sa VSS, ekonomisti su brisani 2.126 puta, a pravnici 1.374 puta. Na listi zanimanja osoba sa VSS znatno participiraju nastavnička zanimanja tj. zanimanja vezana za obrazovne ustanove, s obzirom da je primjetno da ove ustanove, krajem školske godine prekidaju radni odnos sa zaposlenicima-nastavnicima, a potom ponovo sklapaju radni odnos početkom školske godine.

Zanimanja sa najvećim brojem brisanja iz evidencija zbog zaposlenja ujedno su i najbrojnija na evidencijama službi za zapošljavanje. Još uvijek ponuda na tržištu rada prevazilazi potražnju za ovim zanimanjima.

Tabela 10: Pregled zanimanja prema broju brisanja iz evidencija službi za zapošljavanje zbog zaposlenja

VSS	UKUPNO	VŠS	UKUPNO	SSS	UKUPNO	KV I VKV	UKUPNO
Ekonomista	2.126	Ekonomista	258	Ekonomski tehničar	2.920	Prodavač	4.343
Pravnik	1.374	Nastavnik razredne nastave	154	Maturant gimnazije	2.860	Automehaničar	2.353
Profesor razredne nastave	706	Pravnik	57	Mašinski tehničar	2.503	Frizer/ vlasuljar	2.316
Profesor engleskog jezika	513	Informatičar	48	Medicinska sestra	1.696	Vozač teretnog vozila	1.809
Socijalni radnik	417	Učitelj predškolske djece	43	Elektrotehničar	1.037	Kuhar	1.775
Profesor bosanskog jezika	398	Inžinjer drumskog saobraćaja	40	Poljoprivredni tehničar	911	Bravar	1.546
Pedagog	396	Građevinski inžinjer	37	Tehničar konstruktor šinskih vozila	866	Konobar	1.090

Građevinski inženjer	395	Medicinska sestra	37	Elektroenergetski tehničar	688	Zavarivač	1.086
Doktor medicine	369	Kriminalist	37	Instalater vodovoda i kanalizacije	663	Elektromehaničar	976
Profesor fizičke i zdravstvene kulture	369	Mašinski inženjer	30	Tehničar drumskog saobraćaja	658	Krojač	868
Medicinska sestra	324	Fizioterapeut	24	Tekstilni tehničar	570	Vozač putničkog automobila/ m.v.	803
Inženjer poljoprivrede	308	Ekonomist menadžmenta	22	Tehničar za drvo	549	Stolar	686
Politolog	308	Nastavnik hemije	22	Turistički animator	548	Instalater grijanja i klimatizacije	561
Magistar farmacije	302	Inženjer tekstilne tehnologije	19	Građevinski tehničar	455	Elektroinstalater	441
Mašinski inženjer	288	Inženjer elektrotehnike	18	Hemijski tehničar	451	Metalotokar	344
Inženjer elektrotehnike	261	Nastavnik maternjeg jezika	16	Građevinski poslovođa	416	Autoelektričar	323
Tehničar radioloških sistema	256	Nastavnik fizičke i zdravstvene kulture	15	Kontrolor šivanih proizvoda	405	Mašinobravar	292
Profesor matematike	246	Nastavnik biologije	15	Računarski tehničar	388	Električar održavanja	285
Veterinar	242	Inženjer prehrambene tehnologije	12	Grafički tehničar	373	Vodoinstalater i plinoinstalater	276
Doktor stomatologije	214	Nastavnik matematike	12	Fizioterapeut	347	Zidar	272
Novinar	212	Profesor razredne nastave	12	Farmaceutski tehničar	338	Mehaničar rudarskih mašina	247
Profesor filozofije	185	Vjeroučitelj u osnovnoj školi	18	Šumarski tehničar	329	Obučar	223
Profesor historije	169	Razredni učitelj	10	Saobraćajni tehničar	271	Krojač tekstila	216
Psiholog	134	Inženjer šumarstva	9	Kozmetičar	255	Autolimar	216
Profesor geografije	133	Inženjer drvne tehnologije	8	Turistički vodič	244	Metaloglodač	212
Inženjer drumskog saobraćaja	130	Inženjer agronom	8	Veterinarski tehničar	233	Keramičar	197
Inženjer prehrambene tehnologije	125	Ekolog	8	Prehrambeni tehničar	229	Slastičar	187

Biolog	124	Inženjer računarstva	8	Zubotehničar	222	Šivač tekstila	174
Informatičar	122	Inženjer telekomunikacija	8	Rudarski tehničar	198	Rukovalac rudarskim postrojenjem	159
Profesor njemačkog jezika	120	Nastavnik geografije	6	Ekonomista menadžmenta	195	Vozač lakog dostavnog vozila	129

ANKETIRANJE POSLODAVACA U FEDERACIJI BiH 2021 / 2022. GODINA

ANKETIRANJE POSLODAVACA U FEDERACIJI BiH 2021 / 2022 GODINA

U sklopu istraživanja tržišta rada u Federaciji BiH, koje se provodi kao zajednička aktivnost Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje u cilju dobijanja kvantitativnih i kvalitativnih podataka neophodnih za pružanja adekvatnih informacija o kretanjima na tržištu rada, pored korištenja administrativnih podataka organizirano je i anketiranje poslodavaca na adekvatnom uzorku.

Kroz provođenje anketiranja poslodavaca, kantonalne službe za zapošljavanje, odnosno općinski biroji za zapošljavanje, ostvaruju neposrednu saradnju sa poslodavcima, stvaraju pretpostavke za jačanje svoje primarne funkcije posredovanja u zapošljavanju i prikupljaju važne podatke neophodne za unapređenje svojih usluga, razvoj politika i pružanje podrške na tržištu rada.

Cilj i zadaci anketiranja poslodavaca

Cilj istraživanja je da se direktno od poslodavaca prikupe informacije o poslovanju i promjenama u zaposlenosti tokom 2021. godine, te iskazanim procjenama poslovanja, potrebama za zapošljavanjem novih ili otpuštanjem postojećih radnika u 2022. godini, kao i njihovoj strukturi po zanimanjima, kvalifikacijama, stručnoj spremi i vještinama. Također, cilj je da se prikupe i drugi relevantni podaci potrebni za sagledavanje kretanja na tržištu rada: način traženja novih radnika i rješavanja viška radnika, mogućnosti organiziranja stručne obuke za nezaposlene osobe i učeničke/studentske prakse u okviru poslovnih subjekata, kao i ocjena kvaliteta usluga javnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH iz perspektive poslodavaca.

Metodologija i uzorak

Za ispitivanje stavova poslodavaca u Federaciji BiH 2021./2022. korištena je metodologija anketiranja. Federalni zavod za zapošljavanje je na osnovu master uzorka od oko 10.000 poslodavaca registrovanih u Federaciji BiH, koji su imali pet (5) i više zaposlenih, sortiranih u male, srednje i velike poslodavce po djelatnostima i koji redovno izmiruje obavezne poreze i doprinose, dobivenog iz Porezne uprave Federacije BiH, metodom stratificiranog slučajnog uzorka izdvojio uzorak koji čini 1.661 poslodavac (za 30% veći od prethodne godine zbog očekivane stope odgovora od 75% iz prethodnog istraživanja). Ova veličina uzorka, za stepen pouzdanosti od 95%, daje rezultate u okviru margine greške od 2,5%. U skladu sa praksom međunarodnih organizacija (ETF, CEDEFOP) uzorkom nisu obuhvaćeni poslodavci iz sljedećih djelatnosti: Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov; Javna uprava i odbrana; Obrazovanje; Zdravstvena i socijalna zaštita.

Uz podršku projekta „Unapređenje istraživanja tržišta rada“ finansiranog od EU harmonizovana je metodologija istraživanja na nivou Bosne i Hercegovine, tako da je upitnik korišten u Federaciji BiH istovjetan upitniku koji je korišten u anketiranju poslodavaca koje su proveli Zavod za zapošljavanje Republike Srpske i Zavod za zapošljavanje Brčko Distrikta

BiH. Nadalje, organizovana je edukacija koordinatora istraživanja tržišta rada i anketara iz kantonalnih službi za zapošljavanje, te izrada Priručnika za anketare. Tokom anketiranja korišten je elektronski upitnik, uz trenutni unos podataka u bazu pomoću računara ili tableta (CAPI/TAPI Computer/Tablet Assisted Personal Interviewing). Proces anketiranja uz koordinaciju Federalnog zavoda za zapošljavanje je provelo 90 adekvatno osposobljenih anketara iz kantonalnih službi za zapošljavanje. Prikupljanje podataka organizovano je u periodu od 10.01. do 4.2.2022. godine.

Pitanja u upitniku su bila razvrstana u sljedeće tematske cjeline:

- Opći podaci;
- Ocjena poslovanja i poteškoće u zapošljavanju radnika u 2021. godini
- Procjena poslovanja i zapošljavanje radnika u 2022. godini
- Mogućnosti organizovanja praktične nastave za učenike i studente;
- Saradnja sa Federalnim zavodom za zapošljavanje i kantonalnim službama za zapošljavanje.

Struktura anketiranih poslodavaca

Nakon analize kvalitete prikupljenih podataka, odgovori od 1.288 poslodavaca su bili upotrebljivi i korišteni su za donošenje zaključaka. Pokazuje se da je uvećanje osnovnog uzorka (1.246 preduzeća) za procijenjenu stopu odgovora od 75% ispitanika, odnosno uzorak je povećan za 25-30% na 1.661 preduzeće. U konačnici je stopa odgovora poslodavaca bila 77,5%, te je prikupljeni broj anketnih upitnika u potpunosti u skladu sa potrebnim brojem za valjanu analizu.

Najviše poslodavaca je anketirano u Tuzlanskom kantonu (292 ili 23% od uzorka) i Kantonu Sarajevo (286 ili 22% od uzorka), što je u skladu s veličinom i ekonomskom snagom ova dva kantona.

Najveći broj subjekata u uzorku čine društva sa ograničenom odgovornošću (77,2%), s najvećim udjelom onih koji su registrovani u Kantonu Sarajevo (220) i Tuzlanskom kantonu (218) kao privrednim centrima, a slijede obrti (11,5%) koji su također najzastupljeniji u ova dva kantona.

Tabela 11: Struktura poslodavaca prema vrsti organizacije

Kanton	DNO	DOO	DD	JU	JP	UG	Obrt	Zad	PZU	Ostalo	Ukupno
Unsko-sanski	2	76	1	2	1	1	17	1	3	4	108
Posavski	14	7	1	0	0	0	1	0	0	1	24
Tuzlanski	0	218	8	4	7	3	50	0	0	2	292
Zeničko-dobojski	0	154	4	2	2	1	11	0	1	8	183
Bosansko-podrinjski	0	10	3	1	1	0	2	0	0	0	17
Srednjobosanski	3	100	3	2	1	1	19	0	0	1	130
Hercegovačko-neretvanski	0	121	3	2	1	2	14	0	1	4	148
Zapadnohercegovački	0	56	2	1	1	0	3	0	1	0	64
Sarajevo	5	220	5	5	1	11	30	0	1	8	286
Kanton 10	3	32	0	0	0	0	1	0	0	0	36
Federacija BiH	27	994	30	19	15	19	148	1	7	28	1.288
%	1%	81%	3%	1%	1%	1%	11%	0%	1%	0%	100%

DNO – Društvo sa neograničenom solidarnom odgovornošću

UG – Udruženje građana

DOO – Društvo sa ograničenom odgovornošću (d.o.o.)

Obrt – Obrt

DD – Dioničarsko društvo (d.d.)

Zad – Zadruga

JU – Javna Ustanova (JU)

PZU – Privatna zdravstvena ustanova

JP – Javno preduzeće (JP)

Ostalo – Ostalo

Posmatrajući po grupama djelatnosti, od 1.288 poslodavaca obuhvaćenih anketiranjem, najviše je poslodavaca iz Industrijskih djelatnosti (32%), koliko ih je i iz Uslužnih djelatnosti (32%). Slijede poslodavci iz Trgovine (27%) i Građevinarstva (9%).

U ovom izvještaju određeni podaci su prikazani tabelarno po grupama djelatnosti i to kako slijedi: Građevinarstvo (F), Industrijske djelatnosti (B, C, D, i E), Trgovina (G) i Uslužne djelatnosti (H, I, J, K, L, M, N, R i S).

Tabela 12: Struktura poslodavaca po grupama djelatnosti

Kanton	Građevinarstvo	Industrijske djelatnosti	Trgovina	Uslužne djelatnosti	Ukupno
Unsko-sanski	10	36	29	33	108
Posavski	3	7	7	7	24
Tuzlanski	26	104	76	86	292
Zeničko-dobojski	20	82	44	37	183
Bosansko-podrinjski	0	7	4	6	17
Srednjobosanski	11	63	25	31	130
Hercegovačko-neretvanski	14	33	41	60	148
Zapadnohercegovački	6	21	21	16	64
Sarajevo	26	46	84	130	286
Kanton 10	1	15	12	8	36
Federacija BiH	117	414	343	414	1.288
%	9%	32%	27%	32%	100%

Prema veličini, od 1.232 poslodavca obuhvaćena anketiranjem, najviše je mikro poslodavaca (48%). Malih firmi (od 10 do 50 radnika) je 35% od ukupnog broja anketiranih. Slijede firme srednje veličine 10,6%, dok je velikih poslodavaca, koji zapošljavaju preko 250 radnika 6,4%. Ovaj omjer poslodavaca po veličini odgovara omjeru poslodavaca po veličini iz master uzorka.

Tabela 13: Struktura poslodavaca po veličini

Kanton	Mikro firme –do 10 radnika	Male firme –od 10 do 50 radnika	Srednje firme – od 50 do 250 radnika	Velike firme – preko 250 radnika
Unsko-sanski	58	37	10	3
Posavski	12	9	2	1
Tuzlanski	149	100	26	17
Zeničko-dobojski	69	79	22	13
Bosansko-podrinjski	5	6	3	3
Srednjobosanski	49	43	22	16
Hercegovačko-neretvanski	78	52	12	6
Zapadnohercegovački	26	22	11	5
Sarajevo	155	92	21	18
Kanton 10	17	12	7	0
Federacija BiH	618	452	136	82
%	48%	35%	10,6%	6,4%

Posmatrajući anketirane poslodavce prema trajanju njihovog postojanja najviše je anketirano firme koje posluju više od pet godina. Takvih je čak 89%. Poslodavaca koji posluju između tri i pet godina u uzorku je tek 6,7%

Među anketiranim poslodavcima je i 4,3% firmi koje djeluju kraće od 3 godine, što ukazuje na mali broj novootvorenih poslovnih subjekata. Prosječna starost anketiranih poslodavaca je 19 godina.

Tabela 14: Dužina postojanja anketiranih poslodavaca

Kanton	Firme mlađe od 3 godine	3-5 godina	Više od 5 godina
Unsko-sanski	7	13	88
Posavski	0	1	2
Tuzlanski	9	15	25
Zeničko-dobojski	10	14	23
Bosansko-podrinjski	0	1	0
Srednjobosanski	5	6	14
Hercegovačko-neretvanski	2	7	15
Zapadnohercegovački	2	4	6
Sarajevo	11	31	83
Kanton 10	1	3	3
Federacija BiH	55	86	1.147
%	4,3%	6,7%	89%

Poslodavci su u momentu provođenja anketiranja zapošljavali odnosno imali angažiranih 74.412 radnika, što je činilo 14% od ukupnog broja zaposlenih u Federaciji BiH na dan 31.12.2021. godine (533.260), a što je na nivou prošlogodišnjeg anketiranja poslodavaca. Od toga je 59% bilo muškaraca, a 41% žena, što ukazuje da procenat zaposlenih žena u uzorku približno odgovara procentu zaposlenih žena u populaciji prema formalnom registru zaposlenih (42,3%).

Najviše radnika je bilo kod poslodavaca iz Kantona Sarajevo – 16.553, a zatim u Tuzlanskom kantonu – 14.264, Srednjobosanskom – 12.766 i Zeničko-dobojskom kantonu – 12.531.

Tabela 15: Pregled broja radnika kod poslodavaca prilikom anketiranja po dobnim grupama i spolu

Kanton	Ukupan broj radnika	Od toga žena	Udio žena u ukupnom broju radnika u kantonu	Broj radnika mlađih od 30	Udio mladih u ukupnom broju radnika	Od toga žena	Broj radnika starijih od 60	Udio starijih od 60 u ukupnom broju radnika	Od toga žena
Unsko-sanski	3.065	1.278	42%	962	31%	398	131	4	18
Posavski	869	389	45%	232	27%	106	16	2%	2
Tuzlanski	14.264	4.152	29%	3.311	23%	856	1.148	8%	159
Zeničko-dobojski	12.531	4.372	35%	3.459	28%	1.800	493	4%	118
Bosansko-podrinjski	2.182	1.058	49%	558	26%	270	50	2%	18
Srednjobosanski	12.766	5.977	47%	2.655	21%	1.174	250	2%	70
Hercegovačko-neretvanski	6.634	2.000	30%	1.204	18%	390	280	4%	102
Zapadnohercegovački	4.527	1.411	31%	931	21%	236	232	5%	52
Sarajevo	16.553	9.541	58%	5.176	31%	2.028	612	4%	197
Kanton 10	1.021	439	43%	287	28%	141	40	4%	2
Federacija BiH	74.412	30.617	41%	18.775	25%	7.399	3.252	4%	738

Udio mladih u ukupnom broju radnika kod anketiranih poslodavaca iznosi 18.775 ili 25%, što znači da je u prosjeku svaki četvrti radnik mlađi od 30 godina. Mladi dobi do 30 godina čine 21% od ukupnog broja zaposlenih u Federaciji BiH, što ukazuje da je uzorak reprezentativan. Od 18.775 radnika iz kategorije mladih 39% su žene.

Od ukupno 74.412 zaposlenih kod anketiranih poslodavaca, 3.252 radnika ili 4% su radnici stariji od 60 godina, a čija će radna mjesta u periodu do pet (5) godina zbog penzionisanja biti oslobođena. Od 3.252 radnika dobi od 60 i više godina svega 23% su žene.

Najveći udio žena u broju zaposlenih kod anketiranih poslodavaca zabilježen je u Kantonu Sarajevo s udjelom od 58%, Bosanskopodrinjskom kantonu 49% i Srednjobosanskom kantonu 47%, a što je očekivano s obzirom na učešće većeg broja firmi u kojima je zastupljenija ženska radna snaga (uslužne djelatnosti, tekstilna industrija, proizvodnja odjeće i obuće).

Tabela 16: Pregled broja radnika kod poslodavaca prilikom anketiranja po djelatnostima

Grupa djelatnosti	Ukupno radnika	Od toga žene	% žena
Građevinarstvo	3.014	299	10%
Industrijske djelatnosti	39.412	13.948	35%
Trgovina	19.326	11.118	58%
Uslužne djelatnosti	12.660	5.252	42%
Ukupno	74.412	30.617	41%

Posmatrano prema veličini poslodavaca u velikim preduzećima je zaposleno 60% od ukupnog broja zaposlenih u anketiranim preduzećima, zatim u srednjim 21% i malim 14%.

Tabela 17: Pregled broja radnika kod poslodavaca prilikom anketiranja po veličini poslodavca

Veličina poslodavca	Ukupno radnika	% žena
Mikro	3.014	6%
Mala	39.412	14%
Srednja	19.326	21%
Velika	12.660	60%
Ukupno	74.412	100%

Posmatrajući po pojedinačnim djelatnostima, najviše je radnika, u apsolutnim i procentualnim vrijednostima, kod poslodavaca iz djelatnosti C - Prerađivačka industrija (32.962 ili 44,3%) i djelatnosti G – Trgovina (19.326 ili 26%).

Struktura zaposlenih korespondira sa podacima Federalnog zavoda za statistiku prema kojem je najveći dio zaposlenih angažovan u Industrijskim djelatnostima (područja B, C, D i E) i iznosi 39,6 %, zatim u Trgovini 27,1 %, dok iza njih slijede Usluge 26,4 % i Građevinarstvu 6,8 % od ukupnog broja zaposlenih. Na osnovu ovog poređenja može se zaključiti da anketirani uzorak oslikava stvarno stanje u privredi, te da se rezultati istraživanja mogu generalizovati za cijelu populaciju¹.

Najveći udio žena u broju zaposlenih kod anketiranih poslodavaca zabilježen je u Kantonu Sarajevo s udjelom od 58%, Bosanskohercegovačkom kantonu 49% i Srednjobosanskom kantonu 47%, a što je očekivano s obzirom na učešće većeg broja firmi u kojima je zastupljenija ženska radna snaga (uslužne djelatnosti, tekstilna industrija, proizvodnja odjeće i obuće).

¹ Federalni zavod za statistiku (2021). Saopćenje Strukturne poslovne statistike – konačni rezultati, 31.12.2021.godine - fzs.ba

Tabela 18: Pregled broja radnika kod poslodavaca prilikom anketiranja po djelatnostima

Djelatnost	Broj poslo-davaca	Ukupan broj radnika	Od toga žena	Udio žena u ukupnom broju radnika	Broj radnika mlađih od 30	Udio mlađih u ukupnom broju radnika	Od toga žena	Broj radnika starijih od 60	Udio starijih od 60 u ukupnom broju radnika	Od toga žena
B	14	5.148	655	12,7%	816	15,9%	58	659	12,8%	55
C	375	32.962	13.125	39,8%	8.805	26,7%	3531	1.343	4,1%	326
D	5	152	24	15,8%	13	8,6%	0	10	6,6%	2
E	20	1.150	144	12,5%	134	11,7%	14	87	7,6%	17
F	117	3.014	299	9,9%	690	22,9%	77	131	4,3%	9
G	343	19.326	11.118	57,5%	4.120	21,3%	2217	624	3,2%	214
H	76	3.209	597	18,6%	461	14,4%	105	146	4,5%	12
I	121	1.574	853	54,2%	548	34,8%	266	60	3,8%	24
J	49	2.904	1.610	55,4%	1.592	54,8%	564	22	0,8%	9
K	7	1.111	660	59,4%	139	12,5%	89	71	6,4%	42
L	8	125	25	20,0%	19	15,2%	3	4	3,2%	1
M	79	846	458	54,1%	262	31,0%	129	36	4,3%	8
N	31	2.008	482	24,0%	889	44,3%	165	34	1,7%	8
R	17	639	398	62,3%	224	35,1%	144	16	2,5%	5
S	26	244	169	69,3%	63	25,8%	37	9	3,7%	6
Ukupno	1288	74.412	30.617	41,1%	18.775	25,2%	7.399	3.252	4,4%	738

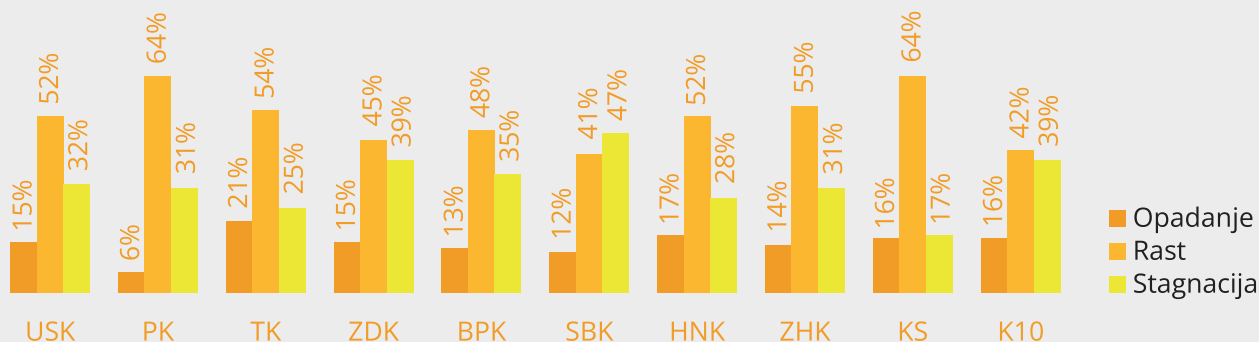
B – Rudarstvo	G – Trgovina	L – Poslovanje nekretninama
C – Prerađivačka industrija	H – Saobraćaj, skladištenje	M– Stručne, naučne i tehničke djelatnosti
D – Proizvodnja i opskrba električnom energijom	I – Ugostiteljstvo	N – Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
E – Opskrba vodom	J – Infomacije i komunikacije	R – Umjetnost, zabava i rekreacija
F – Građevinarstvo	K – Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	S – Ostale uslužne djelatnosti

TRENDVI POSLOVANJA U 2021. GODINI

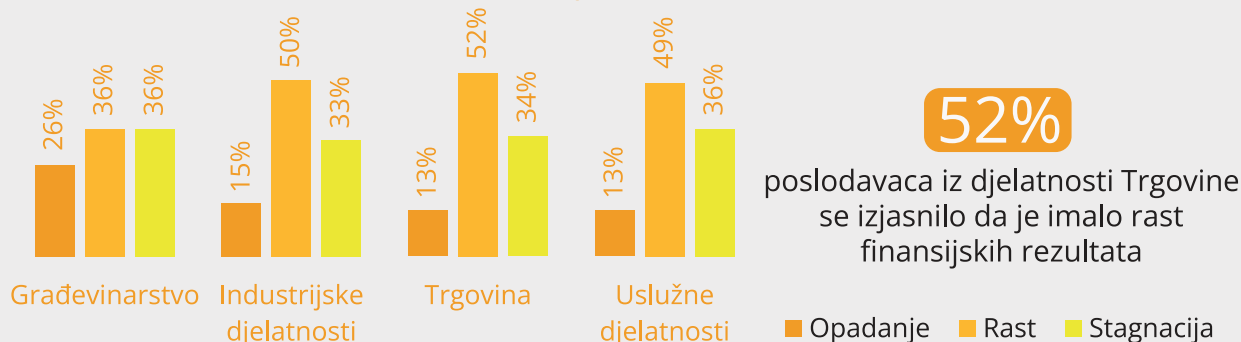

2021. GODINA (retrospektiva)

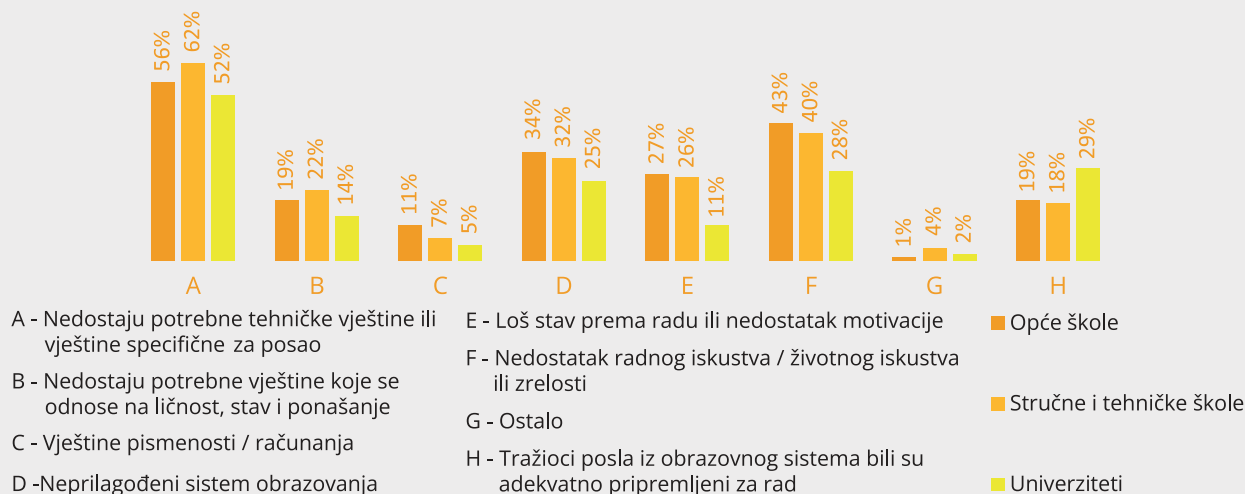
Ocjena finansijskih efekata poslovanja po kantonima

Ocjena finansijskih efekata poslovanja po grupama djelatnosti

Nedostaci kod tražilaca posla koji dolaze iz obrazovnog sistema

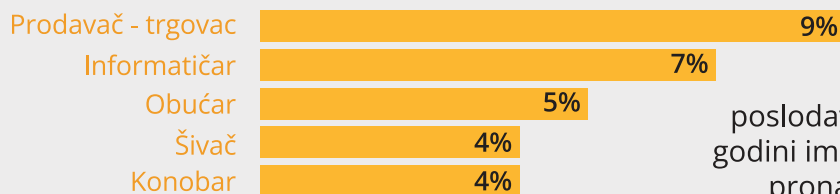

Najčešći razlozi koji su predstavljali prepreke u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika

2021. GODINA (retrospektiva)

Zanimanja sa kojima su poslodavci imali najviše poteškoća pri zapošljavanju i pronalasku u 2021. godini

9%

poslodavaca se izjasnilo da je u 2021. godini imalo problema u zapošljavanju i pronalasku prodavača-trgovaca

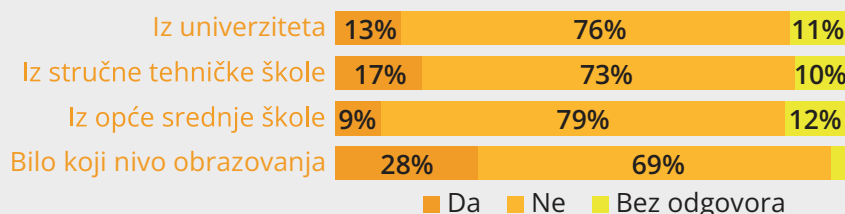
Najčešća znanja i vještine koja radnicima nedostaju prema EU okviru kompetencija

36%

poslodavaca se izjasnilo da je sposobnost učenja nedostajala radnicima

Zapošljavanje direktno iz obrazovnog sistema

13%

poslodavaca je zapošljavalo radnike direktno nakon završenog fakulteta

Ocjena kvaliteta radnika

Zadovoljstvo poslodavaca kompetencijama radnika

TRENDOVI POSLOVANJA U 2021. GODINI

Obim poslovanja i finansijski rezultati poslovanja u 2021. godini

Od 1.288 anketiranih, 1.276 poslodavaca ili 99% anketiranih poslodavaca je odgovorilo na pitanje o obimu poslovanja u 2021. godini. Rast u proizvodnji, prodaji i uslugama imalo je 50% poslodavaca iz uzorka, u odnosu na 26% u 2020. godini prema prošlogodišnjim rezultatima. Ovakvi rezultati ukazuju da se veći procenat poslodavaca oporavio po pitanju obima poslovanja u 2021. Stagnaciju obima poslovanja bilježi 35% (32% prema rezultatima istraživanja u 2020. godini), dok opadanje bilježi 14% poslodavaca (43% prema rezultatima istraživanja u 2020. godini). Navedeno ukazuje na znatan oporavak privrede, njen potencijal i potvrđuje pozitivna očekivanja poslodavaca iskazana u prethodnom anketiranju. Ovaj procenat rasta otprilike odgovara očekivanjima poslodavaca iz prošlogodišnjeg istraživanja, gdje je 55% poslodavaca navelo da očekuje povećanje obima poslovanja u 2021. godini.¹

Tabela 19: Ocjena obima poslovanja (proizvodnja, prodaja, usluge) u 2021. godini i poređenje sa rezultatima poslovanja u 2020. godini

Ocjena	Broj poslodavaca u 2021. godini	%	Broj poslodavaca u 2020. godini	%
Opadanje	182	14%	516	42%
Rast	647	50%	312	25%
Stagnacija	447	35%	382	31%
Bez odgovora	12	1%	22	2%
Ukupno	1.288	100%	1.232	100%

Sa aspekta grupe djelatnosti, 53% poslodavaca iz Industrijskih djelatnosti se izjasnilo da je imalo rast obima poslovanja. Isti procent zabilježen je i u grupi djelatnosti Trgovina, a u grupi Uslužne djelatnosti 50% poslodavaca se izjasnilo da je imalo rast obima poslovanja. Kad je u pitanju opadanje obima poslovanja, najveći rezultat je zabilježen u Građevinarstvu (21%).

Tabela 20: Ocjena obima poslovanja (proizvodnja, prodaja, usluge) u 2021. godini po grupama djelatnosti

Ocjena	Građevinarstvo	%	Industrijske djelatnosti	%	Trgovina	%	Uslužne djelatnosti	%	Ukupno
Opadanje	25	21%	55	14%	43	13%	59	14%	14%
Rast	48	41%	216	52%	178	52%	205	50%	50%
Stagnacija	42	36%	137	33%	122	36%	146	35%	35%
Bez odgovora	2	2%	6	1%	0	0%	4	1%	1%
Ukupno	117	100%	414	100%	343	100%	414	100%	100%

¹ Federalni zavod za zapošljavanje (2021). Istraživanje tržišta rada u Federaciji BiH 2020/2021. - publikacija - fzzz.ba

Od ukupnog broja anketiranih na nivou kantona, 67% poslodavaca iz Zapadnohercegovačkog kantona i 64% poslodavaca iz Kantona 10 se izjasnilo da je imalo rast obima poslovanja, za razliku od prethodnog anketiranja, kada je najveći procenat poslodavaca u ovim kantonima prijavio opadanje obima poslovanja. Slijede Unsko-sanski kanton sa 57% i Hercegovačko-neretvanski kanton sa 55%. Kad je u pitanju smanjenje obima poslovanja, 21% poslodavaca iz Posavskog kantona se izjasnilo da je imalo smanjenje obima poslovanja, dok se u ostalim kantonima manje od 20% poslodavaca izjasnilo da je imalo smanjenje obima poslovanja u 2021. godini.

Tabela 21: Ocjena obima poslovanja (proizvodnja, prodaja, usluge) u 2021. godini po kantonima

Kanton	Bez odgovora	%	Opadanje	%	Rast	%	Stagnacija	%
Unsko-sanski	1	1%	15	14%	62	57%	30	28%
Posavski	0	0%	5	21%	13	54%	6	25%
Tuzlanski	2	1%	40	14%	136	47%	114	39%
Zeničko-dobojski	2	1%	22	12%	92	50%	67	37%
Bosansko-podrinjski	0	0%	3	18%	9	53%	5	29%
Srednjobosanski	2	2%	20	15%	69	53%	39	30%
Hercegovačko-neretvanski	0	0%	20	14%	81	55%	47	32%
Zapadnohercegovački	1	2%	9	14%	43	67%	11	17%
Sarajevo	4	1%	46	16%	119	42%	117	41%
Kanton 10	0	0%	2	6%	23	64%	11	31%
Federacija BiH	12	0,93%	182	14%	647	50%	447	35%

Kada je u pitanju ocjena finansijskih rezultata poslovanja u 2021. godini, na nivou Federacije BiH većina poslodavaca (49%) je navela da je imala rast, što predstavlja povećanje s obzirom na to da je u 2020. godini tek 24% poslodavaca prijavilo povećanje finansijskog rezultata. Ovi rezultati korespondiraju s podacima iz obima poslovanja, a sve to ukazuje na poboljšanje i stabilizaciju privrednih prilika. Smanjenje finansijskih rezultata je imalo tek 15% poslodavaca, što je značajno poboljšanje s obzirom na to da je u 2020. godini 42% poslodavaca prijavilo pad finansijskog rezultata. Ovaj procent rasta otprilike odgovara očekivanjima poslodavaca iz prethodnog istraživanja, gdje je 54% poslodavaca u prošlogodišnjem istraživanju navelo da očekuje povećanje finansijskog rezultata u ovoj godini.

Tabela 22: Ocjena finansijskih rezultata u 2021. godini i poređenje sa rezultatima istraživanja u 2020. godini

Ocjena	Broj poslodavaca u 2021. godini	%	Broj poslodavaca u 2020.	%
Opadanje	190	14,8%	515	42%
Rast	628	48,8%	287	23%
Stagnacija	443	34,4%	405	33%
Bez odgovora	27	2,1%	25	2%
Ukupno	1.288	100%	1.232	100%

Sa aspekta grupe djelatnosti, 52% poslodavaca iz djelatnosti 'Trgovina' se izjasnilo da je imalo rast finansijskih rezultata. Skoro isti procent zabilježen je i u grupi 'Industrijske djelatnosti' (50%), a u grupi 'Uslužne djelatnosti' 49% poslodavaca se izjasnilo da je imalo rast finansijskih rezultata. Kad je u pitanju opadanje finansijskih rezultata, najveći broj poslodavaca iz grupe djelatnosti 'Građevinarstvo' (26%) je prijavilo opadanje, dok je smanjenje finansijskog rezultata kod ostalih djelatnosti prijavljeno od strane 13-15% poslodavaca.

Tabela 23: Ocjena finansijskih rezultata poslovanja u 2021. godini po grupama djelatnosti

Ocjena	Građevinarstvo	%	Industrijske djelatnosti	%	Trgovina	%	Uslužne djelatnosti	%	% Ukupno
Opadanje	30	26%	62	15%	44	13%	54	13%	30
Rast	42	36%	205	50%	177	52%	204	49%	42
Stagnacija	42	36%	136	33%	118	34%	147	36%	42
Bez odgovora	3	3%	11	3%	4	1%	9	2%	3
Ukupno	117	100%	414	100%	343	100%	414	100%	117

Najveći broj anketiranih poslodavaca u skoro svim kantonima (preko 50%) prijavio je rast, dok je procent poslodavaca koji je prijavio rast finansijskog rezultata u Bosansko-podrinjskom 48%, u Zeničko-dobojskom 45%, a u dva kantona (K10 i SBK) između 41 i 42%. Od ukupnog broja anketiranih na nivou kantona, najviše poslodavaca (64%) u Kantonu 10 i isti procent poslodavaca (64%) u Posavskom kantonu se izjasnio da je u 2021. godini imao rast finansijskih rezultata u 2021. godini.

Tabela 24: Ocjena finansijskih rezultata poslovanja u 2021. godini

Kanton	Bez odgovora	%	Opadanje	%	Rast	%	Stagnacija	%
Unsko-sanski	1	1%	16	15%	56	52%	35	32%
Posavski	0	0%	2	6%	23	64%	11	31%
Tuzlanski	0	0%	5	21%	13	54%	6	25%
Zeničko-dobojski	2	1%	44	15%	132	45%	114	39%
Bosansko-podrinjski	8	4%	23	13%	88	48%	64	35%
Srednjobosanski	0	0%	2	12%	7	41%	8	47%
Hercegovačko- neretvanski	3	2%	22	17%	68	52%	37	28%
Zapadnohercegovački	1	1%	20	14%	81	55%	46	31%
Sarajevo	2	3%	10	16%	41	64%	11	17%
Kanton 10	10	3%	46	16%	119	42%	111	39%
Federacija BiH	27	2%	190	15%	628	49%	443	34%

Navedeni podaci o obimu poslovanja (proizvodnji, prodaji, uslugama) i finansijskim rezultatima u anketiranim poslodavcima jasno ukazuju na stabiliziranje prilika u privredi u 2021. godini, te pozitivne trendove u poslovanju, što se direktno manifestuje i na tržište rada.

Ocjena kvaliteta znanja i vještina trenutno zaposlenih radnika

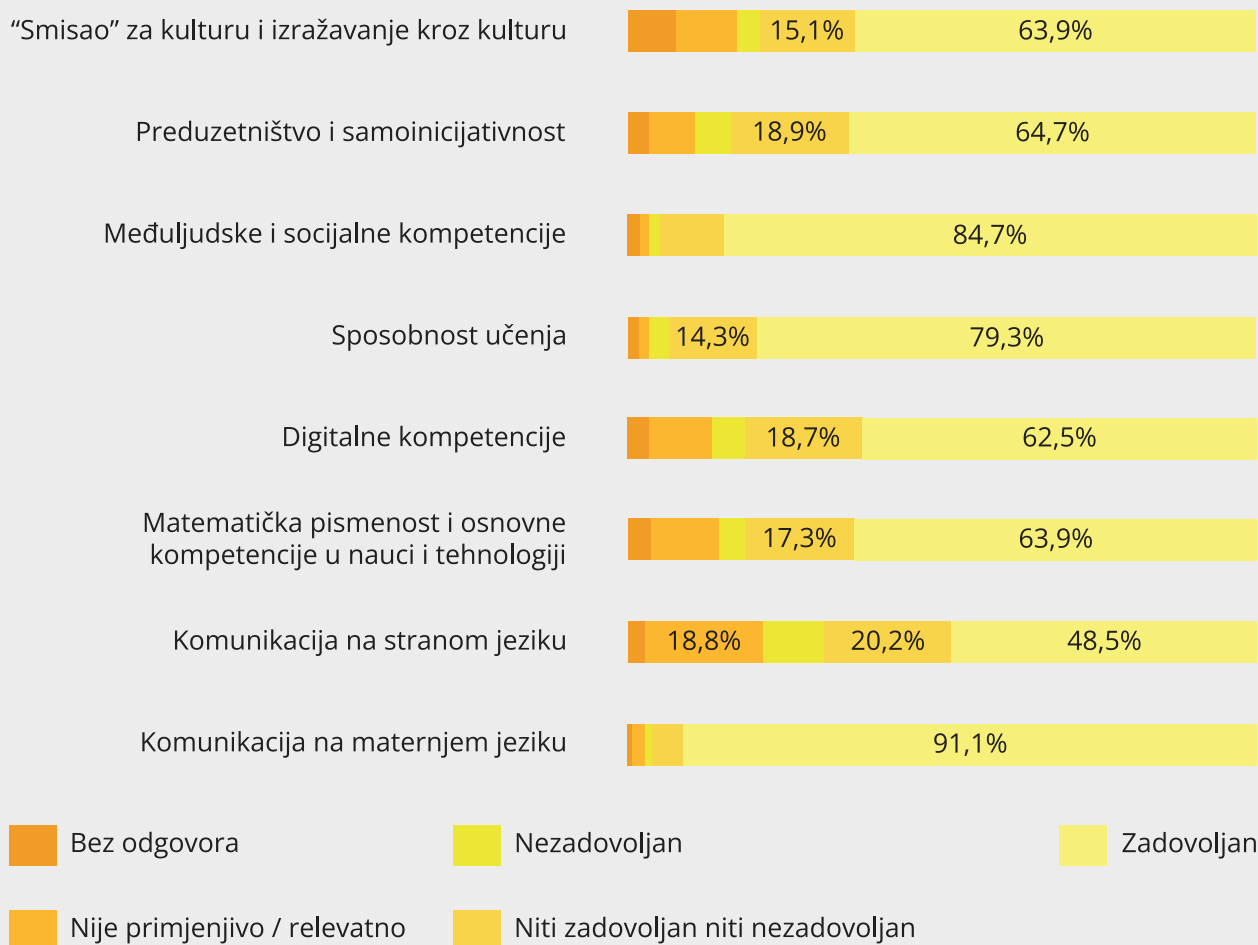
S ciljem analize mogućnosti obuke zaposlenih za razvoj nedostajućih kompetencija, interno u preduzeću ili u saradnji sa javno priznatim organizatorima obrazovanja odraslih, poslodavci su ocjenjivali u kojoj mjeri su zadovoljni kompetencijama radnika koje zapošljavaju, na skali od 1 (u potpunosti nezadovoljan) do 5 (u potpunosti zadovoljan). U kontekstu ocjene kvaliteta znanja i vještina trenutno zaposlenih radnika, poslodavci su najviše zadovoljni komunikacijom na maternjem jeziku (91% ocjena 4 i 5), dok su najslabije ocijenili komunikaciju na stranom jeziku (49% ocjena 4 i 5). Komunikacija na stranom jeziku kod 18,8% poslodavaca nije relevantna, dok matematička pismenost i osnovne kompetencije u nauci i tehnologiji, te digitalne kompetencije nisu relevantni kod 10-11% poslodavaca.

Tabela 25: Ocjena kvaliteta kvalifikacija, znanja i vještina radnika prema EU okviru kompetencija (veličina uzorka N = 1288)

EU okvir kompetencija	Bez odgovora	Nije primjenjivo / relevantno	1 (u potpunosti nezadovoljan)	2 (nezadovoljan)	3 (Niti zadovoljan niti nezadovoljan)	4 (Zadovoljan)	5 (U potpunosti zadovoljan)
Komunikacija na maternjem jeziku (O1)	0,7%	2,0%	0,6%	0,4%	5,2%	33,8%	57,3%
Komunikacija na stranom jeziku (O2)	2,9%	18,8%	2,8%	6,8%	20,2%	28,0%	20,5%
Matematička pismenost i osnovne kompetencije u nauci i tehnologiji (O3)	3,7%	10,9%	0,5%	3,6%	17,3%	38,0%	25,9%
Digitalne kompetencije (O4)	3,3%	10,2%	0,7%	4,5%	18,7%	34,6%	27,9%
Sposobnost učenja (O5)	1,9%	1,6%	0,5%	2,3%	14,3%	43,9%	35,5%
Međuljudske i socijalne kompetencije (O6)	2,0%	1,4%	0,4%	1,2%	10,2%	39,4%	45,3%
Preduzetništvo i samoinicijativnost (O7)	3,5%	7,1%	0,9%	4,9%	18,9%	37,2%	27,5%
„Smisao“ za kulturu i izražavanje kroz kulturu (O8)	7,6%	9,9%	0,5%	3,0%	15,1%	32,8%	31,1%

Tabela 26: Ocjena kvaliteta kvalifikacija, znanja i vještina radnika prema EU okviru kompetencija (veličina uzorka N = 1288), agregirani odgovori

EU okvir kompetencija	Bez odgovora	Nije primjenjivo / relevantno	Nezadovoljan	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	Zadovoljan
Komunikacija na maternjem jeziku	0,7%	2,0%	1,0%	5,2%	91,1%
Komunikacija na stranom jeziku	2,9%	18,8%	9,6%	20,2%	48,5%
Matematička pismenost i osnovne kompetencije u nauci i tehnologiji	3,7%	10,9%	4,1%	17,3%	63,9%
Digitalne kompetencije	3,3%	10,2%	5,2%	18,7%	62,5%
Sposobnost učenja	1,9%	1,6%	2,9%	14,3%	79,3%
Međuljudske i socijalne kompetencije	2,0%	1,4%	1,6%	10,2%	84,7%
Preduzetništvo i samoinicijativnost	3,5%	7,1%	5,7%	18,9%	64,7%
„Smisao“ za kulturu i izražavanje kroz kulturu	7,6%	9,9%	3,5%	15,1%	63,9%

Grafikon 5: Ocjena kvaliteta kvalifikacija, znanja i vještina radnika prema EU okviru kompetencija (veličina uzorka N=1288)

PROBLEMI U ZAPOSŁJAVANJU I PRONALASKU POTREBNIH RADNIKA U 2021. GODINI

Prilikom anketiranja, 475 poslodavaca (37% anketiranih) se izjasnio da je u 2021. godini imalo probleme u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika određenog profila, što je za 13% više u odnosu na 2020. godinu, što ukazuje na sve veću izraženost problema neusklađenosti ponude i potražnje na tržištu rada. I pored velikog broja evidentiranih nezaposlenih osoba različitih kvalifikacija, poslodavci ističu da su u 2021. godini imali određene probleme prilikom zapošljavanja i pronalaska novih radnika. Posebno pogođena grupa djelatnosti je građevinarstvo, gdje je oko 50% poslodavaca izjavilo da je imalo problema u pronalasku potrebnih radnika u 2021. godini, u poređenju sa 41% poslodavaca iz industrijskih djelatnosti, 34% poslodavaca iz uslužnih djelatnosti i 31% poslodavaca iz trgovačkih djelatnosti. U ovom poglavlju su prikazani odgovori koji se odnose na razloge koji otežavaju poslodavcima pronalazak adekvatnih radnika, broj tih radnika i sa kojim zanimanjima su imali ovakvu situaciju.

Tabela 27: Problemi u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika u 2021. godini po grupama djelatnosti

Grupa djelatnosti	Da	%	Ne	%	Bez odgovora	Bez odgovora	Ukupno	%
Građevinarstvo	58	50%	56	48%	2	2%	117	9%
Industrijske djelatnosti	168	41%	244	59%	2	0%	414	32%
Trgovina	107	31%	233	68%	3	1%	343	27%
Uslužne djelatnosti	142	34%	265	64%	7	2%	414	32%
Ukupno	475	37%	798	62%	15	1%	1.288	100%

Navedenih 475 poslodavaca imalo je probleme u zapošljavanju i pronalasku 4.525 radnika odgovarajućeg zanimanja u 2021. godini. Prema stručnoj spremi, najveće probleme su imali u zapošljavanju i pronalasku KV radnika (62,2%) i radnika SSS (21%).

Tabela 28: Problemi u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika u 2021. godini po stručnoj spremi

Stručna sprema	Broj osoba	%
NKV - bez škole i nezavršena osnovna škola	146	3%
PKV, NSS - osnovna škola	43	1%
KV, VKV - srednja škola do 3 godine, majstorski ispit	2813	62%
SSS - srednja škola od 4 i više godina i gimnazija	932	21%
VŠS - 1. stepen fakulteta, stručni studij i viša škola	12	0%
VSS – fakultet (diplomirani), akademija	193	4%
Magisterij	15	0%
Doktorat	1	0%
Nije navedeno	370	8%
Ukupno	4.525	100%

Najviše poteškoća u 2021. godini poslodavci su imali u zapošljavanju i pronalasku prodavača – 392 ili 9%, inženjera 303 ili 7% i obučara 230 ili 5%, te šivača i konobara (po 4%).

Tabela 29: Ukupan pregled zanimanja sa kojima su poslodavci imali poteškoća u zapošljavanju u 2021. godini

Zanimanje	Broj osoba	%
Prodavač - trgovac	392	9%
Inženjer	303	7%
Obučar	230	5%
Šivač	189	4%
Konobar	159	4%
Tesar	151	3%
Pomoćni radnik u proizvodnji	134	3%
Zavarivač - varilac	134	3%
Stolar	123	3%
Bravar	119	3%
Galvanizer	102	2%
Ekonomski tehničar	102	2%
Kuhar	100	2%
Mašinski tehničar	99	2%
Zidar	95	2%

U Građevinarstvu poslodavci su imali problem u zapošljavanju i pronalasku sljedećih zanimanja: tesar (32% od ukupnog broja traženih radnika u 2021. godini u ovoj djelatnosti), zidar (16%) i armirač (10%).

U grupi Industrijske djelatnosti za 18% radnika nije navedeno konkretno zanimanje, a 11% se odnosi na zanimanje obučar. Zatim slijede šivači (8%) i zavarivači (5%).

U Trgovini to su prodavači (47%), skladištari (4%) i vozači teretnog vozila (4%), a u uslužnim djelatnostima informatičari (24%), konobari (9%) i ekonomski tehničari (8%).

Tabela 30: Pregled 10 najbrojnijih zanimanja sa kojima su poslodavci imali poteškoća u zapošljavanju po grupama djelatnosti

Zanimanje	Broj osoba	%	Zanimanje	Broj osoba	%
Građevinarstvo	433	10%	Industrijske djelatnosti	2.095	46%
Tesar	137	32%	Obučar	230	11%
Zidar	71	16%	Šivač	171	8%
Armirač	42	10%	Zavarivač - varilac	114	5%
Fasader	32	7%	Pomoćni radnik u proizvodnji	113	5%
Rukovalac građevinskim mašinama	13	3%	Bravar	110	5%
Radnik za jednostavne poslove	12	3%	Galvanizer	102	5%
Limar	11	3%	Stolar	100	5%
Građevinski tehničar	11	3%	Mašinski tehničar	97	5%
Elektrotehničar	10	2%	Radnik za jednostavne poslove	69	3%
Trgovina	731	16%	Uslužne djelatnosti	1.266	28%
Prodavač - trgovac	347	47%	Informatičar	300	24%
Skladišni radnik -magaziner	29	4%	Konobar	113	9%
Vozač teretnog vozila	28	4%	Ekonomski tehničar	101	8%
Automehaničar	19	3%	Kuhar	73	6%
Konobar	19	3%	Čuvar	60	5%
Šivač	18	2%	Vozač autobusa	35	3%
Komercijalist	18	2%	Vozač kamiona	33	3%
Stolar	17	2%	Mehatroničar - CNC operater	31	2%
Čistačica - čistač	15	2%	Zaštitar	30	2%

Kao razloge koji su predstavljali prepreke u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika, poslodavci koji su imali problema u pronalasku radnika posebno ističu nedostatak kadra sa traženim zanimanjem (68% poslodavaca sa problemima u pronalasku radnika), što ukazuje na strukturnu i geografsku neusklađenost ponude i potražnje na tržištu rada.

Također, poslodavci ukazuju i na nedostatak kadra sa stručnim znanjima i vještinama potrebnim za radno mjesto (48%) i nedostatak kadra s odgovarajućim radnim iskustvom (44%).

Nemogućnosti zadovoljenja potreba za radnicima određenih zanimanja u proizvodnji treba, između ostalog, tražiti i u uslovima koji se nude za rad, a ne samo u ograničenjima vezanim za obrazovni sistem ili kompetentnost radne snage.

Tabela 31: Razlozi koji su predstavljali prepreke u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika

Razlozi	Broj poslodavaca	%
Nedostatak kadra sa traženim zanimanjem	288	61%
Nedostatak kadra sa stručnim znanjem i vještinama potrebnim za radno mjesto	230	48%
Nedostatak kadra s odgovarajućim radnim iskustvom	211	44%
Nezainteresovanost pojedinaca za rad na konkretnom radnom mjestu	185	39%
Nezadovoljstvo kandidata ponuđenom visinom plate	62	13%
Nezadovoljstvo kandidata radnim vremenom i uvjetima rada	29	6%
Udaljenost radnog mjesta od mjesta boravišta/ prebivališta kandidata	34	7%
Nedostatak podsticajnih sredstava za obuku i zapošljavanje	54	11%
Poreska politika (visoka izdvajanja za poreze i doprinose)	89	19%
Opći ekonomski – privredni uvjeti	72	15%
Nedovoljno informacija o radnoj snazi	20	4%
Ekonomski tehničar	102	2%
Kuhar	100	2%
Mašinski tehničar	99	2%
Zidar	95	2%

Napomena: 475 poslodavaca je imalo prepreke u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika, te su odgovorili na ovo pitanje. Procenti predstavljaju procentualnu zastupljenost odabranog odgovora u odnosu na ovaj broj poslodavaca.

Uz mogućnost višestrukog izbora ponuđenih opcija, poslodavci koji su naveli da im je prepreku u zapošljavanju i pronalasku radnika predstavljao nedostatak kadra sa stručnim znanjem i vještinama (230 poslodavaca), 36% tih poslodavaca ističu da je radnicima nedostajala sposobnost učenja. Zatim slijede komunikacija na stranom jeziku (33%), poduzetništvo i samoinicijativnost (31%) te digitalne kompetencije (30%).

Tabela 32: Najčešća znanja i vještine koja radnicima nedostaju prema EU okviru kompetencija

Kompetencije prema EU okviru	Broj poslodavaca	%
Komunikacija na maternjem jeziku	15	7%
Komunikacija na stranom jeziku	75	33%
Matematička pismenost i osnovne kompetencije u nauci i tehnologiji	67	29%
Digitalne kompetencije	68	30%
Sposobnost učenja	83	36%
Međuljudske i socijalne kompetencije	32	14%
Preduzetništvo i samoinicijativnost	71	31%
„Smisao“ za kulturu i izražavanje kroz kulturu	20	9%

U kontekstu zapošljavanja radnika u 2021. godini, 28,1% anketiranih poslodavaca je zapošljavalo radnike direktno iz obrazovnog sistema, bilo kojeg nivoa i vrsta+e obrazovanja, tj. nakon završene srednje opće ili tehničke škole ili fakulteta. Posmatrano pojedinačno, najviše poslodavaca (17,2%) je zapošljavalo radnike iz stručne tehničke škole, potom sa univerziteta (13,5%), a onda iz opće srednje škole (9,5%).

Tabela 33: Broj poslodavaca koji je u 2021. godini zapošljavao radnike direktno iz obrazovnog sistema

Odgovori	Bilo koji nivo obrazovanja	Iz opće srednje škole	Iz stručne tehničke škole	Iz univerziteta
Da	362 (28%)	123 (9%)	221 (17%)	174 (13%)
Ne	891 (69%)	1.012 (79%)	940 (73,0%)	976 (76%)
Bez odgovora	35 (3%)	153 (12%)	127 (10%)	138 (11%)
Ukupno	1.288 (100%)	1.288 (100%)	1.288 (100%)	1.288 (100%)

Analizirajući nedostatke kod tražilaca posla koji dolaze kod poslodavaca direktno iz obrazovnog sistema, poslodavci u najvećem omjeru ističu da takvim kandidatima za posao najviše nedostaju tehničke vještine ili vještine specifične za konkretni posao. Na drugom mjestu je nedostatak radnog iskustva i neprilagođenost obrazovnog sistema.

Ipak, u slučaju kandidata koji kod poslodavaca dolaze sa završenim fakultetom, u 29% slučajeva poslodavci smatraju da su adekvatno pripremljeni za rad.

Tabela 34: Nedostaci kod tražilaca posla koji dolaze iz obrazovnog sistema

Nedostaci	Opće škole	%	Stručne i tehničke škole	%	Univerziteti	%
Nedostaju potrebne tehničke vještine ili vještine specifične za posao	69	56%	136	62%	90	52%
Nedostaju potrebne vještine koje se odnose na ličnost, stav i ponašanje (komunikacijske, interpersonalne, upravljanje stresom i vremenom...)	23	19%	49	22%	24	14%
Vještine pismenosti/računanja	13	11%	16	7%	8	5%
Neprilagođeni sistem obrazovanja	42	34%	71	32%	43	25%
Loš stav prema radu ili nedostatak motivacije (npr. loša radna etika, tačnost, maniri)	33	27%	58	26%	19	11%
Nedostatak radnog iskustva / životnog iskustva ili zrelosti (uključujući opće znanje)	53	43%	87	40%	49	28%
Ostalo	1	1%	8	4%	4	2%
Tražioc posla iz obrazovnog sistema bili su adekvatno pripremljeni za rad	23	19%	39	18%	51	29%

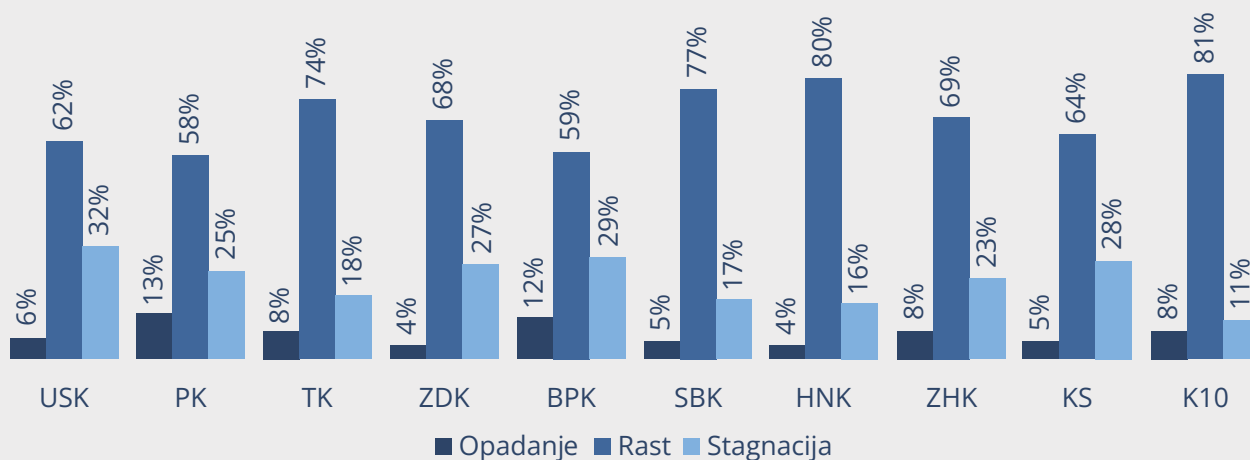
Napomena: Broj poslodavaca koji je naveo da je zapošljavao radnike direktno iz obrazovnog sistema iznosi 123 (opće srednje škole), 136 (stručne i tehničke škole) i 90 (univerziteti). Procenti predstavljaju procentualnu zastupljenost odabrane poteškoće u odnosu na broj poslodavaca koji su odgovorili na ovo pitanje, odnosno zapošljavali tražioce posla direktno iz obrazovnog sistema.

PROCJENA POSLOVANJA U 2022. GODINI

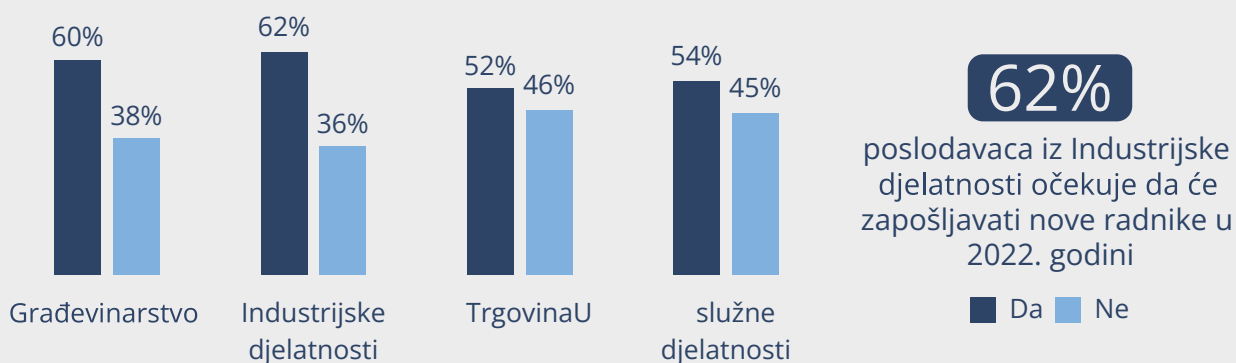

2022. GODINA (projekcije)

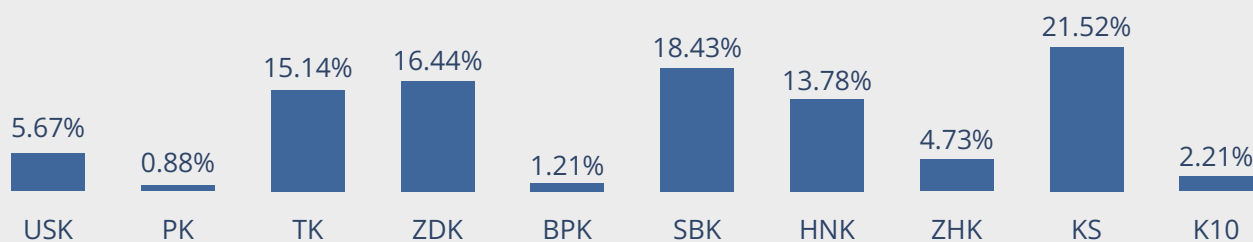
Procjena finansijskih efekata poslovanja po kantonima u 2022. godini

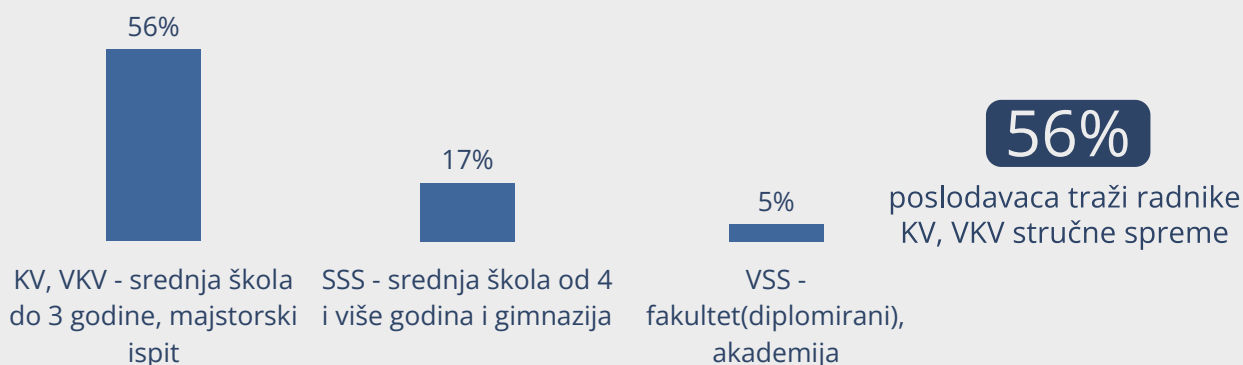
% poslodavaca po djelatnosti sa iskazanom potrebom za zapošljavanjem novih radnika

% traženih radnika po kantonima

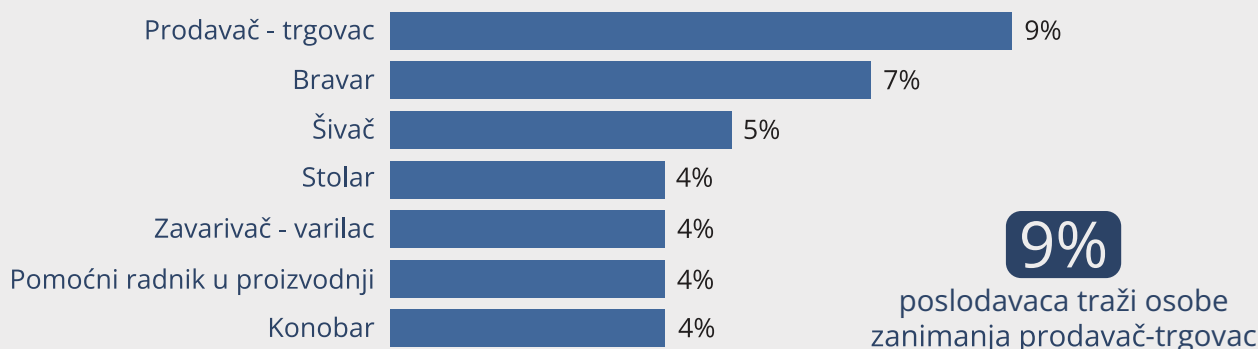

% traženih radnika po stručnoj spremi

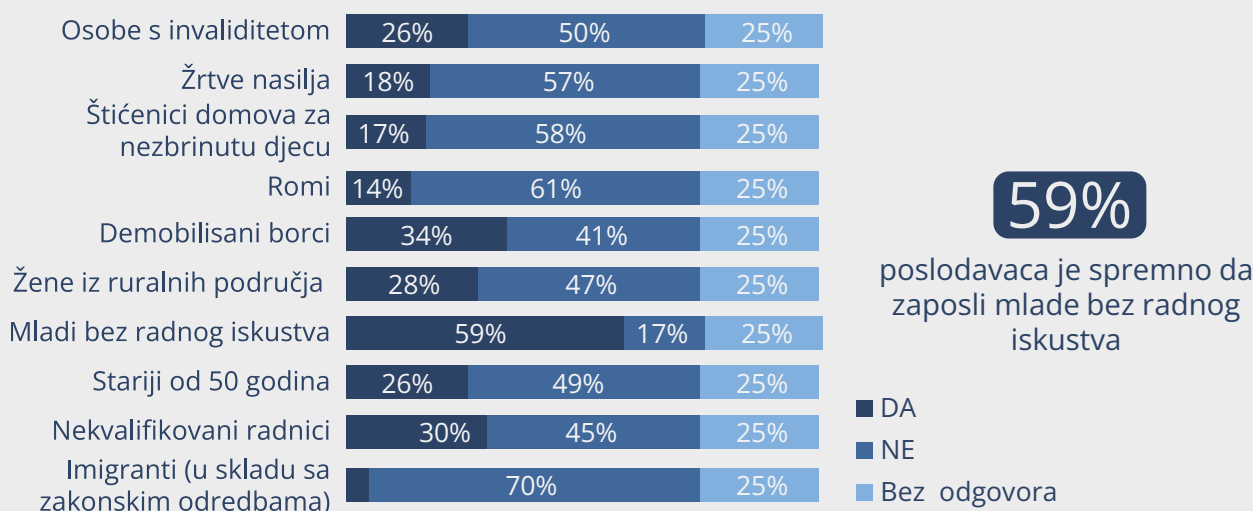

2022. GODINA (projekcije)

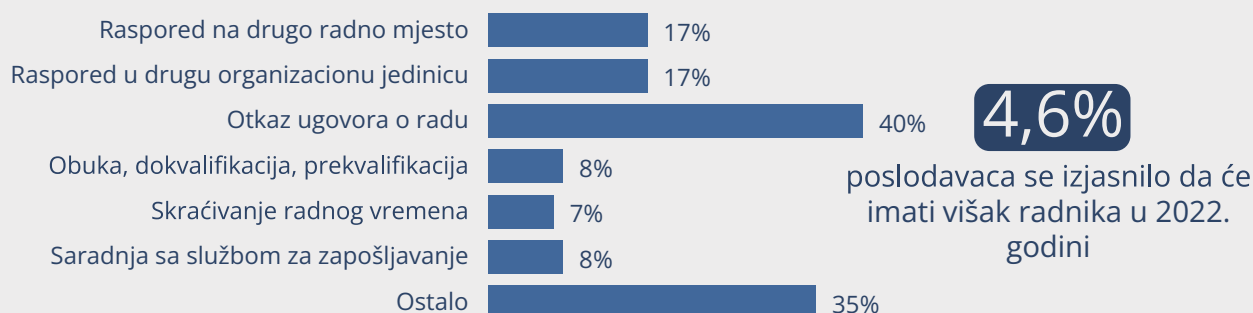
Najtraženija zanimanja u 2022. godini

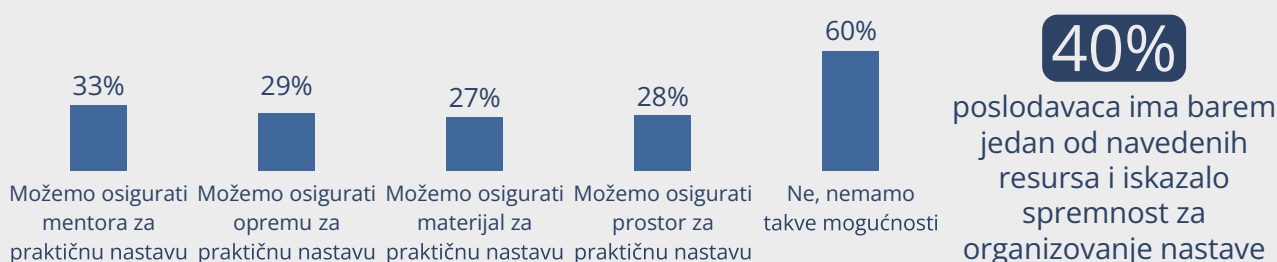
Zapošljavanje teže zapošljivih kategorija

Način rješavanja viška radnika

Mogućnost organizovanja praktične nastave za učenike i studente

PROCJENA POSLOVANJA U 2022.GODINI

Procjena obima poslovanja i finansijskih rezultata u 2022. godini

Ukupno 1.282 poslodavaca ili 99% anketiranih poslodavaca je odgovorilo na pitanje u vezi s očekivanjima obimom poslovanja u 2022. godini.

Rast u obimu poslovanja tj. proizvodnji, prodaji i uslugama očekuje čak 72% poslodavaca iz uzorka što predstavlja značajan optimizam, posebno ukoliko se poredi sa procentom poslodavaca koji je očekivao rast 2021. godini (55%). Stagnaciju obima poslovanja očekuje 22%, dok opadanje obima poslovanja očekuje tek 6% poslodavaca. Navedeno ukazuje na znatan oporavak privrede i potvrđuje pozitivna očekivanja poslodavaca iskazana u prethodnom anketiranju.

Tabela 35: Očekivani obim poslovanja (proizvodnja, prodaja, usluge) u 2022. godini i poređenje sa očekivanjima u 2021. godini

Ocjena	Broj poslodavaca (2022.)	%	Broj poslodavaca (2021.)	%
Opadanje	76	6%	140	11%
Rast	920	72%	681	55%
Stagnacija	286	22%	374	30%
Bez odgovora	6	0%	37	3%
Ukupno	1.288	100%	1.232	100%

Sa aspekta grupe djelatnosti, 72% poslodavaca iz djelatnosti 'Građevinarstvo' se izjasnilo da u 2022. godini očekuje rast obima poslovanja, a između 50-52% poslodavaca iz ostalih djelatnosti očekuju rast.

Tabela 36: Očekivani obim poslovanja (proizvodnja, prodaja, usluge) u 2022. godini po grupama djelatnosti

Ocjena	Građevinarstvo	%	Industrijske djelatnosti	%	Trgovina	%	Uslužne djelatnosti	%	% Ukupno
Opadanje	9	8%	29	14%	17	13%	21	14%	6%
Rast	84	72%	294	52%	243	52%	299	50%	72%
Stagnacija	22	19%	90	33%	83	36%	91	35%	22%
Bez odgovora	2	2%	1	1%	0	0%	3	1%	0%
Ukupno	117	100%	414	100%	343	100%	414	100%	100%

U Kantonu 10 čak 81% poslodavaca i 80% iz Hercegovačko-neretvanskog kantona u 2022. godini očekuje rast obima poslovanja (proizvodnje, prodaje i usluga). Slijede Srednjobosanski sa 76% i Tuzlanski kanton sa 75%.

Tabela 37: Očekivani obim poslovanja (proizvodnja, prodaja, usluge) u 2022. godini po kantonima

Kanton	Bez odgovora	%	Opadanje	%	Rast	%	Stagnacija	%
Unsko-sanski	0	0%	7	6%	67	62%	34	31%
Posavski	0	0%	2	8%	15	63%	7	29%
Tuzlanski	0	0%	22	8%	220	75%	50	17%
Zeničko-dobojski	1	1%	9	5%	126	69%	47	26%
Bosansko-podrinjski	0	0%	2	12%	10	59%	5	29%
Srednjobosanski	2	2%	7	5%	99	76%	22	17%
Hercegovačko-neretvanski	0	0%	5	3%	119	80%	24	16%
Zapadnohercegovački	0	0%	5	8%	44	69%	15	23%
Sarajevo	3	1%	15	5%	191	67%	77	27%
Kanton 10	0	0%	2	6%	29	81%	5	14%
Federacija BiH	6	0,93%	76	6%	920	72%	286	22%

Kada je u pitanju procjena finansijskih rezultata poslovanja u 2022. godini, na nivou Federacije BiH, većina poslodavaca (70%) je navela da očekuje rast, što predstavlja povećanje optimizma u ovoj godini u odnosu na očekivanja u 2021. godini. Ovakvi rezultati korespondiraju s podacima iz obima poslovanja, a što sve ukazuje na poboljšanje i stabilizaciju privrednih prilika. Smanjenje finansijskih rezultata je imalo tek 15% poslodavaca.

Tabela 38: Očekivani finansijski rezultati u 2022. godini i poređenje sa očekivanjima u 2021. godini

Ocjena	Broj poslodavaca (2022.)	%	Broj poslodavaca u (2021.)	%
Opadanje	78	6%	144	12%
Rast	906	70%	671	54%
Stagnacija	292	23%	381	31%
Bez odgovora	12	1%	36	3%
Ukupno	1.288	100%	1.232	100%

Sa aspekta grupe djelatnosti, 70% poslodavaca iz djelatnosti 'Trgovina' se izjasnilo da prognozira rast finansijskih rezultata. Skoro isti procent zabilježen je i u grupi 'Industrijske djelatnosti i građevinarstvo' (70%), a u grupi 'Uslužne djelatnosti' 71% poslodavaca procjenjuje da će imati rast finansijskih rezultata u 2022. godini.

Tabela 39: Očekivani finansijski rezultati poslovanja u 2022. godini po grupama djelatnosti

Ocjena	Građevinarstvo	%	Industrijske djelatnosti	%	Trgovina	%	Uslužne djelatnosti	%	% Ukupno
Opadanje	8	7%	30	7%	17	5%	23	6%	6%
Rast	82	70%	290	70%	239	70%	295	71%	70%
Stagnacija	24	21%	93	23%	84	24%	91	22%	23%
Bez odgovora	3	2%	1	0%	3	1%	5	1%	1%
Ukupno	117	100%	414	100%	343	100%	414	100%	100%

U Kantonu 10 čak 81% poslodavaca procjenjuje rast finansijskih rezultata, skoro kao i u Hercegovačko-neretvanskom kantonu (80%). Najniži procent poslodavaca koji očekuju rast finansijskih rezultata je u Posavskom kantonu (58%), a u isto vrijeme u ta dva kantona je najveći pesimizam u smislu očekivanja opadanja poslovnih rezultata.

Tabela 40: Očekivani finansijski rezultati poslovanja u 2022. godini po kantonima

Kanton	Bez odgovora	%	Opadanje	%	Rast	%	Stagnacija	%
Unsko-sanski	0	0%	6	6%	67	62%	35	32%
Posavski	1	4%	3	13%	14	58%	6	25%
Tuzlanski	1	0%	23	8%	215	74%	53	18%
Zeničko-dobojski	2	1%	8	4%	124	68%	49	27%
Bosansko-podrinjski	0	0%	2	12%	10	59%	5	29%
Srednjobosanski	1	1%	7	5%	100	77%	22	17%
Hercegovačko-neretvanski	0	0%	6	4%	119	80%	23	16%
Zapadnohercegovački	0	0%	5	8%	44	69%	15	23%
Sarajevo	7	2%	15	5%	184	64%	80	28%
Kanton 10	0	0%	3	8%	29	81%	4	11%
Federacija BiH	12	1%	78	6%	906	70%	292	23%

Procjena rasta plaća u 2022. godini

Upitnik je sadržavao i pitanje u vezi s plaćama, s obzirom na to da je plaća jedan od bitnih motivirajućih faktora na tržištu rada, uzrok napuštanja ili prihvatanja određenih poslova, ali i faktor koji je među prvim na koji se utiče u kriznim situacijama.

U okviru upitnika poslodavci su odgovarali na pitanje vezano za planove povećanja plaća u 2022. godini za određene grupe zanimanja.

Na ovo pitanje odgovorila su 1.272 poslodavca ili 99% anketiranih. Od toga 66% je izjavilo da planira povećanje plaća za svoje radnike u 2022. godini. Jedna trećina anketiranih ne očekuje povećanje plaća.

Na ovaj indikator sigurno će uticati i Odluka Vlade Federacije BiH od 7.1.2022. godine da se najniža plaća za period 1.1. – 31.12.2022. godine utvrđuje u neto iznosu od 534 KM, što je u odnosu na prethodni iznos povećanje za 136 KM ili 34%.

Tabela 41: Broj poslodavaca koji planiraju povećanje plaća u 2022. godini

Ocjena	Broj poslodavaca	%
Da	847	66%
Ne	425	33%
Bez odgovora	16	1%
Ukupno	1.288	100%

U ukupnom broju poslodavaca koji su naveli da će povećati plaće radnicima u 2022. godini, uglavnom do 10%, jednu trećinu čine poslodavci iz djelatnosti C - Prerađivačka industrija. Također, od ukupnog broja poslodavaca po pojedinim djelatnostima, iz djelatnosti C - Prerađivačka industrija, 80% poslodavaca planira povećanje plaće u 2022. godini, 75% iz djelatnosti 'Poslovanje nekretninama', 70% iz djelatnosti 'Građevinarstvo' i 69% iz djelatnosti 'Hotelijerstvo i ugostiteljstvo'.

Tabela 42: Broj poslodavaca s iskazanom procjenom rastom plata u 2022. godini po pojedinačnim djelatnostima

Kanton	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	R	S	Ukupno
Unsko-sanski	1	29	0	0	9	25	3	12	1	0		4	2	3	3	92
Posavski	0	6	0	0	2	6	0	3	0	0	0	0	0	0	1	18
Tuzlanski	1	69	0	2	16	52	12	18	4	0	1	6	4	2	2	189
Zeničko-dobojski	1	52	1	2	16	31	10	9	3	0	0	4	0	0	1	130
Bosansko-podrinjski	0	4	0	1	0	2	1	1	1	0	0	0	1	0	0	11
Srednjobosanski	1	46	2	3	7	20	7	8	0	0	0	3	1	1	1	100
Hercegovačko-neretvanski	2	24	1	0	7	22	3	12	5	0	1	3	2	0	0	82
Zapadnohercegovački	1	11	0	2	6	16	4	3	1	0	1	1	0	0	1	47
Sarajevo	0	24	0	0	18	41	5	17	12	3	2	18	7	1	4	152
Kanton 10	1	11	0	0	1	8	2	1	0	0	1	1	0	0	0	26
Federacija BiH	8	276	4	10	82	223	47	84	27	3	6	40	17	7	13	847
% ¹																66%

1 – U odnosu na ukupan broj poslodavaca u djelatnosti

B – Rudarstvo

C – Prerađivačka industrija

D – Proizvodnja i opskrba električnom energijom

E – Opskrba vodom

F – Građevinarstvo

G – Trgovina

H – Saobraćaj, skladištenje

I – Ugostiteljstvo

J – Infomacije i komunikacije

K – Finansijske djelatnosti i osiguranje

L – Poslovanje nekretninama

M – Stručne, naučne i tehničke djelatnosti

N – Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti

R – Umjetnost, zabava i rekreacija

S – Ostale uslužne djelatnosti

Najveći broj poslodavaca koji procjenjuje da će povećavati plaće u 2022. godini je iz Tuzlanskog kantona, 189 ili 22% od ukupnog broja poslodavaca koji su se uzjasnili da će povećavati plaću. Slijedi 18% poslodavaca iz Kantona Sarajevo i 15% poslodavaca iz Zeničko-dobojskog kantona.

Tabela 43: Broj poslodavaca koji planiraju povećanje plaća u 2022. godini po kantonima

Kanton	DA	NE	Bez odgovora	Ukupno
Unsko-sanski	92	16	0	108
Posavski	18	6	0	24
Tuzlanski	189	101	2	292
Zeničko-dobojski	130	51	2	183
Bosansko-podrinjski	11	6	0	17
Srednjobosanski	100	27	3	130
Hercegovačko-neretvanski	82	63	3	148
Zapadnohercegovački	47	16	1	64
Sarajevo	152	129	5	286
Kanton 10	26	10	0	36
Federacija BiH	847	425	16	1.288
%	66%	33%	1%	100%

Poslodavci su u najvećem omjeru iskazivali procjenu povećanja plaće za 10%, uglavnom za rukovodeće radnike, tehničare i zanatske radnike.

Tabela 44: Broj poslodavaca s iskazanom procjenom rasta plaća u 2022. godini prema grupama zanimanja

Grupe zanimanja	Bez odgovora	Ne planiram	Ne zapošljavam	Povećanje 1-10%	Povećanje 11-20%	Preko 20%
Rukovodioci	20%	6%	6%	50%	15%	4%
Tehničari	28%	5%	12%	41%	12%	3%
Zanatski i srodni radnici	26%	3%	11%	42%	14%	4%
Rukovaoci mašinama, vozilima i sastavljači proizvoda	32%	3%	14%	37%	12%	3%
Radnici na jednostavnim poslovima	30%	4%	12%	40%	12%	3%
Kancelarijski i šalterski radnici	32%	6%	13%	36%	11%	3%
Uslužna i trgovačka zanimanja	31%	5%	15%	33%	13%	3%

POTREBE ZA ZAPOŠLJAVANJEM U 2022. GODINI

POTREBE ZA ZAPOŠLJAVANJEM U 2022. GODINI

Potrebu za zapošljavanjem u 2022. godini je iskazalo 726 poslodavaca, odnosno 56,4% od ukupno anketiranih. Navedeni poslodavci su iskazali potrebu za zapošljavanjem 6.349 radnika u 2022. godini.

Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2022. godini po grupama djelatnosti

Od ukupno 1.288. anketiranih poslodavaca, 726 ili 56,4% je iskazalo potrebu za zapošljavanjem novih radnika, što je za 4,4% više poslodavaca u odnosu na prethodno anketiranje. Navedeni poslodavci procjenju da će imati potrebu za zapošljavanjem 6.349 radnika, što je za 1.789 ili 39% više u odnosu na prošlogodišnje istraživanje.

Navedeni podatak ukazuje na to da su poslodavci optimistični u vezi sa poboljšanjem prilika u privredi i njihovim poslovanjem u narednom periodu, što će rezultirati povećanom potražnjom za radnom snagom. Procentualno po grupama djelatnosti, 62% poslodavaca iz Industrijskih djelatnosti planira nova zapošljavanja u 2022. godini, a 60% iz Građevinarstva. Posmatrajući pojedinačne djelatnosti, najveće potrebe za novim zapošljavanjem, i to 57%, iskazane su u djelatnosti Prerađivačka industrija što je za 14% više u odnosu na prošlogodišnje anketiranje poslodavaca.

Tabela 45: Broj poslodavaca sa iskazanim potrebama za zapošljavanjem novih radnika u 2022. godini po grupama djelatnosti

Ocjena	Građevinarstvo	%	Industrijske djelatnosti	%	Trgovina	%	Uslužne djelatnosti	%	% Ukupno
Da	70	60%	256	62%	178	52%	222	54%	726
Ne	45	38%	151	36%	157	46%	186	45%	539
Bez odgovora	2	2%	7	2%	8	2%	6	1%	23
Ukupno	117	100%	414	100%	343	100%	414	100%	1.288

Posmatrajući po kantonima, od ukupno iskazane potražnje za 6.349 radnika, najveću potražnju za radnicima u 2022. godini će imati anketirani poslodavci u Kantonu Sarajevo, i to za 1.366 radnika ili 22%. Slijede poslodavci iz Srednjobosanskog kantona, sa potražnjom za 1.170 radnika ili 18% i Zeničko-dobojskog kantona, sa potražnjom za 1.044 radnika ili 16%. Posmatrajući pojedinačne djelatnosti, najveća potražnja, čak 48%, očekuje se u Prerađivačkoj industriji.

Tabela 46: Broj traženih radnika u 2022. godini po djelatnostima i kantonima

Kanton	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	R	S	Ukupno
Unsko-sanski	0	162	0	0	37	59	12	36	5	0	0	3	24	18	4	360
Posavski	0	28	0	0	9	14	1	4	0	0	0	0	0	0	0	56
Tuzlanski	90	475	0	3	112	125	47	64	5	0	0	34	4	2	0	961
Zeničko-dobojski	104	667	4	9	59	116	41	17	20	0	0	4	0	0	3	1.044
Bosansko-podrinjski	0	62	0	1	0	5	2	4	0	0	0	0	2	1	0	77
Srednjobosanski	2	818	0	17	33	169	45	39	0	0	0	0	25	21	1	1.170
Hercegovačko-neretvanski	12	462	4	0	85	86	24	111	39	0	13	28	10	1	0	875
Zapadnohercegovački	2	149	0	6	54	78	5	4	0	0	0	1	0	1	0	300
Sarajevo	0	166	0	0	84	468	7	79	382	75	6	23	54	7	15	1.366
Kanton 10	4	55	0	0	3	54	5	15	0	0	3	1	0	0	0	140
Federacija BiH	214	3.044	8	36	476	1.174	189	373	451	75	22	94	119	51	23	6.349
%	3%	48%	0%	1%	7%	18%	3%	6%	7%	1%	0%	1%	2%	1%	0%	100%

B – Rudarstvo	G - Trgovina	L – Poslovanje nekretninama
C – Prerađivačka industrija	H – Saobraćaj, skladištenje	M - Stručne, naučne i tehničke djelatnosti
D – Proizvodnja i opskrba električnom energijom	I – Ugostiteljstvo	N – Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
E – Opskrba vodom	J – Infomacije i komunikacije	R – Umjetnost, zabava i rekreacija
F – Građevinarstvo	K - Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	S – Ostale uslužne djelatnosti

Najveći broj poslodavaca sa procenjenim potrebama za zapošljavanjem u 2022. godini, u odnosu na broj ukupno anketiranih poslodavaca u Federaciji BiH nalazi se u Kantonu Sarajevo (21%), zatim Tuzlanskom (20%) i Zeničko-dobojskom kantonu (16%). Najveće potrebe za novim zapošljavanjem iskazuju poslodavci iz prerađivačke industrije (33%), djelatnosti trgovine (25%) i djelatnosti saobraćaja i skladištenja (6%).

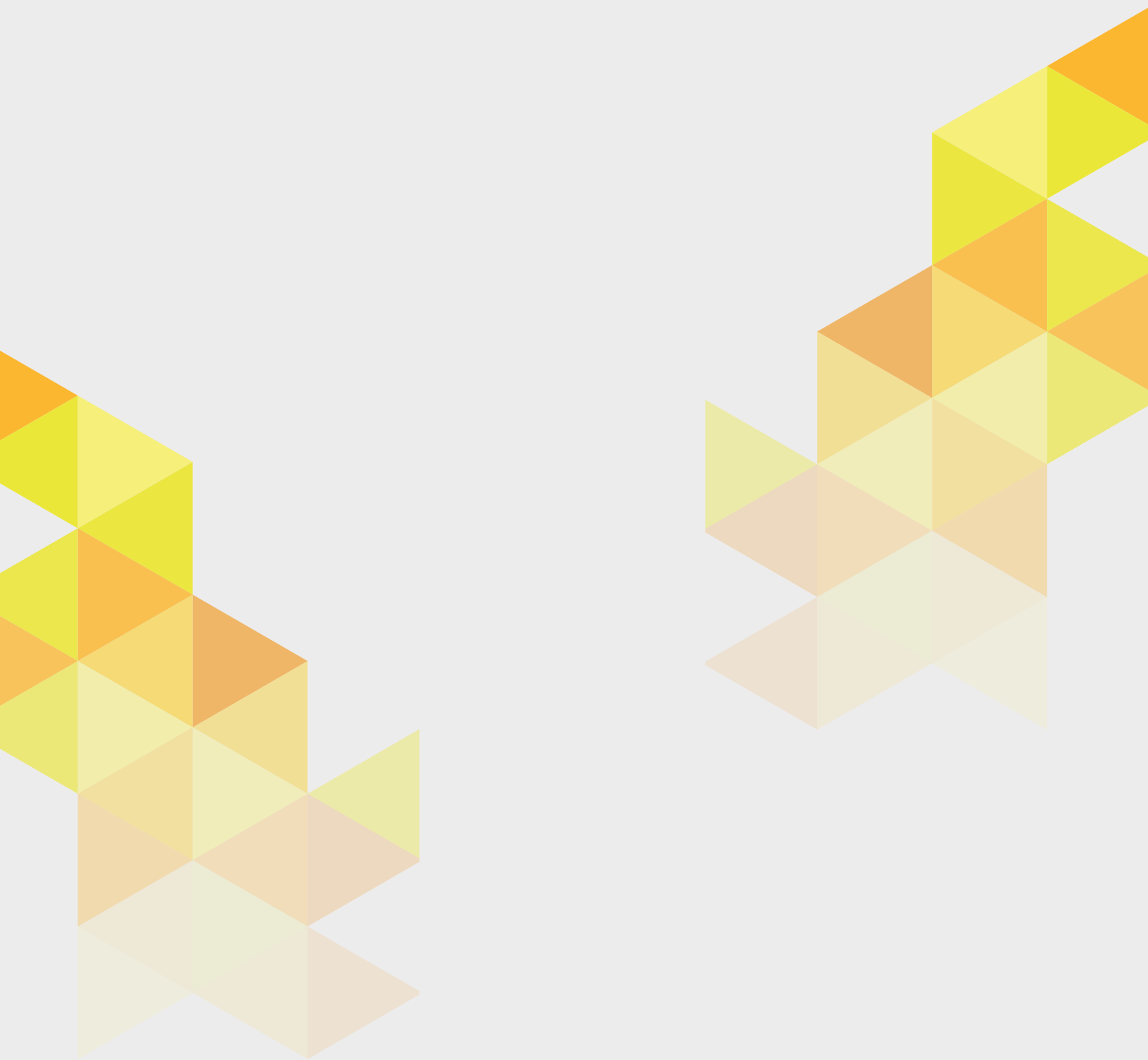

Tabela 47: Broj poslodavaca sa iskazanim potrebama za zapošljavanjem novih radnika po pojedinačnim djelatnostima i kantonu

Kanton	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	R	S	Ukupno
Unsko-sanski	0	20	0	0	6	18	4	8	1	0	0	2	2	2	3	66
Posavski	0	6	0	0	1	5	1	3	0	0	0	0	0	0	0	16
Tuzlanski	1	59	0	2	14	30	12	15	2	0	0	2	1	1	0	139
Zeničko-dobojski	1	45	1	2	14	20	11	4	2	0	0	2	0	0	1	103
Bosansko-podrinjski	0	6	0	1	0	4	1	1	0	0	0	0	1	1	0	15
Srednjobosanski	1	36	0	2	5	19	6	9	0	0	0	0	2	2	1	83
Hercegovačko-neretvanski	2	21	1	0	7	21	5	17	8	0	1	7	2	1	0	93
Zapadnohercegovački	1	9	0	3	4	13	2	2	0	0	0	1	0	1	0	36
Sarajevo	0	26	0	0	18	40	4	13	13	2	2	16	9	3	5	151
Kanton 10	1	9	0	0	1	8	1	2	0	0	1	1	0	0	0	24
Federacija BiH	7	237	2	10	70	178	47	74	26	2	4	31	17	11	10	726
%	1%	33%	0%	1%	10%	25%	6%	10%	4%	0%	1%	4%	2%	2%	1%	100%

B – Rudarstvo	G - Trgovina	L – Poslovanje nekretninama
C – Prerađivačka industrija	H – Saobraćaj, skladištenje	M - Stručne, naučne i tehničke djelatnosti
D – Proizvodnja i opskrba električnom energijom	I – Ugostiteljstvo	N – Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
E – Opskrba vodom	J – Infomacije i komunikacije	R – Umjetnost, zabava i rekreacija
F – Građevinarstvo	K - Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	S – Ostale uslužne djelatnosti

Od ukupnog broja anketiranih, 726 poslodavaca ili 56,4% se izjasnilo da će zapošljavati nove radnike u 2022. godini. Kao razlog planiranog zapošljavanja novih radnika u 2022. godini, 87% poslodavaca, od onih koji su se izjasnili da će zapošljavati nove radnike u 2022. godini, navodi očekivano povećanje obima poslovanja, a 10-11% poslodavaca navodi promjenu u sistemu poslovanja i ostale razloge. Povećanje obima poslovanja je glavni razlog planiranog zapošljavanja u svim grupama djelatnosti.

Tabela 48: Broj poslodavaca sa iskazanim potrebama za zapošljavanjem novih radnika u 2022. godini po grupama djelatnosti

Grupe djelatnosti	Povećanje obima poslovanja	%	Promjene u sistemu poslovanja	%	Ostalo	%
Građevinarstvo	60	86%	9	13%	7	10%
Industrijske djelatnosti	227	89%	25	10%	28	11%
Trgovina	152	85%	27	15%	14	8%
Uslužne djelatnosti	194	87%	19	9%	26	12%
Ukupno	633	87%	80	11%	75	10%

Napomena: Procenti predstavljaju dio poslodavaca koji su naveli razlog zapošljavanja u 2022. godini, u odnosu na ukupan broj poslodavaca koji planiraju zapošljavati u 2022. godini u posmatranoj djelatnosti. Poslodavci su mogli odabrati više od jednog odgovora, te zbir procenata može biti veći od 100%.

Iskazane potrebe za zapošljavanjem radnika s naprednim informatičkim znanjima u 2022. godini, po grupama djelatnosti

Od ukupno 726 poslodavaca koji su iskazali potrebu za zapošljavanjem novih radnika u 2022. godini, dvije trećine tj. 549 ili 76% poslodavaca se izjasnilo da nemaju potrebu za zaposlenjem radnika sa naprednim informatičkim znanjima, dok se 153 ili 21% poslodavaca izjasnilo da imaju potrebu za radnicima sa naprednim informatičkim znanjima.

U 2022. godine, napredna informatička znanja kod radnika će najviše biti tražena u grupi Uslužne djelatnosti (60 poslodavaca odnosno 39,2% od ukupnog broja poslodavaca koja planiraju zapošljavanja u 2022. godini), a slijede industrijske djelatnosti (31,4%), trgovina (23,5%) i građevinarstvo (5,9%). Međutim, posmatrano unutar djelatnosti, 27% poslodavaca iz uslužnih djelatnosti, 20% iz trgovačkih djelatnosti, 19% iz industrijskih djelatnosti i 13% iz građevinskih djelatnosti planiraju zapošljavanja radnika s naprednim informatičkim znanjima u 2022. godini.

Tabela 49: Broj poslodavaca sa iskazanim potrebama za zapošljavanjem novih radnika s naprednim informatičkim znanjima u 2022. godini po grupama djelatnosti

Ocjena	Građevinarstvo	%	Industrijske djelatnosti	%	Trgovina	%	Uslužne djelatnosti	%	% Ukupno
Da	9	13%	48	19%	36	20%	60	27%	153
Ne	58	83%	205	80%	132	74%	154	69%	549
Bez odgovora	3	4%	3	1%	10	6%	8	4%	24
Ukupno	70	100%	256	100%	178	100%	222	100%	726

Navedena 153 poslodavca su iskazala potrebu za zapošljavanjem 434 radnika s naprednim informatičkim znanjima u 2022. godini. Posmatrajući pojedinačne djelatnosti, napredna informatička znanja kod radnika će najviše biti tražena u djelatnosti Informacije i komunikacije (34%) od ukupne potrebnje u ovom kontekstu, što je i očekivano s obzirom da su u toj djelatnosti IT kompanije. Najviše ovakvih radnika će biti traženo u Kantonu Sarajevo konkretno u navedenoj djelatnosti.

Tabela 50: Broj traženih radnika s naprednim informatičkim znanjima u 2022. godini po djelatnostima i kantonima

Kanton	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	R	S	Ukupno
Unsko-sanski	0	17	0	0	0	7	0	0	5	0	0	1	1	1	0	32
Posavski	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tuzlanski	0	24	0	0	11	2	1	2	4	0	0	0	0	0	0	44
Zeničko-dobojski	0	9	0	0	2	9	1	0	20	0	0	3	0	0	1	45
Bosansko-podrinjski	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Srednjobosanski	0	10	0	1	0	13	11	1	0	0	0	0	1	0	0	37
Hercegovačko-neretvanski	0	12	0	0	3	1	5	1	27	0	0	22	0	0	0	71
Zapadnohercegovački	0	7	0	1	1	6	0	0	0	0	0	1	0	0	0	16
Sarajevo	0	2	0	0	8	20	2	0	86	10		9	30	1	3	171
Kanton 10	0	6	0	0	0	3	5	1	0	0	0	0	0	0	0	15
Federacija BiH	0	90	0	2	25	61	25	5	142	10	0	36	32	2	4	434
%	0%	21%	0%	0%	6%	14%	6%	1%	34%	2%	0%	8%	7%	0%	1%	100%

B – Rudarstvo	G - Trgovina	L – Poslovanje nekretninama
C – Prerađivačka industrija	H – Saobraćaj, skladištenje	M - Stručne, naučne i tehničke djelatnosti
D – Proizvodnja i opskrba električnom energijom	I – Ugostiteljstvo	N – Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
E – Opskrba vodom	J – Infomacije i komunikacije	R – Umjetnost, zabava i rekreacija
F – Građevinarstvo	K - Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	S – Ostale uslužne djelatnosti

Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2022. godini po stručnoj spremi

Prema iskazanim procjenama zapošljavanja u 2022. godini, od ukupno procijenjenih 6.349 radnika poslodavci će najviše zapošljavati KV radnike (56%), a zatim i radnike sa SSS (17%).

Tabela 51: Pregled potrebnih radnika u 2022. godini po stručnoj spremi

Stručna sprema	Broj osoba	%
NKV - bez škole i nezavršena osnovna škola	249	4%
PKV, NSS - osnovna škola	205	3%
KV, VKV - srednja škola do 3 godine, majstorski ispit	3.553	56%
SSS - srednja škola od 4 i više godina i gimnazija	1.058	17%
VŠS - 1. stepen fakulteta, stručni studij i viša škola	14	0%
VSS - fakultet(diplomirani), akademija	333	5%
Magisterij	21	0%
Nije navedeno	916	15%
Ukupno	6.349	100%

Prema kantonalnoj strukturi i stručnoj spremi radnika čije zapošljavanje poslodavci procjenjuju u 2022. godini, stanje je kako slijedi:

Tabela 52: Iskazane potrebe za radnici u 2022. godini prema stručnoj spremi

Kanton	NK	NSS, PKV	KV, VKV	SSS	VŠS, VSS	Nije navedeno	Ukupno
Unsko-sanski	10	4	187	112	13	34	360
Posavski	0	0	49	7	0	0	56
Tuzlanski	31	6	466	125	24	309	961
Zeničko-dobojski	48	106	715	58	21	96	1044
Bosansko-podrinjski	0	0	68	5	3	1	77
Srednjobosanski	120	11	785	66	13	175	1170
Hercegovačko-neretvanski	7	55	469	33	52	259	875
Zapadnohercegovački	3	1	117	136	16	27	300
Sarajevo	24	22	593	501	211	15	1366
Kanton 10	6	0	104	15	15	0	140
Federacija BiH	249	205	3553	1058	368	916	6349
%	4%	3%	56%	17%	6%	14%	100%

Kao i prethodnih godina, potvrđena je velika potražnja kod anketiranih poslodavaca za radnicima sa srednjom stručnom spremom III i IV stepena tj. KV radnicima i radnicima sa SSS.

Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2022. godini po zanimanjima

Prema iskazanim potrebama anketiranih poslodavaca prodavači-trgovci će u Federaciji BiH u 2022. godini, kao i u 2021. godini, biti najviše traženi radnici. Na drugom mjestu po broju planiranih zapošljavanja je zanimanje bravar, a na trećem mjestu po potražnji šivači, koji su u prošlogodišnjem anketiranju bili na drugom mjestu po potražnji tj. po broju potreba koje su iskazali anketirani poslodavci. Po brojnosti iskazanih potreba za zapošljavanjem slijede stolari, zavarivači i pomoćni radnici u proizvodnji. Zanimanja iz ovog pregleda se u određenoj mjeri podudaraju s pregledom zanimanja brisanih iz evidencija službi za zapošljavanje zbog zaposlenja.

Iako je usljed posljedica pandemije COVID-19 sektor ugostiteljstva i hotelijerstva pretrpio velike posljedice, konobari i kuhari su, prema rezultatima iz ovog istraživanja, i dalje među zanimanjima sa izraženom potražnjom od strane poslodavaca u Federaciji BiH. Također, poslodavci su iskazali veliku potražnju i za ekonomskim tehničarima, obučarima, elektrotehničarima, tesarima, informatičarima i mašinskim tehničarima, a iskazana je i potražnja za 172 (pomoćna) radnika za jednostavne poslove. Za 855 radnika poslodavci nisu naveli konkretno zanimanje

Tabela 53: Pregled procijenjenih najtraženijih zanimanja u 2022. godini

Zanimanje	Broj osoba	%
Prodavač – trgovac	587	9%
Bravar	446	7%
Šivač	314	5%
Stolar	271	4%
Zavarivač – varilac	255	4%
Pomoćni radnik u proizvodnji	235	4%
Konobar	230	4%
Ekonomski tehničar	214	3%
Radnik za jednostavne poslove	172	3%
Obučar	170	3%
Elektrotehničar	147	2%
Tesar	139	2%
Kuhar	135	2%
Informatičar	134	2%
Mašinski tehničar	123	2%

Slijedi pregled najtraženijih zanimanja u Federaciji BiH u 2022. godini po procijenjenom broju radnika i prema grupama djelatnosti.

Tabela 54: Pregled procijenjenih najtraženijih zanimanja u 2022. godini po grupama djelatnosti

Zanimanje	Broj osoba	%	Zanimanje	Broj osoba	%
Građevinarstvo	433	10%	Industrijske djelatnosti	2.095	46%
Tesar	123	26%	Bravar	423	13%
Zidar	93	20%	Šivač	290	9%
Armirač	43	9%	Stolar	242	7%
Rukovalac građevinskim mašinama	37	8%	Zavarivač - varilac	234	7%
Fasader	12	3%	Pomoćni radnik u proizvodnji	223	7%
Građevinski tehničar	11	2%	Obučar	170	5%
Građevinski inženjer	11	2%	Radnik za jednostavne poslove	152	5%
Limar	11	2%	Elektrotehničar	124	4%
Radnik za jednostavne poslove	10	2%	Mašinski tehničar	120	4%
Bravar	8	2%	CNC operater	91	3%
Vozač kamiona	8	2%	Krojač	72	2%
Električar	8	2%			
Trgovina	731	16%	Uslužne djelatnosti	1.266	28%
Prodavač – trgovac	536	46%	Ekonomski tehničar	204	15%
Skladišni radnik – magaziner	76	6%	Konobar	161	12%
Vozač teretnog vozila	51	4%	Informatičar	130	9%
Komercijalist	37	3%	Kuhar	93	7%
Magistar farmacije	32	3%	Ekonomista	75	5%
Konobar	27	2%	Programer	39	3%
Farmaceutski tehničar	24	2%	Inženjer elektrotehnike	38	3%
Automehaničar	21	2%	IT Developer	34	2%
Monter elektronske opreme	20	2%	Zaštitar	27	2%
Šivač	19	2%	Vozač teretnog vozila	22	2%
Čistačica – čistač	18	2%	Sistem inženjer	22	2%
			Vozač kamiona	21	2%

Posmatrajući strukturu iskazanih potreba za zapošljavanjem po kantonima, stručnoj spremi i zanimanjima, stanje je kako slijedi:

Tabela 55: Pregled procijenjenih najtraženijih zanimanja u 2022. godinipo stručnoj spremi i kantonima

Kanton	Stručna sprema	Zanimanje 1	Broj	Zanimanje 2	Broj	Zanimanje 3	Broj
USK	VSS, VŠS	Magistar farmacije	3	Knjigovođa	2	Inženjer elektrotehnike Računovođa Inženjer poljoprivrede - agronom Građevinski inženjer IT Developer Komercijalist	1 1 1 1 1 1
	SSS, KV	Zavarivač – varilac	87	Zaštitar	15	Konobar	15
PK	VSS, VŠS	/	/	/	/	/	/
	SSS, KV	Obučar	10	Bravar	8	Prodavač - trgovac	8
TK	VSS, VŠS	Magistar farmacije	5	Inženjer hemijske tehnologije	3	Mašinski inženjer	3
	SSS, KV	Bravar	40	Tesar	39	Šivač	36
ZDK	VSS, VŠS	Inženjer elektrotehnike	6	Ekonomista	4	Mašinski inženjer	3
	SSS, KV	Bravar	139	Šivač	121	Zavarivač - varilac	80
BPK	VSS, VŠS	Inženjer poljoprivrede – agronom	1	Rudarski inženjer	1	Pravnik	1
	SSS, KV	Šivač	25	Pomoćni radnik u proizvodnji	20	Montažer	15
SBK	VSS, VŠS	Ekonomista	6	Mašinski inženjer	1	Inženjer elektrotehnike i Knjigovođa	1 1
	SSS, KV	Stolar	96	Šivač	67	Prodavač - trgovac	67
HNK	VSS, VŠS	Sistem inženjer	22	Mašinski inženjer	13	Građevinski inženjer	8
	SSS, KV	Bravar	195	Konobar	51	Pomoćni radnik u proizvodnji	40

ZHK	VSS, VŠS	Komercijalist	5	Ekonomista	5	Pravnik Inženjer hemijske tehnologije Magistar farmacije Građevinski inženjer Arhitekt Informatičar	1 1 1 1 1 1
	SSS, KV	Elektrotehničar	100	Tesar	33	Vozač teretnog vozila	20
KS	VSS, VŠS	Ekonomista	68	Inženjer elektrotehnike	41	Programer	29
	SSS, KV	Prodavač – trgovac	319	Ekonomski tehničar	207	Informatičar	110
K10	VSS, VŠS	Magistar farmacije	6	Administrator	2	Ekonomista	2
	SSS, KV	Konobar	30	Prodavač - trgovac	23	Pomoćni radnik u proizvodnji	17

Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2022. godini prema veličini poslodavca

Prema veličini firme, od ukupno 6.349 radnika koliko su anketirani poslodavci iskazali kao procijenjenu potrebu u 2022. godini, 2.605 radnika ili 41% se odnosi na potrebe velikih firmi, zatim slijede male firme sa 23%, te firme srednje veličine sa 21% od ukupne potražnje za radnicima.

Tabela 56: Broj potrebnih radnika po kantonu i veličini poslodavca

Kanton	Mikro firme –do 10 radnika	Male firme –od 10 do 50 radnika	Srednje firme – od 50 do 250 radnika	Velike firme – preko 250 radnika
Unsko-sanski	85	100	83	92
Posavski	19	15	22	0
Tuzlanski	272	291	92	306
Zeničko-dobojski	64	243	248	489
Bosansko-podrinjski	6	9	35	27
Srednjobosanski	92	242	235	601
Hercegovačko-neretvanski	135	253	341	146
Zapadnohercegovački	15	39	68	178
Sarajevo	237	223	140	766
Kanton 10	48	23	69	0
Federacija BiH	973	1.438	1.333	2.605
%	15%	23%	21%	41%

Iskazane potrebe za zapošljavanjem teže zapošljivih kategorija radnika u 2022. godini

Vezano za spremnost poslodavaca da zaposle osobu iz neke od teže zapošljivih ili specifičnih kategorija, uz mogućnost višestrukog izbora odgovora, najveći broj je iskazao spremnost za zapošljavanje mladih bez radnog iskustva (59%), a najmanje su spremni zaposliti migrante kao potencijalnu novu radnu snagu na tržištu rada u Federaciji BiH. Spremnost da zaposle demobilisane borce iskazalo je 34% poslodavaca, iako su u toj kategoriji osobe starije životne dobi, a 28% poslodavaca bi priliku za zaposlenje dali ženama iz ruralnih područja. Spremnost da zaposle starije od 50 i osobe s invaliditetom iskazalo je 26% poslodavaca.

Tabela 57: Spremnost poslodavaca da zaposle neku od teže zapošljivih kategorija radnika

Kategorija osoba	DA	%	NE	%	Bez odgovora	%
Osobe s invaliditetom	331	26%	638	50%	319	25%
Žrtve nasilja	235	18%	734	57%	319	25%
Štićenici domova za nezbrinutu djecu	216	17%	753	58%	319	25%
Romi	185	14%	784	61%	319	25%
Demobilisani borci	439	34%	530	41%	319	25%
Žene iz ruralnih područja	359	28%	610	47%	319	25%
Mladi bez radnog iskustva	755	59%	214	17%	319	25%
Stariji od 50 godina	339	26%	630	49%	319	25%
Nekvalifikovani radnici	383	30%	586	45%	319	25%
Imigranti (u skladu sa zakonskim propisima)	69	5%	900	70%	319	25%

Očekivani višak radnika u 2022. godini

Prema odgovorima anketiranih poslodavaca očekivani višak radnika u 2022. godini nije zabrinjavajući. Svega 60 ili 4,6% poslodavaca se izjasnilo da će imati višak od 150 radnika, uglavnom zbog smanjenja obima poslovanja, od čega za 60 osoba nije navedeno zanimanje, a 59 se odnosi na radnike za jednostavne poslove. Preostali broj se odnosi na pomoćne radnike u proizvodnji.

U nastavku je dat pregled broja poslodavaca po kantonima koji su naveli na koji način rješavaju viškove radnika.

Tabela 58: Broj poslodavaca prema načinu rješavanja viška zaposlenih

Kanton	Raspored na drugo radno mjesto	Raspored u drugu organizacionu jedinicu	Otkaz ugovora o radu	Obuka, dokvalifikacija, prekvalifikacija	Skraćivanje radnog vremena	Saradnja sa službom za zapošljavanje	Ostalo
Unsko-sanski	0	1	2	0	0	0	1
Posavski	0	0	0	0	0	0	0
Tuzlanski	4	4	3	3	1	0	5
Zeničko-dobojski	1	1	4	2	0	0	5
Bosansko-podrinjski	0	0	0	0	0	0	0
Srednjobosanski	0	0	3	0	1	2	3
Hercegovačko-neretvanski	1	0	1	0	1	2	0
Zapadnohercegovački	0	1	2	0	0	0	0
Sarajevo	4	3	8	0	1	1	7
Kanton 10	0	0	1	0	0	0	0
Federacija BiH	10	10	24	5	4	5	21
%	4%	3%	56%	17%	6%	14%	100%

Višak radnika poslodavci će uglavnom rješavati otkazom ugovora o radu.

Tabela 59: Broj poslodavaca prema vrsti rješavanja viška radnika

Način rješavanja viška radnika	% poslodavaca
Raspored na drugo radno mjesto	17%
Raspored u drugu organizacionu jedinicu	17%
Otkaz ugovora o radu	40%
Obuka, dokvalifikacija, prekvalifikacija	8%
Skraćivanje radnog vremena	7%
Saradnja sa službom za zapošljavanje (zbrinjavanje radnika u procesu stečaja, likvidacije i dr....)	8%
Ostalo	35%

Potrebe za dodatnim osposobljavanjem radnika u 2022. godini

Potrebe za dodatnim osposobljavanjem radnika u 2022. godini u skladu sa svojim planovima uvođenja novih tehnologija i promjena u procesu rada odnosno promjena u tehnologiji i organizaciji rada navelo je 340 poslodavaca (26% od anketiranih), što je za 17% više u odnosu na prošlu godinu.

Tabela 60: Broj poslodavaca koji planiraju da u 2022. godini uvedu nove tehnologije i promjenu procesa rada

Ocjena	Broj poslodavaca	%
Da	340	26%
Ne	927	72%
Bez odgovora	21	2%
Ukupno	1.288	100%

Prema grupama djelatnosti najveći broj poslodavaca s iskazanim planovima uvođenja novih tehnologija je iz grupe Industrijskih djelatnosti (39% svih poslodavaca koji planiraju uvođenje novih tehnologija i promjena u procesu rada).

Tabela 61: Broj poslodavaca koji planiraju da u 2022. godini uvedu nove tehnologije i promjenu procesa rada prema grupama djelatnosti

Grupa djelatnosti	Broj poslodavaca	%
Građevinarstvo	31	9%
Industrijske djelatnosti	133	39%
Trgovina	78	23%
Uslužne djelatnosti	98	29%
Ukupno	340	100%

Navedeni poslodavci najviše imaju potrebu za organiziranjem obuke za konkretne poslove koja bi se provela u okviru radnog mjesta kod poslodavca, a zatim slijedi obuka za rad na računaru i obuka u vezi učenja stranih jezika.

Tabela 62: Broj poslodavaca s iskazanom potrebom za dodatnom obukom i osposobljavanjem radnika prema vrsti obuke

Potrebna vrsta obuke	Broj poslodavaca	%
Obuka za konkretne poslove koja bi se provela u okviru radnog mjesta kod poslodavca	268	79%
Rad na računaru ili druga informatička obuka	81	24%
Strani jezici	27	8%
Upravljanje vozilom visoke kategorije	35	10%
Upravljanje projektima	43	13%
Dokvalifikacija i prekvalifikacija	62	18%
Ostalo	31	9%

Struktura poslodavaca s iskazanim potrebama za obukom po kantonima izgleda kako slijedi.

Tabela 63: Potrebe za dodatnom obukom i osposobljavanjem radnika kod poslodavaca koji planiraju uvođenje novih tehnologija u procesu rada

Kanton	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7
Unsko-sanski	22	6	5	5	4	3	1
Posavski	2	0	0	0	1	2	0
Tuzlanski	40	12	3	6	7	7	3
Zeničko-dobojski	41	12	2	4	1	10	1
Bosansko-podrinjski	5	1	0	3	0	0	0
Srednjobosanski	30	8	0	4	4	7	8
Hercegovačko-neretvanski	35	17	7	4	8	14	1
Zapadnohercegovački	13	4	3	6	8	5	2
Sarajevo	73	18	7	3	9	13	14
Kanton 10	7	3	0	0	1	1	1
Federacija BiH	268	81	27	35	43	62	31

O1 – Obuka za konkretne poslove koja bi se provela u okviru radnog mjesta kod poslodavca

O2 – Rad na računaru ili druga informatička obuka

O3 – Strani jezici

O4 – Upravljanje vozilom visoke kategorije

O5 – Upravljanje projektima

O6 – Dokvalifikacija i prekvalifikacija

O7 – Ostalo

Mogućnost organiziranja praktične nastave za učenike i studente u 2022. godini

U kontekstu mogućnosti pružanja podrške organizovanju praktične nastave, 776 poslodavca ili 60% od ukupno anketiranih je izjavilo da nema mogućnosti (mentor, oprema, prostor i materijali) prijema učenika i studenata na praktičnu nastavu.

Ipak, znakovito je što je u sklopu ovog istraživanja veliki broj poslodavaca iskazao spremnost i ponudio resurse za organiziranje praktične nastave za učenike i studente za određena zanimanja.

Naime, 512 poslodavaca (40%) je izjavilo da ima barem jedan od navednih resursa i iskazalo spremnost za organiziranje praktične nastave za učenike i studente, najvećim dijelom za sljedeća zanimanja: prodavač, šivač, konobar, kuhar, automehaničar, CNC operater i stolar.

Tabela 64: Broj poslodavaca koji imaju mogućnost i uslove za prijem učenika i studenata na praktičnu nastavu u 2022. godini

Resursi	Broj poslodavaca	%
Možemo osigurati mentora za praktičnu nastavu	424	33%
Možemo osigurati opremu za praktičnu nastavu	371	29%
Možemo osigurati materijal za praktičnu nastavu	341	27%
Možemo osigurati prostor za praktičnu nastavu	364	28%
Ne, nemamo takve mogućnosti	776	60%

Prema kantonima, najviše je takvih poslodavaca u Kantonu Sarajevo (178), zatim u Zeničko-dobojskom (163) i Tuzlanskom kantonu (156). Povezivanje ovih poslodavaca s obrazovnim institucijama je od izuzetnog značaja u kontekstu povećanja kompetencija i zapošljivosti učenika i studenata.

Tabela 65: Broj poslodavaca koji su spremni ponuditi praktičnu nastavu za učenike i studente u 2022. godini po resursima i kantonima

Kanton	Možemo osigurati mentora	Možemo osigurati opremu	Možemo osigurati materijal	Možemo osigurati prostor	Nemamo takve mogućnosti
Unsko-sanski	40	31	29	32	65
Posavski	7	7	7	9	14
Tuzlanski	67	62	58	65	216
Zeničko-dobojski	88	80	74	69	88
Bosansko-podrinjski	6	6	5	6	11
Srednjobosanski	48	42	36	45	68
Hercegovačko-neretvanski	35	24	21	21	81
Zapadnohercegovački	38	36	35	36	26
Sarajevo	78	65	60	64	190
Kanton 10	17	18	16	17	17
Federacija BiH	424	371	341	364	776

Slijedi pregled zanimanja za koja su poslodavci spremni omogućiti obavljanje praktične nastave.

Tabela 66: Najbrojnija zanimanja za koja su poslodavci spremni ponuditi praktičnu nastavu po kantonima

Kanton	Zanimanja
Unsko-sanski	prodavač, prehrambeni tehničar, bravar, frizer, zavarivač, zidar, konobar, kuhar, mašinski tehničar, elektroinstalater
Posavski	bravar, zavarivač, prodavač, automehaničar, šivač, slastičar, konobar
Tuzlanski	stolar, CNC operater, varilac, prodavač, bravar, drvni tehničar, konobar, vodoinstalater, tekstilni tehničar, automehaničar, krojač, tapetar
Zeničko-dobojski	šivač, zavarivač, skladištar, prodavač, bravar, CNC operater, rudar, stolar, automehaničar, varilac, mesar, limar
Bosansko-podrinjski	šivač, pirotehničar, hemičar, plastičar, automehaničar
Srednjobosanski	obučar, krojač, šivač, stolar, prodavač, bravar, zavarivač, automehaničar, kuhar, konobar
Hercegovačko-neretvanski	konobar, kuhar, CNC operater, bravar, mašinski inženjer, it developer, galvanizer, prodavač
Zapadnohercegovački	elektrotehničar, prodavač, CNC operater, automehaničar, tesar
Sarajevo	stolar, ekonomista, inženjer elektrotehnike, tapetar, CNC operater, automehaničar, vodoinstalater, ekonomski tehničar, kuhar, konobar, pekar
Kanton 10	kuhar, konobar, prodavač, stolar, monter stolarije, magistar farmacije, farmaceutske tehničar, automehaničar, autoelektričar

U tu svrhu, 212 ili 17% od ukupno anketiranih poslodavaca je spremno ponuditi naknadu učenicima i studentima tokom obavljanja praktične nastave.

Iznos naknade do 100 KM spremno je ponuditi 5% anketiranih, a naknadu između 100 i 200 KM spremno je ponuditi 4% od ukupno anketiranih. Više od 300 KM spremno je ponuditi 5% od anketiranih poslodavaca.

Tabela 67: Visina naknade koju su poslodavci spremni ponuditi studentima i učenicima na praktičnoj nastavi

Kanton	do100 KM	100-200 KM	200-300 KM	Više od 300 KM
Unsko-sanski	3	12	5	2
Posavski	4	2	0	0
Tuzlanski	14	6	8	13
Zeničko-dobojski	10	13	0	4
Bosansko-podrinjski	0	1	1	0
Srednjobosanski	15	4	5	10
Hercegovačko-neretvanski	8	2	0	5
Zapadnohercegovački	0	5	2	15
Sarajevo	8	7	12	7
Kanton 10	0	3	3	3
Federacija BiH	62	55	36	59
% od ukupnog uzorka	5%	4%	3%	5%

Mogućnost organiziranja obuke za nezaposlene osobe u 2022. godini

Također, u kontekstu obuke odraslih, 331 poslodavac ili 26% od ukupno anketiranih je izjavilo da imaju barem jedan od navednih resursa i da su spremni organizirati obuke, stručno osposobljavanje i usavršavanje nezaposlenih osoba.

Tabela 68: Broj poslodavaca koji imaju mogućnosti za organiziranje obuke nezaposlenih osoba u 2022. godini po pojedinim resursima

Resursi	Broj poslodavaca	%
Možemo osigurati mentora za praktičnu nastavu	245	19,0%
Možemo osigurati opremu za praktičnu nastavu	223	17,3%
Možemo osigurati materijal za praktičnu nastavu	203	15,8%
Možemo osigurati prostor za praktičnu nastavu	220	17,1%
Ne, nemamo takve mogućnosti	957	74,3%

Prema kantonima, najviše je takvih poslodavaca u Kantonu Sarajevo, zatim u Zeničko-dobojskom i Tuzlanskom kantonu. Isti predstavljaju solidnu bazu za provođenje obuka, s tim da je potrebno voditi računa o vrsti obuke i propisima kojima se reguliše obrazovanje odraslih, ukoliko nije riječ o obukama za potrebe konkretnog poslodavca.

Tabela 69: Broj poslodavaca koji su spremni obuku za nezaposlene osobe u 2022. godini po resursima i kantonima

Kanton	Možemo osigurati mentora	Možemo osigurati opremu	Možemo osigurati materijal	Možemo osigurati prostor	Nemamo takve mogućnosti
Unsko-sanski	14	11	11	10	91
Posavski	2	2	2	4	20
Tuzlanski	38	40	36	42	243
Zeničko-dobojski	46	43	37	37	132
Bosansko-podrinjski	2	2	2	2	15
Srednjobosanski	37	35	33	37	84
Hercegovačko-neretvanski	11	13	12	11	98
Zapadnohercegovački	24	24	22	22	39
Sarajevo	58	41	36	43	212
Kanton 10	13	12	12	12	23
Federacija BiH	245	223	203	220	957

Prilikom anketiranja u najvećoj mjeri poslodavci su istakli mogućnost pružanja obuke nezaposlenih osoba za sljedeća zanimanja:

Tabela 70: Najbrojnija zanimanja za koja su poslodavci spremni omogućiti obuku za nezaposlene osobe po kantonima

Kanton	Zanimanja
Unsko-sanski	zavarivač, CNC operater, zidar, zaštitar, prodavač, kuhar, konobar, električar
Posavski	obučar, šivač, elektrotehničar, prodavač, konobar
Tuzlanski	stolar, tapetar, kuhar, konobar, bravar, kovač, mašinski tehničar, mašinski inženjer, automehaničar, ekonomista, hemijski tehničar, elektrotehničar, keramičar, moler, CNC operater, šivač, krojač, zavarivač, zidar
Zeničko-dobojski	automehaničar, metalotokar, mesar, prodavač, skladištar, stolar, šivač, CNC operater, monter namještaja, zvarivač, zidar
Bosansko-podrinjski	///
Srednjobosanski	obučar, krojač, šivač, konobar, CNC operater, prodavač, stolar
Hercegovačko-neretvanski	galvanizer, IT developer, keramičar, kuhar, stolar, komercijalista, građevinski inženjer
Zapadnohercegovački	elektrotehničar, građevinski inženjer, mašinski tehničar, CNC operater, prodavač
Sarajevo	elektrotehničar, arhitekt, informatičar, programer, konobar, kuhar, stolar, tapetar, tesar, sanitarni tehničar, vozač autobusa
Kanton 10	automehaničar, konobar, kuhar, monter stolarije, stolar, prodavač

**OCJENA SARADNJE
POSLODAVACA SA
JAVNIM SLUŽBAMA
ZA ZAPOSŁJAVANJE
U FEDERACIJI BIH**

OCJENA SARADNJE POSLODAVACA SA JAVNIM SLUŽBAMA ZA ZAPOSŁJAVANJE U FEDERACIJI BIH

Kada je u pitanju modalitet – način traženja novih radnika i posredovanje u zapošljavanju, anketirani poslodavci, uz mogućnost višestrukog izbora ponuđenih opcija, odgovorili su da radnike najčešće traže putem ličnih kontakata (83%), dok 41% koristi usluge posredovanja biroa za zapošljavanje.

Tabela 71: Način traženja novih radnika

Način traženja radnika	Broj poslodavaca	%
Posredovanjem biroa za zapošljavanje	532	41%
Ličnim kontaktima, putem poznanstava i preporuka	1.068	83%
Posredstvom sredstava javnog informisanja	340	26%
Putem web stranice firme	325	25%
Korištenjem društvenih mreža	354	27%
Posredstvom privatnih agencija za zapošljavanje	87	7%
Posredstvom obrazovnih ustanova	45	3%
Korištenjem vlastite baza podataka	342	27%
Ostalo	22	2%

Usluge posredovanja u zapošljavanju putem javnih službi za zapošljavanje najviše koriste anketirani poslodavci u Bosansko-podrinjskom kantonu (71% od ukupno anketiranih u kantonu), zatim slijede Posavski kanton (67%), Hercegovačko-neretvanski kanton (48%) i Srednjobosanski kanton (51%). Ovdje treba napomenuti da se radi o slučajnom uzorku koji je reprezentativan za sve poslodavce, a ne samo za one koji su sarađivali sa Federalnim zavodom i kantonalnim službama za zapošljavanje.

Tabela 72: Način traženja novih radnika po kantonima

Kanton	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9
Unsko-sanski	43	82	25	17	27	3	2	13	0
Posavski	16	23	4	1	7	1	0	3	0
Tuzlanski	100	258	59	52	55	1	7	125	6
Zeničko-dobojski	80	146	70	56	47	5	6	32	2
Bosansko-podrinjski	12	14	2	1	2	1	0	2	0
Srednjobosanski	66	107	31	47	44	6	7	53	3
Hercegovačko-neretvanski	71	133	30	19	42	10	3	21	1
Zapadnohercegovački	26	57	31	22	18	2	8	20	1
Sarajevo	105	215	79	104	104	58	12	54	9
Kanton 10	13	33	9	6	8	0	0	19	0
Federacija BiH	532	1.068	340	325	354	87	45	342	22
%	41%	83%	26%	25%	27%	7%	3%	27%	2%

O1 – Posredovanjem biroa za zapošljavanje	O5 – Korištenjem društvenih mreža
O2 – Ličnim kontaktima	O6 – Posredstvom privatnih agencija za zapošljavanje
O3 – Putem sredstava javnog informisanja	O7 – Posredstvom obrazovnih institucija
O4 – Putem Internet stranice firme	O8 – Korištenjem vlastite baze podatak
	O9 – Drugo

Grafikon 6: Način traženja radnika u Federaciji BiH

U kontekstu saradnje sa kantonalnim službama za zapošljavanje, najviše poslodavaca (55%) je istaklo da saradnju ostvaruju u okviru učešća u realizaciji programa sufinansiranja zapošljavanja, a slijede informisanje o ponudi radne snage (55%) i oglašavanje radnih mjesta (52%). Usluge posredovanja u zapošljavanju potrebnog profila radne snage koristilo je 49% anketiranih poslodavaca. Ostvarena saradnja s kantonalnim službama za zapošljavanje, i zadovoljstvo uslugama koje pružaju službe za zapošljavanje, ocijenjeno je na skali od 1 (potpuno nezadovoljan) do 5 (potpuno zadovoljan).

U kontekstu saradnje sa kantonalnim službama za zapošljavanje, najviše poslodavaca (55%) je istaklo da saradnju ostvaruju u okviru učešća u realizaciji programa sufinansiranja zapošljavanja, a slijede informisanje o ponudi radne snage (55%) i oglašavanje radnih mjesta (52%). Usluge posredovanja u zapošljavanju potrebnog profila radne snage koristilo je 49% anketiranih poslodavaca. Ostvarena saradnja s kantonalnim službama za zapošljavanje, i zadovoljstvo uslugama koje pružaju službe za zapošljavanje, ocijenjeno je na skali od 1 (potpuno nezadovoljan) do 5 (potpuno zadovoljan).

Grafikon 7: Procenat poslodavaca koji su koristili pojedine usluge službi za zapošljavanje

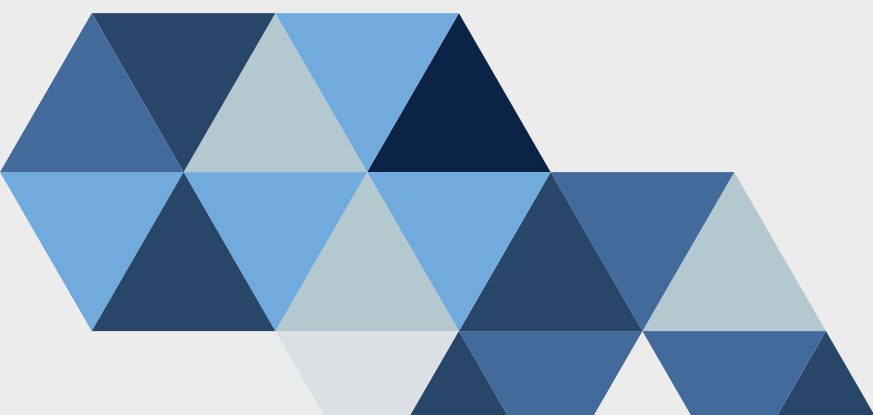

Tabela 73: Broj poslodavaca koji su zadovoljstvo saradnjom ostvarenom sa kantonalnim službama za zapošljavanje ocijenili ocjenama 4 i 5

Odgovor	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9	O10	O11
Bez odgovora	38	48	73	107	59	110	104	121	111	123	938
Nismo koristili usluge službi	578	532	589	691	515	802	601	909	919	845	271
Nezadovoljan sam uslugama (1 i 2)	39	41	42	38	56	58	46	38	42	34	5
Niti sam zadovoljan niti nezadovoljan (3)	115	133	112	112	117	96	91	98	85	82	27
Zadovoljan sam (4 i 5)	518	534	472	340	541	222	446	122	131	204	47

O1 – Oglašavanje slobodnih radnih mjesta	O6 – Ponuda programa obuke
O2 – Informisanje o uslugama	O7 – Ažurnost u ispunjavanju ugovrenih obaveza
O3 – Posredovanje u zapošljavanju	O8 – Učešće na sajmu zapošljavanja
O4 – Selekcija radne snage	O9 – Pravna pomoć
O5 – Ponuda mjera/programa sufinansiranja zapošljavanja	O10 – Podrška u rješavanje problema viška zaposlenih
	O11 – Ostalo

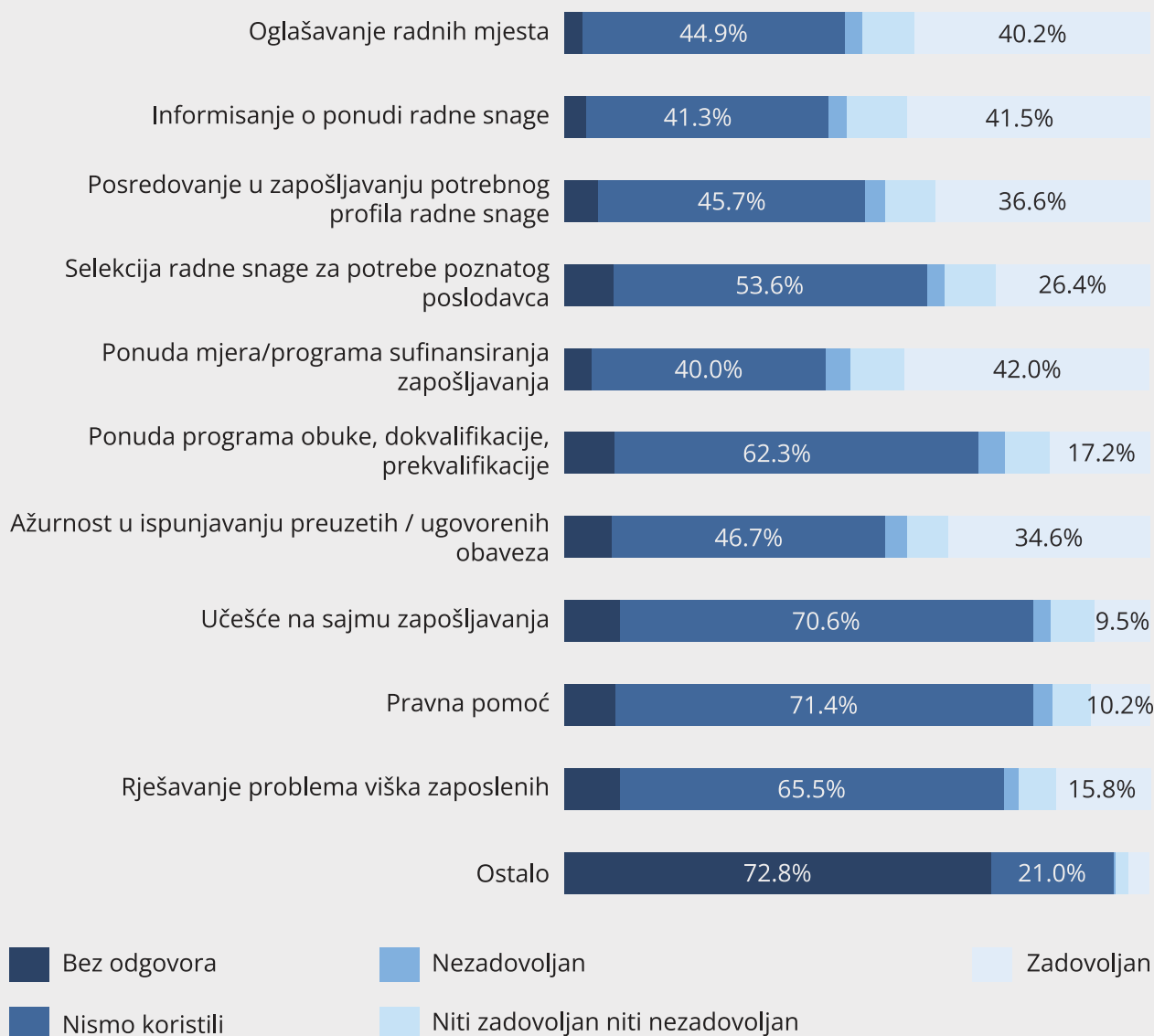
U sljedećoj tabeli je dat prikaz broja poslodavaca koji su pojedinačne usluge ocijenili ocjenama 4 (zadovoljan) i 5 (potpuno zadovoljan).

Tabela 74: Broj poslodavaca koji su zadovoljstvo saradnjom ostvarenom sa kantonalnim službama za zapošljavanje ocijenili ocjenama 4 i 5 po kantonima

Kanton	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9	O10	O11
Unsko-sanski	50	59	49	31	57	19	46	6	10	24	1
Posavski	23	24	23	23	24	23	24	8	8	21	8
Tuzlanski	109	107	104	77	125	68	120	20	20	38	6
Zeničko-dobojski	79	77	66	53	84	30	61	31	34	40	16
Bosansko-podrinjski	9	12	12	8	15	4	9	1	1	0	0
Srednjobosanski	63	58	54	39	50	25	46	25	22	39	6
Hercegovačko-neretvanski	72	81	52	28	37	5	27	1	8	11	1
Zapadnohercegovački	25	30	22	19	37	12	32	4	4	8	1
Sarajevo	78	68	72	48	86	33	57	23	20	16	7
Kanton 10	10	18	18	14	26	3	24	3	4	7	1
Federacija BiH	518	534	472	340	541	222	446	122	131	204	47
%	46%	51%	46%	35%	54%	23%	45%	11%	12%	21%	6%

O1 – Oglašavanje slobodnih radnih mjesta	O6 – Ponuda programa obuke
O2 – Informisanje o uslugama	O7 – Ažurnost u ispunjavanju ugovrenih obaveza
O3 – Posredovanje u zapošljavanju	O8 – Učešće na sajmu zapošljavanja
O4 – Selekcija radne snage	O9 – Pravna pomoć
O5 – Ponuda mjera/programa sufinansiranja zapošljavanja	O10 – Podrška u rješavanje problema viška zaposlenih
	O11 – Ostalo

Većina anketiranih poslodavaca je najbolje ocijenila ponudu mjera/programa aktivne politike zapošljavanja (54% poslodavaca), zatim uslugu informisanja o ponudi radne snage (51%), te uslugu posredovanja u zapošljavanju i oglašavanje slobodnih radnih mjesta(46%).

Grafikon 8: Ocjena usluga službi za zapošljavanje u Federaciji BiH

Za neke od mjera je bilo očekivano da neće biti korištene, poput sajмова zapošljavanja, jer se u prethodnoj godini zbog pandemije COVID-19 nisu ni organizirale. Pravnu pomoć poslodavci nisu koristili jer je mahom ne očekuju od službi za zapošljavanje, dok se u rješavanju problema sa viškom zaposlenih službama sa molbom za pomoć obraćaju veći poslodavci, kojih je u ukupnom broju manje od ostalih. Ono što posebno zavređuje pažnju jeste značajan broj poslodavaca koji ne koriste programe prekvalifikacije, obuke, dokvalifikacije, dok sa druge strane postoji 26% poslodavaca koji su iskazali potrebu za dodatnim osposobljavanjem radnika u 2022. godini, u skladu sa njihovim planovima uvođenja novih tehnologija i promjena u procesu rada odnosno promjena u tehnologiji i organizaciji rada.

OSNOVNI REZULTATI ISTRAŽIVANJA TRŽIŠTA RADA 2021 / 2022.

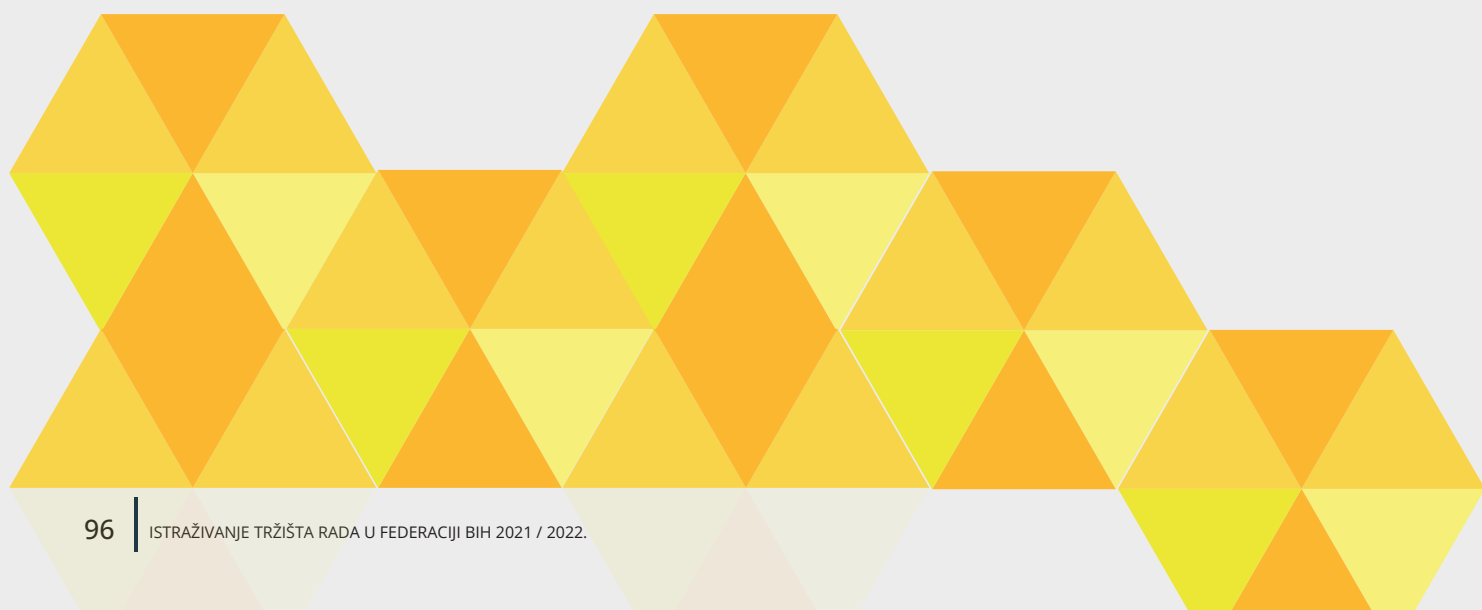
OSNOVNI REZULTATI ISTRAŽIVANJA TRŽIŠTA RADA 2021./2022.

- Osim analize administrativnih podataka javnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH, Federalnog zavoda za statistiku, Porezne uprave Federacije BiH i kantonalnih ministarstava obrazovanja, za istraživanje tržišta rada 2021/2022 organizirano je i anketiranje poslodavaca u Federaciji BiH u periodu od 11.01.2021. do 4.2.2022. godine;
- U 2021. godini u Federaciji BiH broj zaposlenih (525.397) je povećan za 1%, a broj nezaposlenih (311.679) je smanjen za 3%, dok je prosječna neto plaća (996 KM) povećana za 4,2% u odnosu na 2020. godinu.
- U 2021. godini, u Federaciji BiH od ukupnog broja zaposlenih žene čine 42%, a mladih dobi do 30 godina je 34%.
- U 2021. godini u Federaciji BiH među nezaposlenim osobama žena je 58%, a mladi dobi do 30 godina čine 24% od ukupnog broja nezaposlenih osoba. Sa visokom stručnom spremom su najbrojniji bili ekonomisti i pravnici, dok su sa srednjom stručnom spremom IV stepena najbrojniji ekonomski tehničari i maturanti gimnazije. Među KV radnicima najbrojniji su prodavači, frizeri, automehaničari i vozači. Ova zanimanja su ujedno i među najbrojnijim u grupi brisanih iz evidencije zbog zaposlenja.
- Anketiranjem je obuhvaćeno 1.288 poslodavaca registrovanih u Federaciji BiH sa pet i više zaposlenih, od kojih je 726 ili 56% anketiranih poslodavaca procijenilo odnosno iskazalo potrebu za zapošljavanjem 6.349 radnika u 2022. godini;
- Najviše su anketirane firme koje posluju više od pet (5) godina (89%), a među anketiranim poslodavcima je i 4% onih koji posluju kraće od tri (3) godine;
- Najveći broj anketiranih poslodavaca su društva sa ograničenom odgovornošću (81%), a slijede obrti (11%);
- Poslodavci iz uzorka u momentu anketiranja zapošljavali su 74.412 radnika, ili 14% od ukupno zaposlenih u Federaciji BiH u decembru 2021. godine –po spolu 59% muškaraca i 41% žena, Od ukupnog broja zaposlenih kod anketiranih poslodavaca 18.775 ili 25% su mladi do 30 godina, a 3.252 radnika ili 4% su stariji od 60 godina. Najviše zaposlenih je bilo kod anketiranih poslodavaca iz industrijskih djelatnosti 39.412 ili 53%;
- Evidentan je rast obima poslovanja kod većine anketiranih poslodavaca u 2021. godini (43%), kao i pad finansijskih efekata (50%), a rast finansijskih rezultata poslovanja iskazalo je 49% poslodavaca, što je u odnosu na rezultate iz prošle godine značajno povećanje. U evidentiranom rastu obima poslovanja i finansijskih rezultata prednjače poslodavci iz industrijskih djelatnosti i trgovine;
- Od ukupno anketiranih, 475 poslodavaca (37%), najvećim dijelom u industrijskim djelatnostima i uslužnim djelatnostima, se izjasnilo da je u 2021. godini imalo probleme u zapošljavanju i pronalasku 4.525 potrebnih radnika određenog profila. Prema stručnoj spremi najveće probleme su imali u zapošljavanju i pronalasku KV radnika (62,2%) i radnika SSS (21%). Najviše poteškoća su imali u zapošljavanju i pronalasku prodavača – 392 ili 9%, informatičara 303 ili 7% i obučara 230 ili 5%. Najčešći razlozi problema u zapošljavanju su bili nedostatak kadra sa traženim zanimanjem, nedostatak kadra sa stručnim znanjima i vještinama potrebnim za radno mjesto, kao i odgovarajućim radnim iskustvom.
- Svega 10% anketiranih poslodavaca je zapošljavalo radnike direktno iz obrazovnog

sistema, tj. nakon završene srednje opće ili tehničke škole ili fakulteta. Poslodavci u najvećem omjeru ističu da kandidatima za posao koji dolaze direktno iz obrazovnog sistema najviše nedostaju tehničke vještine ili vještine specifične za konkretni posao., nedostatak radnog iskustva i neprilagođenost obrazovnog sistema.

- Rast u obimu poslovanja tj. proizvodnji, prodaji i uslugama u 2022. godini očekuje čak 72% poslodavaca iz uzorka što je za čak 15% više u odnosu na anketiranje poslodavaca iz prethodne godine. Sa aspekta grupe djelatnosti, 72% poslodavaca iz Građevinarstva se izjasnilo da u 2022. godini očekuje rast obima poslovanja, a 52% poslodavci iz grupe Industrijske djelatnosti i djelatnosti Trgovina. Kada je u pitanju procjena finansijskih rezultata poslovanja u 2022. godini, većina poslodavaca (70%) je navela da očekuje rast. Također, 66% poslodavac procjenjuje da će u 2022. godini povećavati plaće radnicima, uglavnom do 10% i to većinom u prerađivačkoj industriji i trgovini.
- U ukupnom broju poslodavaca koji su naveli da će povećati plaće radnicima u 2022. godini, uglavnom do 10%, jednu trećinu čine poslodavci iz djelatnosti C - Prerađivačka industrija.
- Od ukupno 1.288. anketiranih poslodavaca, 726 ili 56,4% je iskazalo potrebu za zapošljavanjem novih radnika, što je za 4,4% više poslodavaca u odnosu na prethodno anketiranje.
- Navedeni poslodavci procjenju da će imati potrebu za zapošljavanjem 6.349 radnika, što je za 1.789 ili 39% više u odnosu na prošlogodišnje istraživanje.
- Posmatrajući po kantonima, od ukupno iskazane potražnje za 6.349 radnika, najveću potražnju za radnicima u 2022. godini će imati anketirani poslodavci u Kantonu Sarajevo i to za 1.366 radnika ili 22%. Slijede poslodavci iz Srednjobosanskog kantona sa potražnjom za 1.170 radnika ili 18% i Zeničko-dobojskog kantona sa potražnjom za 1.044 radnika ili 16%.
- Posmatrajući pojedinačne djelatnosti, najveća procijenjena potražnja za radnicima, čak 48%, očekuje se u Prerađivačkoj industriji, a slijedi Trgovina sa 18% i Informacije i komunikacije sa 7%.
- Prema iskazanim procjenama zapošljavanja u 2022. godini, od ukupno procijenjenih 6.349 radnika poslodavci će najviše zapošljavati KV radnike (56%), a zatim i radnike sa (SSS 17%).
- Prema iskazanim potrebama poslodavaca u okviru ovog istraživanja najtraženija zanimanja III i IV stepena u 2022. godini su prodavači-trgovci. Na drugom mjestu po broju planiranih zapošljavanja je zanimanje bravar, a na trećem mjestu po potražnji su šivači. Po brojnosti iskazanih potreba za zapošljavanjem slijede stolari, zavarivači i pomoćni radnici u proizvodnji;
- Prema iskazanim potrebama poslodavaca u okviru ovog istraživanja najtraženija zanimanja visoke stručne sprema su: ekonomista, inženjer elektrotehnike, sistem inženjer, programer i magistar farmacije i tražena su u znatno manjem obimu od nižih nivoa obrazovanja. U potraživanju kadrova sa VSS prednjače poslodavci iz Kantona Sarajevo i Hercegovačko-neretvanskog kantona;
- Potrebe za dodatnim osposobljavanjem radnika u 2022. godini u skladu sa svojim planovima uvođenja novih tehnologija i promjena u procesu rada navelo je 340 poslodavca (26% od anketiranih), najvećim dijelom iz grupe Industrijskih djelatnosti. Navedeni poslodavci najviše imaju potrebu za organiziranjem obuke za konkretne poslove koja bi se provela u okviru radnog mjesta kod poslodavca, a zatim slijedi obuka za rad na računaru i obuka u vezi učenja stranih jezika.

- Od teže zapošljivih ili specifičnih kategorija, većina poslodavaca je iskazala spremnost za zapošljavanje mladih bez radnog iskustva, demobilisanih boraca i žena iz ruralnih područja, a najmanje su spremni zaposliti migrante kao potencijalnu novu radnu snagu na tržištu rada u Federaciji BiH.
- U kontekstu mogućnosti pružanja podrške organiziranju praktične nastave, 512 poslodavca ili 40% od ukupno anketiranih je izjavilo da ima barem jedan od navednih resursa (mentor, oprema, prostor i materijali) te iskazalo spremnost za prijem učenika i studenata na praktičnu nastavu, najvećim dijelom za sljedeća zanimanja: prodavač, šivač, obuçar, konobar, kuhar, automehaničar, CNC operater i stolar. Od tog broja poslodavaca, 212 ili 29% je spremno ponuditi naknadu učenicima i studentima tokom obavljanja praktične nastave, i to 62 poslodavca do 100 KM, 5 od 100 do 200 KM, 36 od 200 do 300 KM i 59 više od 300 KM.
- U kontekstu mogućnosti organiziranja obuke, stručnog osposobljavanja i usavršavanja nezaposlenih osoba, 331 poslodavac ili 26% anketiranih poslodavaca ima mogućnost da osigurati uslove za obuku nezaposlenih osoba, i to najvećim dijelom za sljedeća zanimanja: zavarivač, obuçar, konobar, kuhar, šivač, CNC operater.
- Uz mogućnost navođenja više opcija, anketirani poslodavci ističu da nove zaposlenike najčešće traže putem ličnih kontakata, dok na drugom mjestu navode posredovanje putem javnih službi za zapošljavanje, zatim korištenjem društvenih mreža i vlastite baze podataka.
- U kontekstu saradnje sa kantonalnim službama za zapošljavanje, poslodavci najviše ističu da saradnju ostvaruju u okviru učešća u realizaciji programa sufinansiranja zapošljavanja, zatim kroz informisanje o ponudi radne snage, te oglašavanje slobodnih radnih mjesta i posredovanje u zapošljavanju.

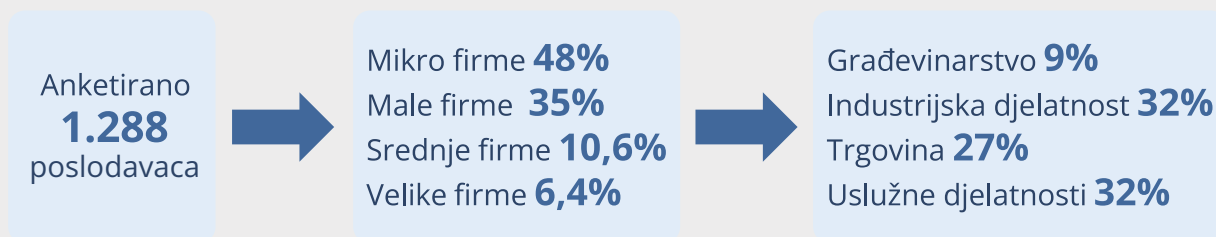

PREPORUKE

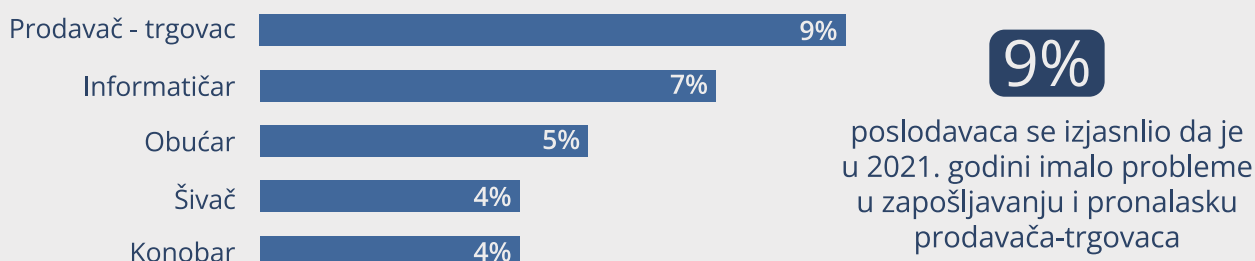

ZAKLJUČAK

Uzorak

Zanimanja sa kojima su poslodavci imali najviše poteškoća pri zapošljavanju i pronalasku u 2021. godini

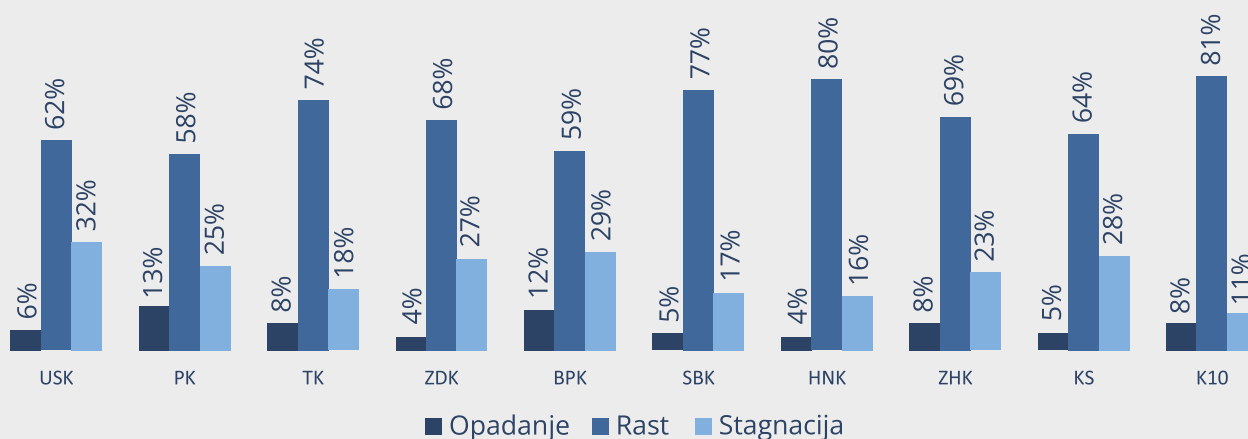

Najčešći razlozi koji su predstavljali prepreke u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika

NE

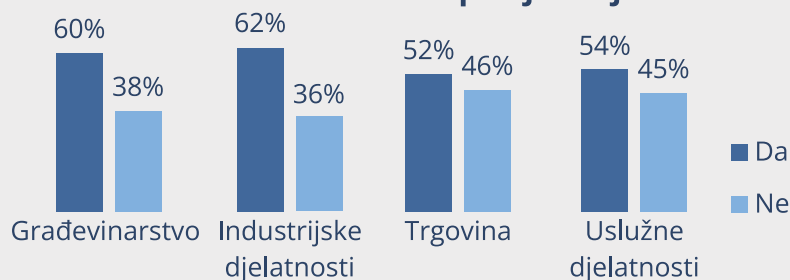

Procjena finansijskih efekata poslovanja po kantonima u 2022. godini

ZAKLJUČAK

% poslodavaca po djelatnosti sa iskazanom potrebom za zapošljavanjem novih radnika

62%

poslodavaca iz Industrijske djelatnosti očekuje da će zapošljavati nove radnike u 2022. godini

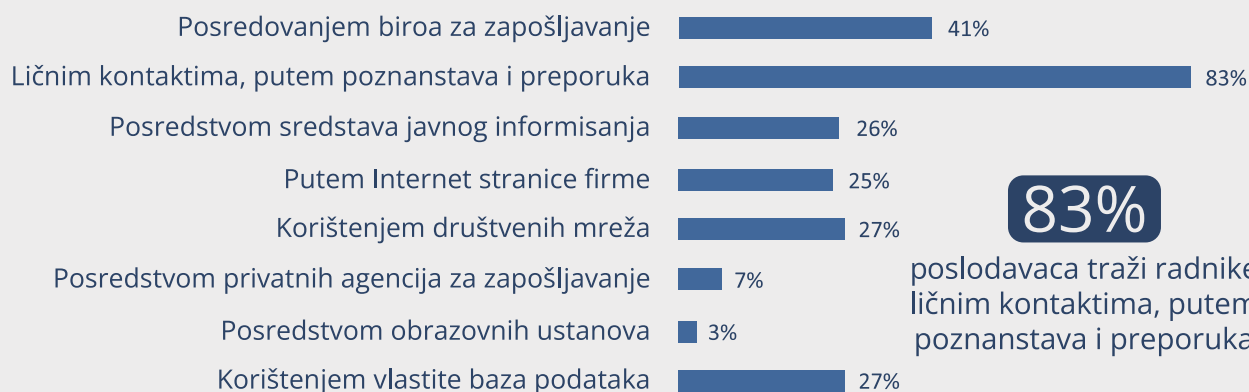
Višak radnika

4,6%

poslodavaca se izjasnilo da će imati višak radnika u 2020. godini

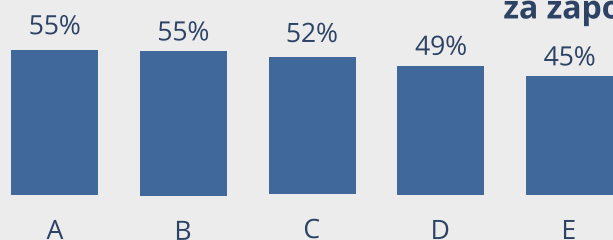
Način traženja radnika

83%

poslodavaca traži radnike ličnim kontaktima, putem poznanstava i preporuka

Korištenje usluga kantonalnih službi za zapošljavanje

55%

poslodavaca koristi usluge mjera/programa sufinansiranja zapošljavanja i informisanje o ponudi radne snage

- A - Ponuda mjera/programa sufinansiranja zapošljavanja
- B - Informisanje o ponudi radne snage
- C - Oglašavanje slobodnih radnih mjesta

- D - Posredovanje u zapošljavanju potrebnog profila radne snage
- E - Ažurnost u ispunjavanju preuzetih/ugovorenih obaveza

PREPORUKE

Preporuke koje proizlaze iz ovog istraživanja su uglavnom vezane za naredne aktivnosti javnih službi za zapošljavanje, ali ohrabruju korištenje rezultata istraživanja i u druge svrhe. Preporuke su podijeljene u tri ključne grupe: posredovanje u zapošljavanju, razvoj politika i saradnja sa ključnim akterima.

POSREDOVANJE U ZAPOSŁJAVANJU

- Na osnovu iskazanih potreba poslodavaca u okviru anketiranja poslodavaca (kako s aspekta potražnje za radnicima određenih zanimanja tako i sa aspekta traženih znanja i vještina) inicirati promptni kontakt službi za zapošljavanje s poslodavcima u cilju ponude usluga, kojima bi poslodavci prevazišli izazove koje imaju u angažovanju radne snage.
- Ukoliko na evidencijama javnih službi za zapošljavanje ne postoje radnici traženi od strane poslodavaca, poslodavce je neophodno upoznati sa aktivnim mjerama zapošljavanja koje se planiraju realizirati u ovoj godini, te sagledati mogućnosti za angažman radnika na taj način.
- Potrebno je aktivno raditi na povećanju udjela javnih službi zapošljavanja na tržištu rada kroz povećanje kvantiteta i kvaliteta oglašanih slobodnih radnih mjesta na web stranicama Federalnog zavoda za zapošljavanje i službi za zapošljavanje, radi boljeg posredovanja, praćenja i analiziranja potreba u zapošljavanju, te koristiti i poboljšavati tehnološka rješenja u okviru informacijskog sistema za obavljanje ovih aktivnosti.
- Kontinuirano poboljšavati usluge posredovanja u zapošljavanju u službama za zapošljavanje (kontaktiranje poslodavaca i kandidata, profiliranje i kategorizaciju nezaposlenih osoba, selekcija i odabir kandidata, itd.), te značajnije povezivati usluge posredovanja i individualnog savjetovanja i njihovo integriranje u finansijske poticaje tj. aktivne mjere zapošljavanja.

RAZVOJ POLITIKA

- Unaprijediti komunikaciju s poslodavcima u analiziranju aktuelnih problema u vezi sa kompetentnosti radne snage, s ciljem iznalaženja mogućnosti podrške javnih službi za zapošljavanje, unapređenje saradnje i ublažavanje posljedica neusklađenosti ponude i potražnje na tržištu rada.
- Realizirati i poboljšavati mjere sufinansiranja zapošljavanja i obuke uz rad za konkretna radna mjesta (radi sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti, očuvanja i unapređenja radnih sposobnosti nezaposlenih osoba) u skladu s iskazanim potrebama poslodavaca, posebno u situacijama kada radnika s traženim zanimanjem nema na evidenciji nezaposlenih osoba.
- Redovno pratiti trendove kretanja na tržištu rada (potrebe za radnom snagom, otpuštanja radnika, ugrožene djelatnosti i dr.) u vremenski prilagođenim terminima za izradu planove za narednu godinu, te u skladu s tim trendovima i nalazima istraživanja kreirati ili unapređivati usluge i aktivne mjere zapošljavanja za nezaposlene osobe i poslodavce.

SARADNJA S KLJUČNIM PARTNERIMA

- Na bazi iskazane spremnosti poslodavaca za organiziranjem praktične nastave za učenike i studente, na lokalnom nivou inicirati aktivnosti kroz lokalna partnerstva za zapošljavanje (i njihovo osnivanje gdje nisu uspostavljena) i jačanje dijaloga između službi za zapošljavanje, poslodavaca i obrazovnih ustanova, na kojima bi se dogovarala rješenja na lokalnom i kantonalnom nivou u vezi sa upisnom politikom, nastavnim planovima i programima, organiziranjem praktične nastave u poslovnim subjektima i drugim pitanjima vezanim za obrazovanje i tržište rada. Prikupljene informacije razmijeniti sa pomenutim sudionicima radi poduzimanja konkretnih koraka u organiziranju praktične nastave za zanimanja za koja su poslodavci iskazali da imaju potrebne resurse.
- Unapređivati i prilagođavati upisne politike i nastavne planove i programe obrazovnih institucija (posebno srednjeg stručnog obrazovanja) u skladu s tehnološkim razvojem i potrebama poslodavaca uz kontinuirano promociju cjeloživotnog učenja.
- Informirati kantonalne vlade o potrebama za radnom snagom, te inicirati uspostavu sistema stpendiranja učenika i studenata deficitarnih zanimanja na kantonalnom nivou.
- Promovirati informacije prikupljene kroz istraživanje tržišta rada, te ohrabrivati njihovu diseminaciju, objave na web portalima i dostaviti ih federalnoj i kantonalnim vladama, te relevantnim ministarstvima i institucijama i drugim zainteresiranim organizacijama.
- Sarađivati sa naučno-istraživačkim institucijama kako bi se podaci prikupljeni u okviru istraživanja tržišta rada analizirali iz različitih perspektiva, te koristili za razvoj politika i usluga.

